

การพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูปฐมวัย

โดย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรวงพร กุศลส่ง และคณะ

ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

พ.ศ. 2554

การพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับปฐมวัย

Process development of learning activities for preschool children

โดย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรวงพร กุศลส่ง และคณะ

ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

พ.ศ. 2554

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูปฐมวัยฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนด้านงบประมาณ และวิชาการจากสำนักงานงบประมาณและสำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) รวมทั้งได้รับความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ สถาบันวิจัย และพัฒนาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ในด้านงบประมาณ และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การดำเนินการสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคงมูลเหล็ก นายกเทศมนตรีตงขุย ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยขลุ้ง และอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ให้ความอนุเคราะห์ ด้านอาคารสถานที่ ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณคณะวิจัยทุกท่าน รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย ครู ผู้ปกครอง และ นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยที่ให้ความร่วมมือในการทดลองทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จน สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายไว้

คุณค่าและประโยชน์ของโครงการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และบูรพาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อบรมสั่งสอน แนะนำทาง จนสามารถ สำเร็จบรรลุผล และก่อประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาต่อไป

สรวงพร กุศลส่ง

มีนาคม 2554

ชื่อเรื่อง	โครงการวิจัย : การพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูปฐมวัย
Title	Process development of learning activities for preschool children
ผู้วิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรวงพร กุศลส่ง
ปีดำเนินการวิจัย	2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อศึกษารูปแบบวิธีการสอนเทคนิคและองค์ประกอบในการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย และเพื่อให้ความรู้ และส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาได้ใช้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูปฐมวัยจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบลดงมูลเหล็ก โรงเรียนรัฐบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์(บ้านชัยขลุ้ง) และโรงเรียนเทศบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์(เทศบาลตำบลขุขันธ์) จำนวน 20 คน ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบลดงมูลเหล็ก โรงเรียนรัฐบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 (โรงเรียนบ้านชัยขลุ้ง) และโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลขุขันธ์ (ศูนย์พัฒนาเด็กตำบลขุขันธ์) จำนวน 80 คน รวม 100 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบสอบถามความคิดเห็น แบบแผนการอบรม แบบสำรวจความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัญหาของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่าครู ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย เห็นด้วยกับการที่ สถานศึกษามุ่งการเตรียมความพร้อมตามแผนการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นความพร้อมทางด้านร่างกาย , อารมณ์-จิตใจ ,สังคม,สติปัญญา โดยผ่านการจัดกิจกรรม 6 กิจกรรมหลัก รวมทั้ง ด้านศิลปะ เช่น การปั้น วาด พับ ฉีก ตัดปะ ฯลฯ อีกทั้งเห็นด้วยที่มีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครอง และครูผ่านสมุดพฤติกรรม เพราะจะเป็นการชี้แจงและแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงพฤติกรรมและพัฒนาการในด้านต่างๆ ของ เด็กปฐมวัย ทำให้ได้รับความร่วมมือในการพัฒนาให้เด็กมีความพร้อมทั้งที่บ้าน และสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกันในระดับร้อยละ 90 ขึ้นไป

2. จากการศึกษาพบว่ารูปแบบวิธีการสอน และการส่งเสริมความรู้การเชื่อมโยงประยุกต์ใช้บุคลากรที่ให้บริการด้านการศึกษา เห็นด้วยกับการที่ครูมีความเอาใจใส่ต่อเด็ก มีความรักเด็ก มีบุคลิกภาพ และการแต่งกายเรียบร้อย มีอารมณ์ดี มีมารยาท มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กปฐมวัยและผู้ปกครองในระดับร้อยละ 90 ขึ้นไป สำหรับด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร เห็นด้วยที่สถานศึกษามีการพาเด็กไปปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่ดี เพื่อมุ่งเน้นให้เด็กได้มีการพัฒนาการ ที่เหมาะสมสถานศึกษาควร มีการจัดให้บริการประกันอุบัติเหตุ ในระดับร้อยละ 90

3. ความพึงพอใจของครูปฐมวัยในการได้รับการเรียนรู้ด้านการศึกษาศุ่ปฐมวัยจากการสังเกตการสอนพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

Title : Process development of learning activities for preschool children

Researcher : Associate professor Suangporn Kusonsong Year of Research : 2011

Abstract

The research this time have the objective for studies problem state of the administration studies the level primes for study way format teaches the technique and an element in experience level arrangement prime and for knowledge and encourage give way education personnel has used the ability in transferring tie the knowledge and induce to apply in child development prime

Target group be a teacher primes zero from develop zero pre-school university government officer Phetchaboon child develops pre-school affiliated with organization child governs Tumbol jungle cause iron part the government school is under area education Phetchaboon office (a house absorbs an uncle) and the municipal school is under area education Phetchaboon office (municipal jungle fuzz district) 20 persons amounts guardian and pertaining to child personnel primes zero from develop zero pre-school university government officer Phetchaboon child develops the pre-school child are under the organization govern Tumbol jungle cause iron part , the government school is under 1 area education Phetchaboon border office (house school absorbs an uncle) and the school is under municipal jungle fuzz district (zero develop Tumbol jungle fuzz child) 80 persons amounts total up 100 persons which get come to by the filtration likes to specify a tool that use to is opinion questionnaire training pattern like to explore the contentment that the researcher establishes the statistics that use in data analysis for example percentage point average value the vary value and the part deviates the standard

The research result meets that 1. problem state of the administration studies the level primes meet that teacher guardian and way education level personnel primes to agree with regard to the school is bound for the analysis prepare the readiness follow very experience conspiracy in the level prime which be the readiness in the body the temper is the mind the social is intelligence by change 6 activity activity pillar arrangements and arts side such as molding sketch rip cut mend etc. moreover agree at have the communication between a guardian and a teacher changes behaviour notebook because will the explanation and inform to give a guardian know about the behaviour and the development in the sense of all of a child primes to make receive the cooperation in the development gives a child has the readiness though house and the school goes to in same direction in 90 percentage levels go up

2. From the education meets that way format teaches and knowledge affecting push applies the personnel who services education side agree with with regard to a teacher has the carefulness builds a child there is child love there is the personality and orderly dressing have be in a good temper be well-mannered there is a human is related to that good build a child primes and a guardian in 90 percentage levels go up for activity side adds the course agree at the school has child carrying goes to minister the activity in the important day for establish the virtue morality and good conscious for emphasize give a child has the development with regard to is appropriate the school is supposed to the arrangement services to guarantee an accident in 90 percentage levels

3. The contentment of a teacher s prime in havings learn education sides prime from instruction observations meet that stay in the level most

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

บทคัดย่อ

กิตติกรรมประกาศ

บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ระยะเวลาในการสำรวจ.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย.....	9
การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย.....	9
หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย.....	10
จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย.....	10
ขอบข่ายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย.....	12
การเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย.....	26
การวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย.....	30
การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย.....	36
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย.....	40
ความหมายของการศึกษา.....	40
ความสำคัญของการศึกษา.....	41
ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	42
กระบวนการเรียนรู้.....	43
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้.....	48

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	59
กลุ่มเป้าหมาย.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ.....	60
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและเครื่องมือ.....	63
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	91
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	91
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	91
กลุ่มเป้าหมาย.....	91
ระยะเวลาในการทดลอง.....	92
ตัวแปรที่ศึกษา.....	92
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	92
วิธีดำเนินการสำรวจ.....	92
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
สรุปผลการวิจัย.....	93
การอภิปรายผล.....	94
การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน.....	97

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....100

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ประวัติผู้วิจัย

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

การนำแนวคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยมมาใช้ในการศึกษา.....	49
แบบแผนการจัดอบรมพัฒนานุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย.....	62
ตารางที่ 1 แสดงสถานภาพของครู และผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 100 ชุด.....	67
ตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน.....	69
ตารางที่ 3 แสดงความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับบุคลากรที่ให้บริการทางการศึกษา....	71
ตารางที่ 4 แสดงความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร.....	73
ตารางที่ 5 แสดงความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับการให้บริการทั่วไป.....	75
ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจากการได้รับการอบรม.....	77
ตารางที่ 7 แสดงความพึงพอใจ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อโครงการอบรมเชิง - ปฏิบัติการ.....	78
ตารางที่ 8 แสดงความพึงพอใจ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการที่ได้รับที่มีต่อโครงการ - อบรมเชิงปฏิบัติการ.....	79
ตารางที่ 9 แสดงความพึงพอใจ ด้านด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้รับที่มีต่อโครงการอบรม - เชิงปฏิบัติการ.....	80
ตารางที่ 10 แสดงความพึงพอใจ ด้านด้านการบรรยายของวิทยากรที่ได้รับที่มีต่อโครงการ - อบรมเชิงปฏิบัติการ.....	81
ตารางที่ 11 แสดงความพึงพอใจ ด้านความรู้ที่ได้รับจากการอบรมที่มีต่อโครงการอบรมเชิง - ปฏิบัติการ.....	82

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

ภาพแสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย.....8

ภาพที่ 1 การทดลองของธอร์นไดน์.....48.....

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพครอบครัวไทยในปัจจุบัน มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายไปเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ประกอบกับสถานะเศรษฐกิจของประเทศไทยช่วงที่ผ่านมา ทำให้ผู้เป็นพ่อเป็นแม่ต้องทำงานหนักขึ้นส่งผลให้เวลาในการเลี้ยงดูบุตรลดน้อยลง ดังนั้น เด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 3-5 ปี จะถูกส่งไปเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือโรงเรียนอนุบาลเป็นจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี จึงสามารถกล่าวได้ว่า โรงเรียนก็เปรียบเสมือนเป็นบ้านหลังที่ 2 ของเด็ก ซึ่งตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ เด็กในช่วงอายุ 3-6 ปี จะเรียนรู้และซึมซับลักษณะพฤติกรรมจากบุคคลใกล้ชิด และสิ่งแวดล้อมจนเกิดเป็นคุณลักษณะที่ถาวร หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดี ได้รับความรัก ความอบอุ่น จะทำให้เด็กเป็นคนสดชื่น แจ่มใสมองโลกในแง่ดี รู้จักรักคนอื่น ดังนั้น การที่เด็กจะมีความสมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จึงขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม การดูแลเอาใจใส่และการจัดการศึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสมของโรงเรียนอนุบาลด้วย เพราะฉะนั้น หากผู้ปกครองต้องการส่งเสริมให้บุตรหลานเติบโตเป็นเด็กยุคใหม่ที่มีความสามารถ ตัดสินใจถูกต้อง พร้อมทั้งจะแก้ปัญหาทั้งมวลอย่างสร้างสรรค์ ใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถที่จะเลือกและสร้างสรรค์คุณภาพต่าง ๆ ให้มีในตนได้ รวมทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ซึ่งเน้นการเรียนรู้ การสอนด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างมีระบบ มีเหตุผลเป็นวิทยาศาสตร์ สามารถลงมือปฏิบัติด้วยตนเองได้ ผู้ปกครองจำเป็นต้องใช้ความละเอียดถี่ถ้วนในการพิจารณาเลือกโรงเรียนอนุบาลที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการจัดการเรียนรู้ที่ดีให้บุตรหลาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการวางรากฐานที่ดีให้เด็กตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งจะช่วยให้เด็กเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

จากการที่ประเทศไทยได้มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วเช่นในปัจจุบัน เด็กและเยาวชนนับว่ามีความสำคัญมากในการที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เป็นไปอย่างต่อเนื่องในทิศทางที่ถูกต้องและสืบทอดความดีงามต่าง ๆ ของสังคม เด็กจึงควรได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยแรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี ซึ่งเป็นวัยแห่งการวางรากฐานการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ปัจจุบันประชากรวัยดังกล่าวมีอยู่ถึง 16 ล้านคน หรือเกือบ 1 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศ ทั้งนี้ นักการศึกษาและนักจิตวิทยาสำหรับเด็กต่างก็ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยว่า เป็นช่วงที่สำคัญของชีวิต เพราะเป็นช่วงที่เด็กจะพัฒนาความสามารถด้านการเรียนรู้มากที่สุด และหากได้รับการเสริมสร้าง จากการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ทั้งเรื่องทั่ว ๆ ไป และเรื่องเฉพาะได้เป็นอย่างดี จึงกล่าวว่าการจัดสภาพแวดล้อมให้แก่เด็กปฐมวัย เป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตมาก (วัฒนา ปญญฤทธิ์, 2542 : 33) ซึ่งการสอนเด็กปฐมวัยมิใช่การบอกเด็กให้ทำตามคำสั่งครู หรือทำกิจกรรมตามที่ครูกำหนด แต่การสอนเด็กปฐมวัยคือ การแนะแนวและอำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ครูจัด สิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กเกิดการอยากเรียนรู้ นอกจากนี้ครูต้องมีอุปกรณ์และกิจกรรมที่ทำท่าย โดยครูสังเกตเด็กอย่างเข้าใจและกระตุ้นให้เด็กคิด พร้อมเสริมสิ่งทำท่ายที่จะทำให้เด็กเกิดการคิดก้าวไกลด้วย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ซึ่งได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ตามความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กรมวิชาการ, 2546 : 3) ซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยต่างจากหลักสูตรการศึกษาระดับอื่น ๆ ตรงที่ไม่ใช่หลักสูตรเน้นเนื้อหาวิชา ไม่ใช่หลักสูตรเน้นประสบการณ์ ไม่ใช่หลักสูตรเน้นการแก้ปัญหา หรือสมรรถนะ แต่เป็นหลักสูตรที่เน้นพัฒนาการ โดยมีอายุและพัฒนาการตามวัยของผู้เรียนเป็นกรอบการพัฒนาสาระและประสบการณ์ที่ต้องเป็น ทั้งการเรียนรู้ที่สร้างเสริมพัฒนาการ ส่งเสริมความเป็นมนุษย์ให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และพร้อมที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียนได้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551 : 18) ส่วนในสาระของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไม่มีข้อกำหนดตายตัวเป็นรายวิชาแต่เป็นกรอบสาระสำหรับให้ครูใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็ก โดยเฉพาะเด็กวัย 3 – 6 ขวบ เป็นวัยอยากเรียนอยากรู้ เด็ก 3 ขวบแรกอาจต้องการการดูแลใกล้ชิด แต่เมื่ออายุ 3 ขวบขึ้นไป การเรียนรู้จะชัดเจน อายุ 5 ขวบ เด็กจะมีพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวมากขึ้น สามารถตัด ปะ วาดภาพ

และหัดเขียนหัดทำได้ด้วยตนเอง ทักษะทางภาษาสูงขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมดี ความต้องการการเรียนรู้จะแตกต่างออกไปจาก 3-4 ขวบ ซึ่งลักษณะของเด็กวัยนี้ ทำให้ครูสามารถที่จะพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย (สุภาพร ลิแอต, 2551 : 14 ; Essa, 1996 : 47 - 48) และในเนื้อหาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยนั้นมุ่งเน้นการเปิดโอกาสในการพัฒนาทักษะการใช้ แหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวเด็ก

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีความสำคัญเพราะเด็กเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าในการ พัฒนาประเทศ ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดู การเอาใจใส่ ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยแรกเกิดจนถึงอายุประมาณ 6 ปี ซึ่งเป็นวัยแห่งการ วางรากฐานในการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยเฉพาะในช่วงอายุ 2 ปีแรก เซลล์สมองและระบบประสาทจะเจริญเต็มที่และเป็นพื้นฐานการเจริญเติบโตของสมอง ในช่วงต่อไป หากเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่ที่ดีขาดสิ่งเร้าที่เหมาะสม ทำให้ได้รับประสบการณ์ในการ เรียนรู้ไม่เหมาะสมกับวัย ก็จะขาดสิ่งที่ไปกระตุ้นให้ระบบประสาทที่กำลังเจริญเติบโตทำงาน ได้อย่างไม่สมบูรณ์ โดยธรรมชาติแล้วการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะต้องอาศัยประสบการณ์ตรงหรือ สิ่งที่เป็นรูปธรรม โดยผ่านการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 อัน ได้แก่ การฟัง การดม การมอง การ สัมผัส และการชิมรส ดังนั้น การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางรากฐาน ชีวิตในการที่เป็นผู้ใหญ่มีความสามารถ และมีคุณภาพในวันข้างหน้า ดังนั้นจึงควรจัด ประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก ให้เด็กได้รับการปูพื้นฐานที่ดีมาตั้งแต่ ปฐมวัย(นิตยา คชภักดี, 2530:16) ซึ่งความหวังของประเทศขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็กที่จะเติบโตเป็น ประชากรผู้รับภาระหน้าที่ต่าง ๆ ในอนาคต บลูมได้กล่าวว่า เด็กวัยแรกเกิด - 6 ปีแรกของชีวิตเป็น วัยที่เซลล์สมองกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว (Bloom, 1964:215) ซึ่งเพียเจต์ ก็ได้กล่าวว่าเด็กในช่วง อายุแรกเกิดถึง 6 ปี มีพัฒนาการทางความคิดจะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้และขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม (ทิสนา แคมมณี และคนอื่น . 2535 : 63) ซึ่งจะเห็นได้ว่าเด็กในวัยนี้จะเกิดการเรียนรู้มากที่สุด ทั้งนี้ การเรียนรู้ที่ได้รับในวัยนี้มีอิทธิต่อการเสริมสร้างความพร้อมของเด็กในการค้นคว้าแสวงหาความรู้ ต่าง ๆ ตามความพอใจและความสนใจจากสภาพแวดล้อมที่พร้อมและประสบการณ์ที่เหมาะสม โดยการให้เด็กลงมือปฏิบัติจริงจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว จากสิ่งที่ย้ายไปหายาก จากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ รู้โดยการทดลอง การสังเกตจากของจริง จะทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอดใน เรื่องที่เรียนได้ดีเพราะประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการเรียนรู้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะส่งผลให้เด็ก เรียนรู้สิ่งใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการเรียนรู้ใหม่ต้องอาศัยประสบการณ์เดิม ความรู้ และ ความจำมาใช้ในกิจกรรมที่ประสบอยู่ ดังนั้นบทบาทของครูจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อ ค้นหาคำตอบและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การค้นคว้า การสำรวจ การสังเกต การตัดสินใจ การ

คิดอย่างมีเหตุผล และการใช้ความสามารถในการปฏิบัติหรือการกระทำสิ่งต่างๆ ที่ตนพอใจอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะเด็กวัยนี้เป็นช่วงที่สำคัญต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพราะเด็กวัยนี้เป็นระยะที่มีจินตนาการสูง และ ศักยภาพทางความคิดสร้างสรรค์กำลังพัฒนา (อารี รังสินนท์, 2532 : 2) ซึ่งในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางถึงความสำคัญของเด็กปฐมวัยว่าเป็นวัยที่สำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาการของชีวิตมนุษย์ สิ่งที่เด็กได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้จะมีผลต่อการวางรากฐานที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กเมืองเราที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กอย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยให้เขาเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต (เยาวภา เดชะคุปต์, 2542 : 1)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จึงเป็นวิธีการหนึ่ง ที่กำเนิดขึ้นเมื่อมีการพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้ปกครองเข้ามาในระบบ โรงเรียนแทนที่จะได้รับการศึกษาโดยตรงจากผู้ปกครองฝ่ายเดียว การจัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในกิจกรรมที่โรงเรียน จัดจะเป็นการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง ที่นอกจากผู้ปกครองจะได้รับความรู้เกี่ยวกับเด็กแล้วยังเป็นการสร้างเสริมเจตคติของผู้ปกครองที่ดีต่อการเรียน การจัดการศึกษา ครู และ โรงเรียนด้วย ต่อมาคำอีกหลายคำที่มาเกี่ยวข้องเพื่อแจ้งกิจกรรมของผู้ปกครองปฐมวัยในการมีส่วนร่วม กับโรงเรียน เช่น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การแนะแนว และให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เป็นต้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2542 ก : 19)

จากสาเหตุดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ระดับปฐมวัย ของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับปฐมวัย โดยมุ่งเน้นการสอนแบบเตรียมความพร้อม ให้เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา อย่างต่อเนื่องเหมาะสมกับวัย โดยสอดคล้องด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้เด็กคิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาได้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินโครงการวิจัย การพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยสำหรับครู พี่เลี้ยงเด็ก ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การศึกษาระดับปฐมวัยเพิ่มขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย และพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการสอน เทคนิคการสอน และองค์ประกอบในการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย
3. เพื่อให้ความรู้และส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาได้ใช้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และนำไปประยุกต์ ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

ที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย

1. ครูปฐมวัยจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบลดงมูลเหล็ก โรงเรียนรัฐบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์(บ้านชัยขลุ้ง) และโรงเรียนเทศบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์(เทศบาลตำบลดงขุย) จำนวน 20 คน
2. ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบลดงมูลเหล็ก โรงเรียนรัฐบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 (โรงเรียนบ้านชัยขลุ้ง) และโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลดงขุย (ศูนย์พัฒนาเด็กตำบลดงขุย) จำนวน 80 คน รวม 100 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

- 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาระดับ

ปฐมวัย

ระยะเวลาในการสำรวจ

ในการศึกษาครั้งนี้ดำเนินการศึกษา พ.ศ. 2554 โดยมีการดำเนินการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน จัดวางแผนการดำเนินงาน และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งดำเนินการระหว่างวันที่ 1 เดือนตุลาคม พ.ศ.2553 ถึงวันที่ 30 เดือนกันยายน พ.ศ.2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง บุคลากรที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยใช้ชื่อว่า ครู ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ครูพี่เลี้ยงเด็กประจำศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนตำบลภายในจังหวัดเพชรบูรณ์

2. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ที่มีเด็กศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนและสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์

3. กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงศักยภาพ ด้านวิชาการ และกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกหรือการปฏิบัติที่ได้รับ จากการเสริมแรง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้ปกครอง และเด็ก ให้ได้จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจากกิจกรรมประสบการณ์ที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมเคลื่อนไหว เพลง ดนตรี การผลิตสื่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมเล่านิทานศิลปะสำหรับเด็ก และกิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

4. ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางความรู้สึก ความเชื่อและการตัดสินใจ ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยอาศัยความรู้ การรับรู้ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นฐานในการวิจัยครั้งนี้

5. การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง การพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและการพัฒนาของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม - วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่เน้นการจัดกิจกรรมตามหลัก 6 กิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา ที่มีรูปแบบวิธีการที่หลากหลายตามจุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้และเหมาะสมกับวัย พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กปฐมวัย

6. สถานศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพมุ่งสนับสนุนเด็กทุกประเภท และเน้นการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้และศูนย์

ประสานงานให้บริการทางวิชาการ เป็นแหล่งศึกษา วิจัย ทดลอง และพัฒนาการศึกษาปฐมวัย ให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล

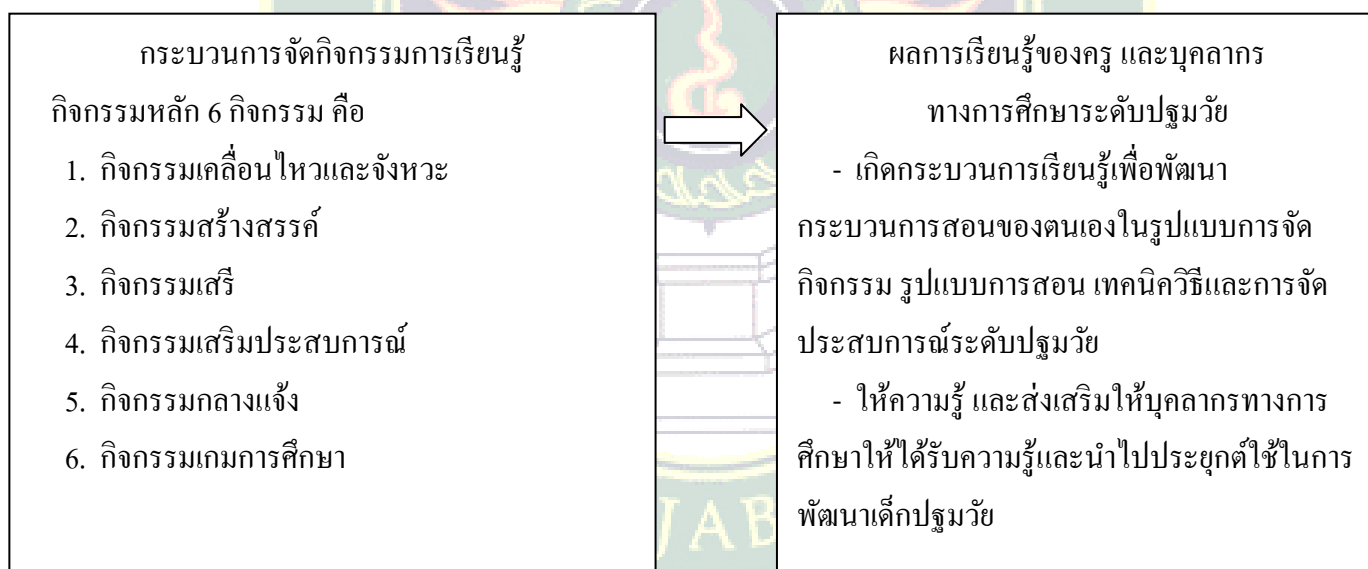
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม และประสบการณ์ระดับปฐมวัยให้กับเด็กปฐมวัย
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาครู ผู้ปกครอง บุคลากรทางการศึกษาและเด็กปฐมวัยให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพตามจุดประสงค์
3. ครูได้ทราบข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล เอกชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กและผู้ปกครอง ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.1 ภาพแสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูปฐมวัย โดยมีเอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 - 1.1 การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 - 1.2 หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 - 1.3 จุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับปฐมวัย
 - 1.4 ขอบข่ายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 - 1.4.1 กิจกรรมเสรี
 - 1.4.2 กิจกรรมสร้างสรรค์
 - 1.4.3 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
 - 1.4.4 กิจกรรมเสริมประสบการณ์
 - 1.4.5 กิจกรรมกลางแจ้ง
 - 1.4.6 กิจกรรมเกมการศึกษา
 - 1.5 การเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 1.6 การวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย
 - 1.7 การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 - 2.1 ความหมายของการศึกษา
 - 2.2 ความสำคัญของการศึกษา
 - 2.3 ความมุ่งหมายของการศึกษา
 - 2.4 กระบวนการเรียนรู้
 - 2.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

1.1 การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การพัฒนาเด็กระดับปฐมวัยนั้นมีความสำคัญไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับชีวิตในอนาคต ซึ่งเด็กในวัยนี้การเรียนรู้ รับรู้ หรือเลียนแบบสิ่งที่ได้งามเหมาะสมตามวัยแล้ว เด็กก็จะเติบโตเป็นผู้ที่มีคุณภาพของสังคม จึงถือว่าการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยนี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพ และการพัฒนาการสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปตามหลายชื่อซึ่งแต่ละโปรแกรมก็มีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปต่างๆ กัน การจัดการศึกษาปฐมวัยควรมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการและการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ซึ่งแนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้ทุกรูปแบบควรมีส่วนสำคัญดังที่มาสโซเกลีย (อ้างใน เขียวพา เดชะคุปต์. 2542 : 14) กล่าวไว้ดังนี้

1. เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน ตั้งแต่แรกเกิดจนเริ่มเข้าเรียนในระบบโรงเรียน
2. วางพื้นฐานทางสุขภาพอนามัยให้กับเด็กตั้งแต่ต้น รวมทั้งเด็กที่มีข้อบกพร่องต่างๆ
3. สิ่งแวดล้อมทางบ้านควรมีส่วนช่วยให้เด็กเจริญเติบโต และพัฒนาในทุกๆ ด้าน
4. พ่อแม่ควรเป็นครูคนแรกที่มีความสำคัญต่อลูก
5. อิทธิพลจากทางบ้านควรมีผลต่อกระบวนการในการพัฒนาเด็ก

ในอดีตที่ผ่านมา เรามักจะละเลยไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในเด็กวัยนี้เท่าที่ควร แต่ในระยะหลังๆ นักการศึกษาและนักจิตวิทยา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในวงการต่างๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะจากการค้นคว้า และวิจัยพบว่า การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพ รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็ก จะทำได้ดีที่สุดในช่วงนี้ ซึ่งเป็นวัยต้นของชีวิต ดังที่เบนจามิน บลูม(อ้างถึงใน เขียวพา เดชะคุปต์. 2542 : 14) กล่าวว่า 50% ของสติปัญญาของมนุษย์จะเริ่มพัฒนาขึ้นในช่วง 4 ปีแรกของชีวิต และอีก 30% จะพัฒนาขึ้นในช่วงต่อไป ดังนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่เราควรจะหันมาพิจารณาถึงหลักสูตรและวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กแรกเกิดจนถึง 6 ปี เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้เป็นไปอย่าง

เหมาะสมและเป็นการวางรากฐานบุคลิกภาพและพัฒนาสมอง ซึ่งจะพัฒนาได้ดีที่สุดในช่วงแรกของชีวิต

1.2 หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

จากความคิดของนักการศึกษาที่สำคัญๆ ดังกล่าวพอจะสรุปพื้นฐานและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยตามที่ ทรณี คุรุรัตน์ (อ้างถึงใน เขียวพา เดชะคุปต์. 2542 : 22) ได้รวบรวม หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยควรมุ่งพัฒนาเด็กใน 3 ประการ ดังนี้

1. ความเสมอภาคทางโอกาส เด็กทุกคนไม่ว่าจะมาจากที่ใด สังคมใด จะมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับการพัฒนาในระดับปฐมวัยเพื่อให้เจริญเติบโตไปสู่ความเป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ โดยเฉพาะเด็กในชนบท ในถิ่นสลัม หรือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ยากไร้ ควรได้รับการพิจารณาช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้รับการพัฒนาตามแนวทางเช่นเดียวกับที่เด็กในเมืองได้รับ

2. การพัฒนาศักยภาพของเด็ก มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพหรือความสามารถอยู่ภายในตัว ซึ่งติดตัวมาแต่กำเนิด ศักยภาพต่างๆ เหล่านี้สามารถพัฒนาได้ และจะสามารถนำออกมาใช้เมื่อได้รับการกระตุ้นทั้งจากสิ่งเร้าภายนอกและแรงจูงใจภายในตัวเอง การศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้จะต้องพยายามดึงเอาศักยภาพของเด็กแต่ละคนออกมา และพัฒนาศักยภาพนั้นให้เจริญงอกงามสมบูรณ์

3. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกันตามคุณสมบัติประจำตัวและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ การจัดการศึกษาจะต้องตระหนักถึงหลักความจริงนี้ การตระหนักถึงธรรมชาติของมนุษย์ในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเป็นพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาเด็กตามลักษณะเฉพาะของเขา และเป็นการพยายามเข้าถึงตัวเด็กแต่ละคนด้วย

สรุปได้ว่า หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยควรมุ่งพัฒนาให้เด็กในทุกระดับได้รับความเสมอภาคและมุ่งเน้น กระตุ้นการพัฒนาศักยภาพหรือความสามารถที่อยู่ภายในตัวของเด็กออกมาและพัฒนาศักยภาพนั้นให้เจริญงอกงาม และยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กแต่ละคน เพื่อที่จะได้พัฒนาไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม

1.3 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่แตกต่างไปจากการศึกษาระดับอื่น โดยมีรูปแบบและจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันไปตามสภาพความต้องการ นโยบายหรือหลักปรัชญา

การศึกษาของแต่ละหน่วยงาน แต่อย่างไรก็ดีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสมควรมีเป้าหมายเดียวกันคือ ควรเน้นพัฒนาการเด็กในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ซึ่งการให้การศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้องเหมาะสมก็จะส่งผลดีและเป็นการวางรากฐานต่อพัฒนาการและการศึกษาในระดับต่อไป จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่ใช่เพียงแค่เป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กพร้อมที่จะเข้าเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาเท่านั้น แต่เป็นการช่วยเด็กให้มีชีวิตสมบูรณ์แบบตามที่เด็กปฐมวัยพึงจะมี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (อ้างถึงใน เยาวพา เดชะคุปต์, 2542 : 22) ได้ตั้งคณะกรรมการดำเนินงานวิจัยเรื่องรูปแบบศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนหรือศูนย์เด็กปฐมวัย และได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยเอาไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางกายของเด็กอย่างเต็มที่ เพื่อจะได้เป็นพลเมืองไทยที่มีอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง
2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางบุคลิกภาพ อารมณ์ และสังคมของเด็ก เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพสมบูรณ์ มีความเข้มแข็งทางจิตใจที่จะเผชิญอุปสรรคและอันตรายได้
3. เพื่อให้เด็กมีนิสัยขยัน แข็งแรง ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย ประหยัด สะอาด
4. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านต่างๆ
5. เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนหรือศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก
6. เพื่อตระหนักในปัญหาความเปราะบางของพัฒนาเสียแต่แรก และดำเนินการต่อไปโดยเหมาะสม

สำหรับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 31) ได้กำหนดไว้ซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมใน

ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา เพื่อให้เด็กดำรงชีวิตในวัยเริ่มต้นด้วยความสุขและมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

1.4 ขอบข่ายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การจัดการศึกษาที่ดีย่อมจะไม่ใช่ว่าจัดตามใจชอบหรือที่ชุมชนต้องการเพียงอย่างเดียว เพราะหากความต้องการนั้นเกิดจากความไม่เข้าใจก็ย่อมจะไม่เป็นผลดีกับเด็ก ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2543 : 2) ได้กล่าวถึงภาพรวมของขอบข่ายหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นหลักการจัดการศึกษาที่ได้ผ่านการศึกษาค้นคว้ามาแล้วและควรจะได้นำมาใช้ในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยนี้ ซึ่งขอยกหัวข้อให้เห็นดังนี้

1. มุ่งพัฒนาเด็กในองค์รวมโดยผ่านการเล่น การพัฒนาเด็กโดยองค์รวมย่อมจะหมายความว่าเด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาในแต่ละด้านจะมีรายละเอียดดังเอกสารหลักสูตรพุทธศักราช 2546 หน้า 32-34 การพัฒนาเด็กจะทำได้ดีจากกิจกรรมการเล่น

2. ยึดปรัชญาการศึกษาระดับปฐมวัย เมื่อพูดถึงคำว่า “ปรัชญา” ดูเหมือนเป็นคำที่ทุกคนคุ้นเคย แต่หากจะถามในรายละเอียดก็อาจจะเกิดความไม่แน่ใจ จึงขอยกตัวอย่างมาให้สักหนึ่งความหมายคือ เมื่อเราพยายามที่จะพิจารณาการศึกษาโดยตลอด แล้วพยายามที่จะให้ได้ความคิดที่จะลงร่องรอยเกี่ยวกับการศึกษาทั้งหมดนั้นให้สมเหตุสมผล และให้ใช้ได้ผลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นั่นแหละคือปรัชญาการศึกษา

3. จัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ซึ่งเด็กในวัยปฐมวัยจะต่างจากระดับประถมศึกษาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนก็จะแตกต่างกันไป

4. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา การจะจัดประสบการณ์เป็นแบบเดียวกันสำหรับทุกคนเช่น ให้เด็กในชั้นอนุบาลอ่านเขียน ก-ฮ ให้ได้ทุกคน ให้บวกเลขอย่างง่ายๆ ให้ทำแบบฝึกหัด

บวกเลขแบบประโยคสัญลักษณ์ ฯลฯ เป็นต้น นักการศึกษาได้พบว่า เด็กบางคนจะมีอายุตามพัฒนาการไม่เท่ากับอายุตามปฏิทิน การที่จะกำหนดให้เรียนได้เท่ากันย่อมไม่เป็นผลดี ดังนั้น การจัดการศึกษาควรต้องยอมรับว่าเด็กมีความแตกต่างกัน การจัดกิจกรรมต้องให้โอกาสเด็กได้พัฒนาตามความสามารถของตนเอง มุ่งเน้นกิจกรรมที่กระบวนการมากกว่าการจำเนื้อหาและควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำเป็นรายบุคคลให้มากที่สุด และที่สำคัญต้องมีการประเมินผลพัฒนาการ เพื่อนำผลการประเมินที่ได้มาปรับปรุงส่งเสริมพัฒนาการที่ยังด้อยให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้นต่อไป

5. จัดประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรมที่บูรณาการ เมื่อเด็กพบเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง จะไม่ได้พบเห็นหรือเกิดการเรียนรู้เพียงหนึ่งวิชา แต่จะได้หลายๆ วิชา ในขณะเดียวกัน เช่น ครูพาเด็กๆ ออกไปศึกษานอกห้องเรียน โดยพาไปชมสวนดอกไม้ เด็กจะได้ทำความตกลงกันว่า จะปฏิบัติตนเช่นไร เป็นการฝึกปฏิบัติตนตามระเบียบวินัย ได้ฝึกการปฏิบัติ กิจกรรมร่วมกับเพื่อน หากจะให้ได้ประโยชน์สมบูรณ์ยิ่งขึ้นก็น่าจะถือโอกาสได้ชี้ชวนให้ได้ประสบการณ์ครบถ้วนเสียเลย ด้วยเหตุดังได้กล่าวมาจึงจัดในรูปของกิจกรรม ซึ่งเด็กๆ จะชอบทำให้มีจิตใจแจ่มใส เบิกบาน เมื่อพิจารณาได้ดีแล้วจะเห็นว่า จากการทำกิจกรรมจะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาครบทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้ได้รับความกระตือรือร้นยิ่งขึ้น ใคร่ขอยกตัวอย่างการเล่นกลางแจ้ง (อย่างอิสระ) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแก่เด็กวัยนี้จำนวนไม่น้อยขาดความเข้าใจส่วนหนึ่งเห็นว่าเป็นเรื่องไร้สาระ การเล่นจะต้องปล่อยให้เล่นอย่างอิสระ (ไม่ใช่ครูเน้นจัดให้เล่นแข่งขันแบบเด็กโตๆ) จึงจะช่วยให้เด็กพัฒนาทุกด้านดังนี้ ด้านร่างกายพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ฝึกประสาทสัมผัส มีอ-ตา หรือเท้า-ตา การออกกำลัง ฯลฯ ด้านอารมณ์ จิตใจ ความแจ่มใสเบิกบาน การควบคุมอารมณ์ มีวินัยในตนเอง การเสียสละด้านสังคม รู้จักเข้าใจตนเองและผู้อื่น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ด้านสติปัญญา พัฒนาภาษา คณิตศาสตร์ เรียนรู้ธรรมชาติของสิ่งต่างๆ ฝึกการคิดแก้ปัญหาและการใช้เหตุผล จะเห็นได้ว่าจากกิจกรรมซึ่งคนคิดว่าไร้สาระนั้น แท้จริงเป็นกิจกรรมที่มีค่าสำหรับเด็กที่สามารถพัฒนาเด็กได้ทุกด้านไป

6. จัดกิจกรรมอย่างสมดุล การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นการจัดกิจกรรมที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ คือจะต้องเหมาะกับวัยและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กวัยนี้ และควรเป็นกิจกรรมที่มีทั้งสงบและเคลื่อนไหว สลับกัน และเป็นการจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและกลางแจ้ง ควรจัดทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่ม

สรุปได้ว่า ขอบข่ายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมโดยผ่านการเล่นเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ไปพร้อมๆ กัน โดยยึดหลักปรัชญาการศึกษาระดับปฐมวัย และมีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับ

พัฒนาการของเด็กโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีรูปแบบกิจกรรมที่บูรณาการและจัดอย่างสมดุล

ซึ่ง การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย 3-5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกกิจกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน แต่ทั้งนี้ประสบการณ์ที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และควรยืดหยุ่นให้มีสาระที่การเรียนรู้ที่เด็กสนใจและสาระที่การเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด เมื่อเด็กได้รับประสบการณ์สำคัญ และทำกิจกรรมในแต่ละหัวเรื่องแล้วเด็กควรเกิดแนวคิดตามที่ได้เสนอแนะในหลักสูตรสำหรับการนำแนวคิดจากนวัตกรรมต่างๆ มาใช้ในการจัดประสบการณ์ ผู้สอนต้องทำความเข้าใจนวัตกรรมนั้นๆ แต่ละนวัตกรรมจะมีจุดเด่นของตนเอง แต่โดยภาพรวมแล้วนวัตกรรมส่วนใหญ่จะยึดเด็กเป็นสำคัญ การลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็กจะเป็นหัวใจสำคัญในแต่ละนวัตกรรมต่อไปนี้ คือตัวอย่างของนวัตกรรม ที่เข้ามามีบทบาทในสถานศึกษาปฐมวัย

การสอนแบบโครงการ (Project Approach) คือ การที่เด็กศึกษาสืบค้นลงลึกในเรื่องที่เด็กสนใจหรือทั้งผู้สอนและเด็กสนใจ โดยเด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ สืบค้นข้อมูล เพื่อหาคำตอบจากคำถามของตนเอง ภายใต้การช่วยเหลือ แนะนำ โดยการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนจากผู้สอน แบ่งเป็น 3 ระยะ คือระยะเริ่มต้นโครงการ ระยะพัฒนาโครงการ และระยะสรุปโครงการ ซึ่งในแต่ละระยะจะประกอบด้วย การอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้นการนำเสนอ และการจัดแสดง

การสอนภาษาโดยรวม/ธรรมชาติ (Whole Language) นวัตกรรมนี้มีปรัชญาความเชื่อว่าการสอนภาษาให้กับเด็กนั้นต้องเป็นการสอนภาษาที่สื่อความหมายกับเด็ก ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน เด็กจึงจะสามารถเรียนรู้ภาษาได้ดี และเด็กควรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษาที่สื่อความหมาย มีการจัดสื่อเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการเล่นได้อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด ไม่ใช่การทำแบบฝึกปฏิบัติ

การสอนตามแนวคิดวอลดอร์ฟ (Waldorf) แนวคิดนี้เชื่อว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้จากการเลียนแบบ ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับเด็ก จุดมุ่งหมายของวอลดอร์ฟ คือ ช่วยให้มีมนุษย์บรรลุศักยภาพสูงสุดที่ตนมี พัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีสังคมที่สมบูรณ์ โดยเน้นในเรื่องจิตวิญญาณความรู้สึก เน้นการสร้างเจตคติในตัวเด็ก เน้นสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ทำจากธรรมชาติ

การสอนตามแนวคิดนีโอ-ฮิวแมนนิส (Neo-Humanist) แนวคิดนี้เชื่อว่า เด็กเปรียบเสมือนกิ่งไม้ไผ่อ่อนๆ ที่ตัดได้ เพราะฉะนั้นจึงควรให้ความสนใจกับการศึกษาระดับอนุบาลยิ่งกว่าการศึกษาในระดับใดๆ การจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้นเกิดจากศักยภาพ 4 ด้าน คือ ร่างกาย จิตใจ ความมีน้ำใจ

และวิชาการ กระบวนการเรียนรู้จะอาศัยหลัก 4 ข้อ คือคลื่นสมองต่ำ การประสานกันของเซลล์สมอง ภาพพจน์ต่อตนเองและการให้ความรู้กับผู้สอนระดับปฐมวัยต้องศึกษา และทำความเข้าใจในหลักการจัดประสบการณ์ แนวการจัดประสบการณ์ และรูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน เพื่อนำหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ไว้ ดังนี้

1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่าง

ต่อเนื่อง

1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่าง

บุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการ และผลผลิต

1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่ง

ของการจัดประสบการณ์

1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้ให้แนวทางการจัดประสบการณ์ คือ

2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิ

ภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลง

มือกระทำเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการ

เรียนรู้

2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และ

นำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ภายใต้ภาพแวดล้อม

ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ กัน

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ทั้งการวางแผนการสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

2.10 จัดทำสารนิเทศด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำข้อมูลที่ได้มาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และการวิจัยในชั้นเรียน

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอน และเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไรการจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัด และขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

3.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวันและยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

- วัย 3 ขวบ มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 8 นาที
- วัย 4 ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 12 นาที
- วัย 5 ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 15 นาที

3.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

3.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลัง และไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้

กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันต้องให้ครอบคลุมดังต่อไปนี้

3.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

3.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

3.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้รักที่ติดต่อกันเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบข้อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาท และปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย และศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

3.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

3.2.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม

3.2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก

ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

3.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนา

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้รูปทรงต่างๆ ฯลฯ

3.3 รูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดตารางกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงาน และสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน จึงขอเสนอแนะสัดส่วนเวลาในการพัฒนาเด็กแต่ละวัน

หมายเหตุ

1. สัดส่วนของเวลาในแต่ละวันที่เสนอไว้สามารถปรับ และยืดหยุ่นได้ ขึ้นอยู่กับผู้สอน และ สภาพการณ์ โดยยึดหลักการจัดกิจกรรมประจำวันประกอบ
2. ตัวอย่างข้อรายการการพัฒนาที่นำเสนอให้ความสำคัญกับทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาขั้นแรกที่จะช่วยให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ซึ่งช่วงเด็กอายุ 3 ปี ต้องให้เวลาในการทำกิจวัตรประจำวันมาก และเมื่อเด็กอายุมากขึ้นเวลาที่ให้จะน้อยลงเพราะเด็กเกิดทักษะการช่วยเหลือตนเอง แต่กิจกรรมด้านสังคม เด็กที่อายุน้อยยังยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นการให้เวลาในช่วงวัย 3 ขวบ จึงให้เวลาน้อย และจะเพิ่มขึ้นเมื่อเด็กอายุมากขึ้น ทั้งนี้เพราะเด็กต้องการเวลาในการเล่น ทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่นมากขึ้น เป็นการฝึกให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
3. การเล่นเสรีเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย ช่วยฝึกเด็กให้รู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ในแต่ละวัน เด็กทุกวัยควรมีโอกาสเล่นเสรี 1 ชั่วโมง : วัน
4. กิจกรรมที่ต้องมีการวางแผนโดยผู้สอน จะช่วยให้เด็กเกิดทักษะหรือความคิดรวบยอดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่น ผู้สอนต้องการให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับผลไม้ ซึ่งผู้สอนต้องวางแผนกิจกรรมล่วงหน้า เวลาที่ใช้ในแต่ละวันที่กำหนดไว้ 3/4 ชั่วโมง (45 นาที) ในเด็กอายุ 3 ขวบ มิได้หมายให้ผู้สอนสอนต่อเนื่อง 45 นาทีใน 1 กิจกรรม เพื่อให้เด็กเกิด

ความคิดรวบยอด ผู้สอนต้องพิจารณาว่าเด็กมีช่วงความสนใจสั้นจะต้องจัดแบ่งเวลาหลายช่วงให้เหมาะกับเด็ก และเวลาที่เหลือเด็กอาจถูกสอนความคิดรวบยอดเรื่องผลไม้ในกิจกรรมอื่นๆ

ต่อไปนี้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ได้หรือนำนวัตกรรมต่างๆ มาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม และสถานศึกษา

หมายเหตุ กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกกิจกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน

14.1 กิจกรรมเสรี /การเล่นตามมุม

กิจกรรมเสรี/การเล่นตามมุมเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้ ที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา มุมบ้าน มุมร้านค้า เป็นต้น มุมต่างๆ เหล่านี้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจ และความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม อนึ่งกิจกรรมเสรีนอกจากให้เด็กเล่นตามมุมแล้ว อาจให้เด็กเลือกทำกิจกรรมที่ผู้สอนจัดเสริมขึ้น เช่น เกมการศึกษา เครื่องเล่นสัมผัส กิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทต่างๆ การจัดกิจกรรมเสรี/การเล่นตามมุม อาจจัดได้หลายลักษณะ เช่น

- จัดกิจกรรมเสรี โดยเปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำกิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุมเล่นในช่วงเวลาเดียวกันอย่างอิสระ
- จัดกิจกรรมเสรี โดยเน้นให้เด็กเลือกทำกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างน้อย 1-2 อย่าง หรือตามข้อตกลงในแต่ละวัน
- จัดกิจกรรมเสรี โดยการจัดมุมศิลปะ หรือศูนย์ศิลปะให้เป็นส่วนหนึ่งของมุมเล่น หรือศูนย์การเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ขณะเด็กเล่น ผู้สอนต้องคอยสังเกตความสนใจในการเล่นของเด็ก หากพบว่ามุมใดเด็กส่วนใหญ่ ไม่สนใจที่จะเล่นแล้ว ควรสับเปลี่ยนจัดสื่อมุมเล่นใหม่ เช่นมุมบ้าน อาจดัดแปลงหรือเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนเป็นมุมร้านค้า มุมเสริมสวย มุมหมอ ฯลฯ
2. หากมุมใดมีจำนวนเด็กในมุมมากเกินไป ผู้สอนควรให้เด็กมีโอกาสคิดแก้ปัญหา หรือผู้สอนชักชวนให้แก้ปัญหาในการเลือกเล่นมุมใหม่
3. การเลือกเล่นมุม การเล่นมุมเดียวเป็นระยะเวลาสั้น อาจทำให้เด็กขาดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านอื่น ผู้สอนควรชักชวนให้เด็กเลือกมุมอื่นๆ ด้วย

4. สื่อ เครื่องเล่นในแต่ละมุม ควรมีการสับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมเป็นระยะ เพื่อไม่ให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย เช่น เก็บหนังสือนิทานบางเล่มที่เด็กหมดความสนใจ และนำหนังสือนิทานใหม่มาวางแทน ฯลฯ

14.2 กิจกรรมสร้างสรรค์

กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีก-ปะ การตัดปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดานปักหมุด ฯลฯ การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ควรจัดให้เด็กทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ 3-5 กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำ อย่างน้อย 1-2 กิจกรรมตามความสนใจ

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ควรพยายามหาวัสดุท้องถิ่นมาใช้ก่อนเป็นอันดับแรก
2. ก่อนให้เด็กทำกิจกรรม ต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องให้เด็กทราบพร้อมทั้งสาธิตให้ดูจนเข้าใจ เช่น การใช้พู่กันหรือกาว จะต้องปาดพู่กันหรือกาวนั้นกับขอบภาชนะที่ใส่ เพื่อไม่ให้กาวหรือสีไหลเลอะเทอะ
3. ให้เด็กทำกิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทใดประเภทหนึ่งร่วมกันในกลุ่มย่อย เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักการวางแผน และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น
4. แสดงความสนใจในงานของเด็กทุกคน ไม่ควรมองผลงานเด็กด้วยความขบขัน และควรนำ ผลงานของเด็กทุกคนหมุนเวียนจัดแสดงที่ป้ายนิเทศ
5. หากพบว่าเด็กคนใดสนใจทำกิจกรรมอย่างเดียวยาวตลอดเวลา ควรกระตุ้นเร้า และจูงใจให้เด็กเปลี่ยนทำกิจกรรมอื่นบ้าง เพราะกิจกรรมสร้างสรรค์แต่ละประเภทพัฒนาเด็กแต่ละด้านแตกต่างกัน และเมื่อเด็กทำตามคำแนะนำได้ควรให้แรงเสริมทุกครั้ง
6. เก็บผลงานชิ้นที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลสังเกตพัฒนาการของเด็ก

14.3 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

การเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบได้แก่เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะเหล็ก รำ มะนา กลอง ฯลฯ มาประกอบการเคลื่อนไหวเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เด็กวัยนี้ร่างกายกำลังอยู่ในระหว่างพัฒนาการใช้

ส่วนต่างๆ ของร่างกายยังไม่ผสมผสานหรือประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ การเคลื่อนไหวของเด็กมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ช้า ได้แก่ การคลืบ คลาน
2. เร็ว ได้แก่ การวิ่ง
3. นุ่ม นวล ได้แก่ การไหว้ การบิน
4. จังหวะ ได้แก่ การกระต๊อบเท้าต่างๆ ตีกลองต่างๆ
5. ร่าเริงมีความสุข ได้แก่ การตบมือ หัวเราะ
6. เศร้าโศกเสียใจ ได้แก่ สีหน้า ท่าทาง ฯลฯ

ทิศทางการเคลื่อนไหว

1. เคลื่อนไหวไปข้างหน้าและข้างหลัง
2. เคลื่อนไหวไปข้างซ้ายและข้างขวา
3. เคลื่อนตัวขึ้นและลง
4. เคลื่อนไหวรอบทิศ

รูปแบบการเคลื่อนไหว

1. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน ได้แก่ การเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของเด็ก มี 2 ประเภท
 - 1.1 การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ได้แก่ ตบมือ ผงกศีรษะ ขยิบตา ชันเข่า เคาะเท้า
เคลื่อนไหวก่อน
มือและแขน มือและนิ้วมือ เท้าและปลายเท้า
 - 1.2 การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ได้แก่ คลาน คืบ เดิน วิ่ง กระโดด ควบม้าก้าว
กระโดด
2. การเลียนแบบ มี 4 ประเภท
 - 2.1 เลียนแบบท่าทางสัตว์
 - 2.2 เลียนแบบท่าทางคน
 - 2.3 เลียนแบบเครื่องดนตรีกลไกและเครื่องเล่น
 - 2.4 เลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ
3. การเคลื่อนไหวตามบทเพลง ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางประกอบเพลง เช่น เพลงไก่ เพลงข้ามถนน ฯลฯ
4. การท่าทางกายบริหารประกอบเพลง ได้แก่ การท่าทางกายบริหารตามจังหวะและทำนองเพลง หรือคำคล้องจอง

5. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การเคลื่อนไหวที่让孩子คิดสร้างสรรค์ทำทางขึ้นเอง อาจขึ้นด้วยการป้อนคำถามเคลื่อนไหวโดยใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น ห่วงหอย แอบผ้ารับบิน ถุงทราย ฯลฯ

6. การเล่นหรือการแสดงทำทางตามคำบรรยายเรื่องราว ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือแสดงทำทางตามจินตนาการจากเรื่องราวหรือคำบรรยายที่ผู้สอนเล่า

7. การปฏิบัติตามคำสั่งและข้อตกลง ได้แก่ การเคลื่อนไหว หรือทำทำทางตามสัญญาหรือคำสั่งตามที่ได้ตกลงไว้ก่อนเริ่มกิจกรรม

8. การฝึกทำทำทางเป็นผู้นำผู้ตาม ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือทำทำทางจากความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเอง แล้วให้เพื่อนปฏิบัติตามกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเริ่มกิจกรรมจากการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระ และมีวิธีการที่ไม่ยุ่งยากมากนัก เช่น 让孩子ได้กระจายอยู่ในห้องหรือบริเวณที่ฝึก และให้เคลื่อนไหวไปตามธรรมชาติของเด็ก

2. ควร让孩子ได้แสดงออกด้วยตนเองอย่างอิสระและเป็นไปตามความนึกคิดของเด็กเอง ผู้สอนไม่ควรชี้แนะ

3. ควรเปิดโอกาส让孩子คิดหาวิธีเคลื่อนไหวทั้งที่ต้องเคลื่อนที่ และไม่ต้องเคลื่อนที่เป็นรายบุคคล เป็นคู่ เป็นกลุ่ม ตามลำดับและกลุ่มไม่ควรเกิน ๕ – ๖ คน

4. ควรใช้สิ่งของที่อยู่กับตัวเด็ก เศษวัสดุต่างๆ เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ เศษผ้าท่อนไม้ เข้ามาช่วยในการเคลื่อนไหว และให้จังหวะ

5. ควรกำหนดจังหวะสัญญาณนัดหมายในการเคลื่อนไหวต่างๆ หรือเปลี่ยนท่า หรือหยุด 让孩子ทราบเมื่อทำกิจกรรมทุกครั้ง

6. ควรสร้างบรรยากาศอย่างอิสระ ช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่น เพลิดเพลิน และรู้สึกสบาย และสนุกสนาน

7. ควรจัดให้มีเกมการเล่นบ้างนานๆ ครั้ง เพื่อช่วยให้เด็กสนใจมากขึ้น

8. กรณีเด็กไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรม ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีบังคับ ควรให้เวลา และโน้มน้าวให้เด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ

9. หลังจากเด็กได้ออกกำลังเคลื่อนไหวร่างกายแล้วต้อง让孩子พักผ่อน โดยอาจให้นอนเล่นบนพื้นห้อง นั่งพัก หรือเล่นสมมติเป็นตุ๊กตา อาจเปิดเพลงจังหวะช้าๆ เบาๆ ที่สร้างความรู้สึกให้เด็กอยากพักผ่อน

10. การจัดกิจกรรมควรจัดตามกำหนดตารางกิจวัตรประจำวัน และควรจัดให้เป็นที่น่าสนใจ เกิดความสนุกสนาน

14.4 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสดึง พุด สังเกต คิดแก้ปัญหาใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิตทดลอง เล่นนิทาน เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษาออกสถานที่เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ฯลฯ การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ สามารถจัดได้หลากหลายวิธี เช่น

1. การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟังรู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริงของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ
2. การเล่นนิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่างๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น ในการเล่นนิทานสื่อที่ใช้จะเป็นรูปภาพ หนังสือนิทาน หุ่น การแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง
3. การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกต และเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรมนั้นๆ ในบางครั้งผู้สอนอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับผู้สอน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การเพาะเมล็ด การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา ฯลฯ
4. การทดลอง / ปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตการเปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็นและค้นพบด้วยตนเอง เช่น การประกอบอาหารการทดลองวิทยาศาสตร์ง่ายๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฯลฯ
5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีกรูปแบบหนึ่ง ด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาสื่อต่างๆ รอบสถานศึกษา หรือสถานที่นอกสถานศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก
6. การเล่นบทบาทสมมติ เป็นการให้เด็กเล่นสมมติตนเองเป็นตัวละครต่างๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทานหรือเรื่องราวต่างๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติเพื่อสร้างความสนใจ และก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น หุ่นสวมศีรษะ ที่คาดศีรษะรูปคน และสัตว์รูปแบบต่างๆ เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ของจริงชนิดต่างๆ
7. การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ เกมที่นำมาเล่นไม่ควรเน้นการแข่งขัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรยึดหลักการจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง และมีโอกาสค้นพบด้วยตนเองให้มากที่สุด
2. ผู้สอนควรยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลายของเด็ก และให้โอกาสเด็กได้ฝึกคิด
3. อาจเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แทนผู้สอน เช่น พ่อแม่ ตำรวจ หมอ ฯลฯ จะช่วยให้เด็กสนใจ และสนุกสนานยิ่งขึ้น
4. ในขณะที่เด็กทำกิจกรรม หรือหลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ผู้สอนควรใช้คำถามปลายเปิดที่ชวนให้เด็กคิด ไม่ควรใช้คำถามที่มีคำตอบ “ใช่” “ไม่ใช่” หรือมีคำตอบให้เด็กเลือก และผู้สอนควรใจเย็นให้เวลาเด็กคิดคำตอบ
5. ช่วงระยะเวลาที่จัดกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความสนใจของเด็กและความเหมาะสมของกิจกรรมนั้นๆ เช่น กิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ การประกอบอาหาร การปลูกพืช อาจใช้เวลานานกว่าที่กำหนดไว้

14.5 กิจกรรมกลางแจ้ง

กิจกรรมกลางแจ้งเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียน เพื่อออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกาย และแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจ และความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ผู้สอนควรจัดให้เด็กได้เล่น เช่น

5.1 การเล่นเครื่องเล่นสนาม

เครื่องเล่นสนาม หมายถึง เครื่องเล่นที่เด็กอาจปีนป่าย หมุน โยก ซึ่งทำออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น

- 5.1.1 เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย หรือตาข่ายสำหรับปีนเล่น
- 5.1.2 เครื่องเล่นสำหรับโยกหรือไกว เช่น ม้าไม้ ชิงช้า ม้านั่งโยก ไม้กระดก ฯลฯ
- 5.1.3 เครื่องเล่นสำหรับหมุน เช่น ม้าหมุน พวงมาลัยรถสำหรับหมุนเล่น
- 5.1.4 ราวโหนขนาดเล็กสำหรับเด็ก
- 5.1.5 ดันไม้สำหรับเดินทรงตัว หรือไม้กระดานแผ่นเดียว
- 5.1.6 เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน เช่น รถสามล้อ รถลากจูง ฯลฯ

5.2 การเล่นทราย

ทรายเป็นสิ่งที่เด็กๆ ชอบเล่น ทั้งทรายแห้ง ทรายเปียก นำมาก่อเป็นรูปต่างๆ ได้ และสามารถนำ วัสดุอื่นมาประกอบการเล่นตกแต่งได้ เช่น กิ่งไม้ ดอกไม้ เปลือกหอยพิมพ์ขนม ที่ตักทราย ฯลฯ ปกติบ่อทรายจะอยู่กลางแจ้ง โดยอาจจัดให้อยู่ใต้ร่มเงาของต้นไม้หรือสร้างหลังคาทำ

ชอบกัน เพื่อมิให้ทรายกระจัดกระจาย บางโอกาสอาจพรมน้ำให้ชื้น เพื่อเด็กจะได้ก่อเล่นนอกจากนี้ ควรมีวิธีการปิดกันมิให้สัตว์เลื้อยลงไปทำความสกปรกในบ่อทรายได้

5.3 การเล่นน้ำ

เด็กทั่วไปชอบเล่นน้ำมาก การเล่นน้ำนอกจากสร้างความพอใจ และคลายความเครียดให้เด็กแล้วยังทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อีกด้วย เช่น เรียนรู้ทักษะการสังเกต จำแนกเปรียบเทียบปริมาณ ฯลฯ อุปกรณ์ที่ใส่น้ำอาจเป็นถังที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะ หรืออ่างน้ำวางบนขาตั้งที่มั่นคงความสูงพอที่เด็กจะขึ้นได้พอดี และควรมีผ้าพลาสติกกันลื่นผ้าเปียกให้เด็กใช้คลุมระหว่างเล่น

5.4 การเล่นสมมติในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง

เป็นบ้านจำลองสำหรับให้เด็กเล่นจำลองแบบจากบ้านจริงๆ อาจทำด้วยเศษวัสดุประเภท ผ้าใบ กระสอบป่านของจริงที่ไม่ใช้แล้ว เช่น หม้อ เตา ชาม อ่าง เตาไฟ เครื่องครัว ตุ๊กตา สมมติเป็นบุคคลในครอบครัว เสื้อผ้าผู้ใหญ่ที่ไม่ใช้แล้วสำหรับพลัดเปลี่ยน มีการตกแต่งบริเวณใกล้เคียงให้เหมือนบ้านจริงๆ บางครั้งอาจจัดเป็นร้านขายของ สถานที่ทำการต่างๆ เพื่อให้เด็กเล่นสมมติตามจินตนาการของเด็กเอง

5.5 การเล่นในมุมช่างไม้

เด็กต้องการการออกกำลังกายในการเคาะ ตอก กิจกรรมการเล่นในมุมช่างไม้นี้จะช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง ช่วยฝึกการใช้มือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา นอกจากนี้ยังฝึกให้รักงานและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

5.6 การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา

เป็นการนำอุปกรณ์กีฬามาให้เด็กเล่นอย่างอิสระ หรือใช้ประกอบเกมการเล่นที่ให้อิสระแก่เด็กให้มากที่สุด ไม่ควรเน้นการแข่งขันเพื่อมุ่งหวังแพ้-ชนะ อุปกรณ์กีฬาที่นิยมนำมาให้เด็กเล่น เช่น ลูกบอล ห่วงยาง ลูกทราย ฯลฯ

5.7 การเล่นเกมการละเล่น

กิจกรรมการเล่นเกมการละเล่นที่จัดให้เด็กเล่น เช่น เกมการละเล่นของไทยเกมการละเล่นของท้องถิ่น เช่น มอญซ่อนผ้า รีรีข้าวสาร แม่ไก่ โพงพาง ฯลฯ การละเล่นเหล่านี้ต้องใช้บริเวณที่กว้าง การเล่นอาจเล่นเป็นกลุ่มเล็ก / กลุ่มใหญ่ก็ได้ ก่อนเล่นผู้สอนอธิบายกติกาและสาธิตให้เด็กเข้าใจ ไม่ควรนำเกมการละเล่นที่มีกติกายุ่งยาก และเน้นการแข่งขันแพ้ชนะมาจัดกิจกรรมให้กับเด็กวัยนี้ เพราะเด็กจะเกิดความเครียดและสร้างความรู้สึกละอายใจที่ไม่ดีต่อตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. หมั่นตรวจตราเครื่องเล่นสนาม และอุปกรณ์ประกอบให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย และใช้การได้ดียู่เสมอ

2. ให้โอกาสเด็กเลือกเล่นกลางแจ้งอย่างอิสระทุกวัน อย่างน้อยวันละ 30 นาที
3. ขณะเด็กเล่นกลางแจ้ง ผู้สอนต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อระมัดระวังความปลอดภัยในการเล่น หากพบว่าเด็กแสดงอาการเหนื่อย อ่อนล้า ควรให้เด็กหยุดพัก
4. ไม่ควรนำกิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กระดับประถมศึกษามาใช้สอนกับเด็กระดับปฐมวัย เพราะยังไม่เหมาะสมกับวัย
5. หลังจากเลิกกิจกรรมกลางแจ้ง ควรให้เด็กได้พักผ่อน หรือนั่งพัก ไม่ควรให้เด็กรับประทานอาหารกลางวัน หรือดื่มนมทันที เพราะอาจทำให้เด็กอาเจียน เกิดอาการจุกแน่นได้

14.6 เกมการศึกษา

เกมการศึกษาเป็นเกมที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียว หรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 3-5 ปี เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ ต่อตามแบบ ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

1. การสอนเกมการศึกษาในระยะแรก ควรเริ่มสอนโดยใช้ของจริง เช่น การจับคู่กระป๋อง แป้งที่เหมือนกัน หรือการเรียงลำดับกระป๋องแป้งตามลำดับสูง – ต่ำ
2. การเล่นเกมในแต่ละวัน อาจจัดให้เล่นทั้งเกมชุดใหม่ และเกมชุดเก่า
3. ผู้สอนอาจให้เด็กหมุนเวียนเข้ามาเล่นเกมกับผู้สอนทีละกลุ่ม หรือสอนทั้งชั้นตามความเหมาะสม
4. ผู้สอนอาจให้เด็กที่เล่นได้แล้ว มาช่วยแนะนำ กติกาการเล่นในบางโอกาสได้
5. การเล่นเกมการศึกษา นอกจากใช้เวลาในช่วงกิจกรรมเกมการศึกษาตามตารางกิจกรรมประจำวันแล้วอาจให้เด็กเลือกเล่นอิสระในช่วงเวลากิจกรรมเสรีได้
6. การเก็บเกมที่เล่นแล้ว อาจเก็บใส่กล่องเล็กๆ หรือใส่ถุงพลาสติกหรือใช้ยางรัดแยกแต่ละเกม แล้วจัดใส่กล่องใหญ่รวมไว้เป็นชุด

1.5 การเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

การสอนในระดับปฐมวัยนั้นไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่น ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้านบรรลุจุดหมายตามหลักสูตรนั้น ผู้สอนจำ เป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์และรู้หลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดประสงค์ของการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

1. เพื่อให้ผู้สอนวางแผนล่วงหน้าในการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
2. เพื่อให้ผู้สอนนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันให้บรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้

การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ผู้สอนควรดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างละเอียด จนเกิดความเข้าใจว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไร เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้ควรศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น เช่น คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยข้อมูลพัฒนาการเด็ก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ เป็นต้น
2. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (จุดหมาย) ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของเด็ก 3 – 5 ปี ผู้สอนต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของเด็ก 3 – 5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาสาระการเรียนรู้
3. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ซึ่งกำหนดไว้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญและส่วนที่เป็นสาระที่ควรเรียนรู้โดยผู้สอนจะต้องวิเคราะห์และเลือกนำมากำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์
4. กำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนต้องกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งมีหลากหลาย รวมทั้งศึกษาแนวคิดจากนวัตกรรมที่ผู้สอนต้องการใช้สอดแทรกลงในการจัดประสบการณ์ สำหรับรูปแบบที่นิยมใช้จัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยศึกษา คือ หน่วยการจัดประสบการณ์ ผู้สอนสามารถกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์ บางสัปดาห์อาจใช้หน่วยตามความสนใจของเด็ก โดยพิจารณาข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษา ตัวเด็ก สภาพแวดล้อม สังคม-วัฒนธรรมประกอบ ทั้งนี้สามารถยืดหยุ่นตามความเหมาะสมสำหรับการจัดประสบการณ์แบบหน่วย ผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่องโดยใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก การกำหนดหัวเรื่องสามารถทำได้ 3 วิธีคือ

วิธีที่ 1 เด็กเป็นผู้กำหนด

วิธีนี้ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้กำหนดหัวเรื่องได้ตามความสนใจของเด็ก เช่น ขณะที่เดินผ่านแปลงดอกไม้ เด็กๆ แสดงความสนใจผีเสื้อที่กำลังเกาะดอกไม้ อยู่ และต้องการที่จะเรียนรู้เรื่องผีเสื้อ ดังนั้นผู้สอนจึงนำ เรื่องผีเสื้อมาเป็นหัวเรื่องในการจัดทำหน่วยการจัดประสบการณ์

วิธีที่ 2 ผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนด

วิธีนี้เป็นวิธีที่กำหนดร่วมกันระหว่างผู้สอนกับเด็ก โดยผู้สอนกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น แล้วนำเรื่องที่สนใจมากำหนดเป็นหน่วยการจัดประสบการณ์ เช่น ผู้สอนอ่านนิทานเกี่ยวกับ “ช้าง” ให้เด็กฟัง และมีการสนทนา อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องช้าง ในที่สุดผู้สอนกับเด็กจึงตัดสินใจร่วมกันกำหนดเรื่อง “ช้าง” เป็นหน่วยการจัดประสบการณ์

วิธีที่ 3 ผู้สอนเป็นผู้กำหนด

วิธีนี้ผู้สอนจะเป็นผู้วางแผนกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์และสาระการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยไว้ล่วงหน้าโดยพิจารณาจากโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้ให้หน่วยการจัดประสบการณ์นี้สามารถปรับและยืดหยุ่นได้ตามความสนใจของเด็ก เช่น ผู้สอนกำหนดหัวเรื่อง “ยุ้ง” ไว้ล่วงหน้าแล้ว แต่ปรากฏว่าเด็กอยากรู้เรื่อง “ผีเสื้อ” ผู้สอนสามารถยืดหยุ่นเปลี่ยนเรื่องนั้นมาเป็นผีเสื้อได้และนำ เรื่อง “ยุ้ง” ไปจัดประสบการณ์ในโอกาสต่อไป

การกำหนดหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์ ควรมีลักษณะ ดังนี้

- เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก
- ตรงตามความต้องการ และความสนใจของเด็ก
- สอดคล้องกับสภาพ และการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็ก
- ผนวกคุณธรรม และจริยธรรมเข้าไปได้อย่างผสมกลมกลืน

5. เขียนแผนการจัดประสบการณ์ ผู้สอนควรพิจารณาเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้สอนนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยที่ผู้สอนรับผิดชอบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

5.1 นำหน่วยการจัดประสบการณ์มากำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้

เมื่อได้หน่วยการจัดประสบการณ์แล้ว ผู้สอนกำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ให้เข้ากับหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์ สาระการเรียนรู้ประกอบด้วยประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งสาระที่ควรเรียนรู้ในหลักสูตรนั้น เป็นสาระที่ไม่ได้กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาให้ ทั้งนี้เพื่อประสงค์ให้สามารถยืดหยุ่นได้โดยง่าย สะดวกต่อการปรับให้เหมาะสมกับความสนใจ และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก

5.2 สังเกตหรือระดมความคิดจากเด็ก

ผู้สอนอาจสนทนากับเด็ก เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กมีประสบการณ์เดิมในหัวเรื่องนั้น มากน้อยเพียงใด เด็กอยากทราบอะไรเพิ่มเติม และผู้สอนควรตรวจสอบหลักสูตร เพื่อเพิ่มเติมสิ่งที่ เด็กควรเรียนรู้ในหน่วยหรือหัวเรื่องนั้นๆ

ตัวอย่าง หน่วย “ช้าง”

1. สิ่งที่ได้รู้แล้ว

- ช้างตัวโต สีเทา มีงวง
- กินอ้อย
- เตะบอล

2. สิ่ง que เด็กต้องการรู้

- ช้างออกลูกครั้งละกี่ตัว
- ช้างชอบอยู่ที่ไหน

3. สิ่ง que เด็กควรรู้

- การอนุรักษ์ช้างไทย (มฐ.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย)
- ความสามารถของช้างไทย (มฐ.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้)

5.3 เขียนแผนการจัดประสบการณ์

เมื่อได้ข้อบ่งชี้สาระที่เด็กต้องการรู้ และสาระที่ผู้สอนคิดว่าเด็กควรรู้เพิ่มแล้ว ผู้สอนต้องเขียนแผนการจัดประสบการณ์ โดยคำนึงถึงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ในเด็กแต่ละกลุ่มอายุที่ผู้สอนรับผิดชอบ ประสบการณ์สำคัญที่คาดว่าจะเกิด สื่อ กิจกรรม และการประเมินสำหรับรูปแบบการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ ผู้สอนสามารถเขียน แผนการจัดประสบการณ์ไว้ล่วงหน้า และเขียนแผนการจัดประสบการณ์แบบหน่วย (Unit) แต่คู่มือฉบับนี้จะให้ไว้เพียง 2 ตัวอย่าง ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และ สถานศึกษาของตนเองได้ ดังนี้

หมายเหตุ เป็นการเขียนแผนการจัดประสบการณ์แบบกิ่งตาราง โดยภายในตารางจะเขียนกิจกรรม ที่จัดในแต่ละวันอย่างละเอียดจนครบทุกกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์

2. ตัวอย่างการเขียนแผนการจัดประสบการณ์แบบที่ 2 เฉพาะกิจกรรมกลุ่มย่อย / กิจกรรม ในวงกลม / กิจกรรมเสริมประสบการณ์

ชื่อหน่วย : ช่าง

จุดประสงค์

1. กล้าแสดงความคิดเห็น
2. ฝึกทักษะในการฟังและพูด
3. ฝึกการสังเกตและเปรียบเทียบ
4. ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น

หมายเหตุ ผู้สอนควรให้เด็กมีประสบการณ์จริงเกี่ยวกับเรื่องช่าง เช่น พาไปทัศนศึกษาสวนสัตว์ ดูวิถีทัศน์

จุดประสงค์ที่ยกมานั้นเป็นจุดประสงค์ทั่วไปของหน่วยช่าง และนำมาเฉพาะส่วนที่สัมพันธ์กับกิจกรรมกลุ่มย่อย / กิจกรรมในวงกลม / กิจกรรมเสริมประสบการณ์

1.6 การวัดและประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย

การประเมินพัฒนาการ หมายถึง กระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะทำกิจกรรม แล้วจดบันทึกลงในเครื่องมือที่ผู้สอนสร้างขึ้นหรือกำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลในการพัฒนาการให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวันและครอบคลุมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อนำผลมาใช้ในการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์พัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน ด้วยเหตุนี้ผู้สอนซึ่งเป็นผู้ที่จะทำ หน้าที่ประเมินพัฒนาการเด็ก จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กวัย 3-5 ปีเป็นอย่างดี และต้องเข้าใจโครงสร้างของการประเมินอย่างละเอียดว่าจะประเมินเมื่อไรและอย่างไร ต้องมีความสามารถในการเลือกเครื่องมือ และวิธีการที่จะใช้ได้อย่างถูกต้อง จึงจะทำให้ผลของการประเมินนั้นเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ การประเมินพัฒนาการอาจทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่ง่ายต่อการปฏิบัติและนิยมใช้กันมาก คือ การสังเกต ซึ่งต้องทำอย่างต่อเนื่องและบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างสม่ำเสมอ อาจกล่าวได้ว่าผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องกับเด็กต้องคำนึงถึงเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

หลักการประเมินพัฒนาการของเด็ก

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน และนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือ และจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูล
หลายๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย จะต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังปรากฏในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 อย่างละเอียด จึงจะทำให้ดำเนินการประเมินพัฒนาการได้อย่างถูกต้อง และตรงกับความเป็นจริง
2. วางแผนเลือกใช้วิธีการ และเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึก และประเมินพัฒนาการ เช่น แบบบันทึกพฤติกรรมเหมาะที่จะใช้บันทึกพฤติกรรมของเด็ก การบันทึกรายวัน เหมาะกับการบันทึกกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทุกวัน การบันทึกการเลือกของเด็กเหมาะสำหรับใช้บันทึกลักษณะเฉพาะหรือปฏิกิริยาที่เด็กมีต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว เป็นต้น ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะเลือกใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการให้เหมาะสม เพื่อจะได้ผลของพัฒนาการที่ถูกต้องตามต้องการ
3. ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการ หลังจากที่ได้วางแผน และเลือกเครื่องมือที่จะใช้ประเมินและบันทึกพัฒนาการแล้ว ก่อนจะลงมือประเมิน และบันทึกจะต้องอ่านคู่มือ หรือคำอธิบายวิธีการใช้เครื่องมือต่างๆ อย่างละเอียด แล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอนที่ปรากฏในคู่มือ และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรต่อไป
4. ประเมินและสรุป การประเมินและสรุปนั้นต้องดูจากผลการประเมินหลายๆ ครั้ง มิใช่เพียงครั้งเดียว หรือนำเอาผลจากการประเมินเพียงครั้งเดียวมาสรุป อาจทำให้ผิดพลาดได้ผลการประเมินดูได้จากผลที่ปรากฏในเครื่องมือประเมินและบันทึกพัฒนาการ เช่น ประเมินการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ของเด็กอายุ 3 ปี ปรากฏว่ายังเดินขึ้นบันไดสลับเท้าไม่ได้ ก็ต้องมาตีความหมายว่า กำลังขาของเด็กยังมีไม่พอที่จะเดินสลับเท้าขึ้นบันได อาจสรุปได้ว่าพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ยังไม่แข็งแรงเหมาะสมกับวัยต้องจัดกิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ส่วนขาต่อไป
5. รายงานผล เมื่อได้ผลจากการประเมินและสรุปพัฒนาการของเด็กแล้ว ผู้สอนจะต้องตัดสินใจว่าจะรายงานข้อมูลไปยังผู้ใด เพื่อจุดประสงค์อะไร และจะต้องใช้รูปแบบใดสำหรับรายงาน เช่น ต้องรายงานผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง เพื่อให้ทราบว่าการกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้เด็กนั้น ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กแต่ละคนอย่างไร เป็นไปตามจุดประสงค์

หรือไม่ เพื่อจะได้วางแผนช่วยเหลือเด็กได้ตรงตามความต้องการต่อไป โดยสถานศึกษาจะมีสมุดรายงานประจำ ตัวเด็ก ผู้สอนใช้สมุดรายงานนั้นเป็นเครื่องมือหรือแบบรายงานผู้ปกครองได้ และถ้าผู้สอนมีข้อเสนอแนะหรือจะขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กก็อาจจะเขียนเพิ่มเติมลงไป ในสมุดรายงาน และต้องคำนึงไว้เสมอไม่ว่าจะใช้แบบรายงานใด ข้อมูลควรจะมีความหมายเกิดประโยชน์แก่เด็กเป็นสำคัญการบันทึกข้อความลงในสมุดรายงานประจำตัวเด็ก ผู้สอนควรใช้ภาษาในทางสร้างสรรค์มากกว่าในทางลบ

6. การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน ผู้สอนต้องตระหนักว่าการทำ งานร่วมกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเป็นเรื่องสำคัญมาก ผู้สอนควรยกย่องผู้ปกครองที่พยายามมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ผู้สอนจะต้องต้อนรับผู้ปกครองที่มาสถานศึกษา ขอบคุนสำหรับความร่วมมือเขียนจดหมายถึงผู้ปกครองเพื่อรายงานเรื่องเด็ก พูดคุยด้วยตนเองหรือทางโทรศัพท์ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ปกครองรู้สึกถึงความสำคัญของตนเองและต้องการที่จะมีส่วนร่วมกับผู้สอนในการพัฒนาเด็กของตนการติดต่อสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองควรจะเป็นการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง คือ จากสถานศึกษาไปสูบ้านและจากบ้านมายังสถานศึกษา กระตุ้นให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นที่มีประโยชน์ต่อการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพราะผู้ปกครองจะให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับตัวเด็ก ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาเด็กทุกคนได้เป็นอย่างดี สำหรับการติดต่อกับผู้ปกครองอาจทำได้หลายวิธี เช่น การติดต่อด้วยวาจา ได้แก่ การสนทนาด้วยตนเอง ทางโทรศัพท์ การเยี่ยมบ้าน การประชุมผู้ปกครองการติดต่อด้วยวิธีอื่น เช่น ป้ายติดประกาศวารสาร ข่าวสาร ผู้รับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

นอกจากนี้อาจให้ผู้ปกครองอาสาสมัครมาช่วยงานผู้สอนในสถานศึกษา เช่น เล่นิทานร้องเพลงและอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ช่วยในเวลาเด็กทำกิจกรรมเสรี ช่วยสังเกตเด็ก บันทึกพัฒนาการและอื่นๆอีกมากมายที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เด็ก ซึ่งสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำ งานกับผู้สอนเป็นอย่างยิ่ง วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กในการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยแต่ละครั้ง ควรใช้วิธีการประเมินอย่างหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด วิธีการที่เหมาะสมและนิยมใช้ในการประเมินเด็กปฐมวัย มีด้วยกันหลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การสังเกตและการบันทึก การสังเกต มีอยู่ 2 แบบ คือ การสังเกตอย่างมีระบบ ได้แก่ การสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้ และอีกแบบหนึ่งคือ การสังเกตแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นและผู้สอนจดบันทึกไว้ การสังเกตเป็นวิธีการที่ผู้สอนใช้ในการศึกษาพัฒนาการของเด็ก เมื่อมีการสังเกตก็ต้องมีการบันทึก ผู้สอนควรทราบว่าบันทึกอะไรการบันทึกพฤติกรรมมีความสำคัญ

คําย่อย่างย่งที่ต้งทำ อย่างสม่าเสมอ เนื่องจากเด็กเจริญเติบโตและเปล่ยนเปล่งอย่างรวดเร้ว จ้งต้ง นำ มาบันทึกเป็นหลักฐานไว้อย่างชัดเจน การสังเกตและการบันทึกพัฒนาการเด็กสามารถใช้แบบ ง่าย ๆ คือ

1.1 แบบบันทึกพฤติกรรม ใช้บันทึกเหตุการณ์เฉพาะอย่างโดยบรรยายพฤติกรรม เด็ก ผู้บันทึกต้งบันทึกวัน เดือน ปีเกิดของเด็ก และวัน เดือน ปีที่ทำการบันทึกแต่ละครั้ง

1.2 การบันทึกรายวัน เป็นการบันทึกเหตุการณ์หรือประสพการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้น เรียนทุกวัน ถ้าหากบันทึกในรูปแบบของการบรรยายก็มักจะเน้นเฉพาะเด็กรายที่ต้องการศึกษา ข้อดี ของการบันทึกรายวันคือ การชี้ให้เห็นความสามารถเฉพาะอย่างของเด็กจะช่วยกระตุ้นให้ผู้สอนได้ พิจารณาปัญหาของเด็กเป็นรายบุคคล ช่วยให้ผู้เ้ี่ยวชาญมีข้อมูลมากขึ้นสำหรับวินิจฉัยเด็กว่า สมควรจะได้รับคำปรึกษาเพื่อลดปัญหาและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้น ยังช่วยชี้ให้เห็นข้อดีข้อเสียของการจัดกิจกรรมและประสพการณ์ได้เป็นอย่างดี

1.3 แบบสำรวจรายการ ช่วยให้สามารถวิเคราะห์เด็กแต่ละคนได้ค่อนข้างละเอียด เหมาะสมกับเด็กระดับปฐมวัย

2. การสนทนา สามารถใช้การสนทนาได้ทั้งเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อประเมิน ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นและพัฒนาการด้านการใช้ภาษาของเด็กและบันทึกผลการ สนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกรายวัน

3. การสัมภาษณ์ ด้วยวิธีพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาวะแวดล้อมที่ เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล ผู้สอนควรใช้คำ ถามที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้ เด็กได้คิดและตอบอย่างอิสระ จะทำ ให้ผู้สอนสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก และค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์

4. การรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็กเป็นรายบุคคล โดย จัดเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มผลงาน (Portfolio) ซึ่งเป็นวิธีรวบรวมและจัดระบบข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับ ตัวเด็กโดยใช้เครื่องมือต่างๆรวบรวมเอาไว้อย่างมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนแสดงการเปล่ยนเปล่งของ พัฒนาการแต่ละด้าน นอกจากนี้ยังรวมเครื่องมืออื่นๆเช่นแบบสอบถามผู้ปกครอง แบบสังเกต พฤติกรรม แบบบันทึกสุขภาพอนามัย ฯลฯ เอาไว้ในแฟ้มผลงาน เพื่อผู้สอนจะได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตัวเด็กอย่างชัดเจนและถูกต้อง การเก็บผลงานของเด็กจะไม่ถือว่าเป็นการประเมินผลถ้งงานแต่ละ ช้้นถูกรวบรวมไว้โดยไม่ได้รับการประเมินจากผู้สอนและไม่มีการนำ ผลมาปรับปรุงพัฒนาเด็กหรือ ปรับปรุงการสอนของผู้สอน ดังนั้นจึงเป็นแต่การเก็บสะสมผลงานเท่านั้น เช่น แฟ้มผลงานขีดเขียน งานศิลปะ จะเป็นเพียงแก่แฟ้มผลงานเด็กถ้าไม่มีการประเมิน แฟ้มผลงานนี้จะเป็นเครื่องมือการ

ประเมินต่อเมืองงานที่สะสมแต่ละชั้นถูกใช้ในการบ่งบอกความก้าวหน้า ความต้องการของเด็ก และ เป็นการเก็บสะสมอย่างต่อเนื่องที่สร้างสรรค์โดยผู้สอนและเด็ก

ผู้สอนสามารถใช้แฟ้มผลงานอย่างมีคุณค่าสื่อสารกับผู้ปกครองเพราะการเก็บผลงานเด็ก อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในแฟ้มผลงานเป็นข้อมูลให้ผู้ปกครองสามารถเปรียบเทียบ ความก้าวหน้าที่ถูกของเขามีเพิ่มขึ้นจากผลงานชิ้นแรกกับชิ้นต่อมา ข้อมูลในแฟ้มผลงาน ประกอบด้วย ตัวอย่างผลงานการขีดเขียน การอ่าน และข้อมูลบางประการของเด็กที่ผู้สอนเป็นผู้ บันทึกเช่น จำนวนเล่มของหนังสือที่เด็กอ่าน ความถี่ของการเลือกอ่านที่มุมหนังสือในช่วงเวลาเลิก เสรี การเปลี่ยนแปลงอารมณ์ ทักษะคิด เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนภาพของความงอกงามในเด็ก แต่ละคน ได้ชัดเจนกว่า การประเมินโดยใช้การให้เกรด ผู้สอนจะต้องชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึง ที่มาของการเลือกชิ้นงานแต่ละชิ้นที่สะสมในแฟ้มผลงาน เช่น เป็นชิ้นงานที่ดีที่สุดในช่วงระยะเวลา ที่เลือกชิ้นงานนั้น เป็น ชิ้นงานที่แสดงความต่อเนื่องของงานโครงการ ฯลฯ ผู้สอนควรเชิญ ผู้ปกครองมามีส่วนร่วมในการคัดสรรชิ้นงานที่บรรจุในแฟ้มผลงานของเด็ก ข้อควรพิจารณาในการ เลือกเก็บข้อมูลไว้ในแฟ้มผลงาน มีดังนี้ คือ

4.1 ข้อมูลที่แสดงถึงระดับพัฒนาการและความสำเร็จเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กกระทำ ซึ่งได้มาจากเครื่องมือการประเมิน

4.2 ข้อมูลที่รวบรวมจากผลงานต่างๆ ของเด็ก อาจให้เด็กช่วยเลือกเก็บด้วยตัวเด็ก เองหรือผู้สอนกับเด็กร่วมกันเลือก

4.3 ข้อมูลของเด็กที่ได้จากผู้ปกครอง

5. การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก ตัวชี้ของการเจริญเติบโตในเด็กที่ใช้ทั่วไปได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะ ฟัน และการเจริญเติบโตของกระดูก แนวทางประเมินการ เจริญเติบโต มีดังนี้

5.1 การประเมินการเจริญเติบโต โดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงเด็กแล้วนำไป เปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ ในกราฟแสดงน้ำหนักตามเกณฑ์อายุของกระทรวงสาธารณสุขซึ่งใช้สำหรับติดตามการเจริญเติบโตโดยรวม วิธีการใช้กราฟมีขั้นตอนดังนี้

เมื่อชั่งน้ำหนักเด็กแล้วนำน้ำหนักมาจุดเครื่องหมายากบาทลงบนกราฟและอ่านการ เจริญเติบโตของเด็ก โดยดูเครื่องหมายากบาทว่าอยู่ในแถบสีใด อ่านข้อความที่อยู่บนแถบสีนั้น ซึ่ง แบ่งภาวะโภชนาการเป็น 3 กลุ่ม คือ น้ำหนักอยู่ในเกณฑ์ปกติ น้ำหนักมากเกินไปเกินเกณฑ์ น้ำหนักน้อยกว่า เกณฑ์ ข้อควรระวังสำหรับผู้ปกครองและผู้สอนคือ ควรดูแลน้ำหนักเด็ก อย่าให้เบี่ยงเบนออก จากเส้นประเมินเช่นนั้นเด็กมีโอกาสน้ำหนักมากเกินไปหรือน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ได้ ข้อควร คำนึงในการประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก

- เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านการเจริญเติบโต บางคนรูปร่างอ้วนบางคนผอม บางคนรูปร่างใหญ่ บางคนรูปร่างเล็ก
- ภาวะโภชนาการเป็นตัวสำคัญที่เกี่ยวข้องกับขนาดของรูปร่าง แต่ไม่ใช่สาเหตุเดียว
- กรรมพันธุ์ เด็กอาจมีรูปร่างเหมือนพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่ง ถ้าพ่อหรือแม่เตี้ยลูกอาจเตี้ย และพวกนี้อาจมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยได้ และมักจะเป็นเด็กที่ทานอาหารได้น้อย
- ช่วงครึ่งหลังของขวบปีแรก น้ำหนักเด็กจะขึ้นช้า เนื่องจากหิวเล่นมากขึ้น และความอยากอาหารลดลง

5.2 การวัดเส้นรอบศีรษะ มีความสำคัญในการติดตามการเจริญเติบโตของสมอง ในเด็กที่มีเส้นรอบศีรษะเล็กกว่าปกติเมื่อเปรียบเทียบกับวัยอาจแสดงถึงความผิดปกติของสมอง เช่น สมองเล็กกว่าปกติหรือกระโหลกศีรษะเชื่อมเร็วกว่าปกติ ซึ่งหากวินิจฉัยได้เร็วและส่งต่อเด็กไปรับการรักษาทันที่ อาจช่วยแก้ไขความพิการนี้ได้ ในทำนองเดียวกันถ้าเส้นรอบศีรษะวัดได้มากกว่าปกติเมื่อเปรียบเทียบกับวัยเด็ก ซึ่งแสดงถึงเด็กมีหัวโตผิดปกติอาจเกิดจากมีน้ำในสมองมากกว่าปกติ โรคนี้หากวินิจฉัยได้เร็วและเด็กได้รับการรักษาทันที่ก็จะช่วยแก้ไขเป็นปกติได้เช่นกัน จึงควรวัดเส้นรอบศีรษะในเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี ทุกครั้งที่รับบริการการตรวจสุขภาพ

ขนาดรอบศีรษะในเด็กอายุต่าง ๆ

ทารกแรกเกิด- 7 วัน	เส้นรอบศีรษะปกติของเด็กแรกเกิดประมาณ 35 เซนติเมตร
ทารกอายุ 4 – 5 เดือน	กะหม่อมหลังปิดอย่างช้าไม่เกินอายุ 4 เดือน
เด็กอายุ 1 ปี	เส้นรอบศีรษะเพิ่มขึ้นอีกปีละ 1 เซนติเมตร
เด็กอายุ 1 ปี 6 เดือน	กะหม่อมหน้าปิดอย่างช้าไม่เกินอายุ 1 ปี 6 เดือน
เด็กอายุ 2- 5 ปี	เส้นรอบศีรษะเพิ่มขึ้นอีกปีละ 1 เซนติเมตร

วิธีวัด ใช้เทปวัดตัววัดโดยให้ด้านหน้าผ่านบริเวณคิ้ว ด้านหลังผ่านบริเวณท้ายทอยส่วนที่โหนกที่สุด

5.3 การตรวจสุขภาพปากและฟัน คือการตรวจสอบและรักษาสิ่งผิดปกติของฟันและปาก การรักษาให้ฟันและปากสะอาดและมีสุขภาพดีอยู่เสมอ ผู้สอนควรแนะนำ ให้ผู้ปกครองพาเด็กไปให้ทันตแพทย์ตรวจอย่างสม่ำเสมอปีละ 1-2 ครั้ง

นอกจากนี้ผู้สอนควรเข้าใจวิธีการดูแลฟัน ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้พิมพ์เผยแพร่เพื่อแนะนำ เด็กและผู้ปกครอง เพื่อดูแลรักษาฟันเด็กให้ดีอยู่เสมอ เช่น การแปรงฟันได้แนะนำ ให้วางแปรงตั้งฉากกับตัวฟัน ถูแปรงไปมาสั้นๆในแนวนอนให้ทั่วถึงฟันทุกซี่ในปากทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ควรแปรงฟันทุกครั้งหลังกินขนมหวานหรือหลังมื้ออาหาร

5.4 การได้รับวัคซีนป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน การให้ภูมิคุ้มกันโรคต่างๆแก่เด็กเป็น

สิ่งสำคัญ และจำเป็น เพราะจะทำให้เด็กไม่เป็นโรคต่างๆ เช่น โรคตับอักเสบ โรคโปลิโอ บาดทะยัก ไทรอยด์ และอื่นๆ ซึ่งอาจจะทำให้เด็กพิการหรือถึงแก่ชีวิตได้ กำหนดเวลาการให้ภูมิคุ้มกันโรคที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก พ.ศ. 2545

หมายเหตุ กรณีเด็กไม่มีผลเป็นจากการฉีดวัคซีนป้องกันวัณโรค บางรายอาจไม่มีภูมิ ด้านทานเกิดขึ้นเด็กจะได้รับการฉีดวัคซีนอีก 1 ครั้งเมื่อเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามแผนงานของกระทรวงสาธารณสุข ให้บริการแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1.7 การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย

การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย มีความสำคัญต่อเด็กเนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว ดังนั้นการจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็ก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า จึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาเด็กการจัดสภาพแวดล้อมจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความสะอาด ความปลอดภัย
2. ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
3. ความสะดวกในการทำ กิจกรรม
4. ความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วม สนามเด็กเล่น ฯลฯ
5. ความเพียงพอเหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน สีของสื่อและเครื่องเล่น
6. บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่นและมุมประสบการณ์ต่างๆ

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

หลักสำคัญในการจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของเด็กเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกรอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุข ซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนี้

1. พื้นที่อำนวยความสะดวกเพื่อเด็กและผู้สอน
 - 1.1 ที่แสดงผลงานของเด็ก อาจจัดเป็นแผ่นป้ายหรือที่แขวนผลงาน
 - 1.2 ที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็กอาจจัดทำเป็นกล่องหรือจัดใส่แฟ้มรายบุคคล

- 1.3 ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก อาจทำเป็นช่องตามจำนวนเด็ก
- 1.4 ที่เก็บเครื่องใช้ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของส่วนตัวผู้สอน ฯลฯ
- 1.5 ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ

2. พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว ต้องกำหนดให้ชัดเจน ควรมีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเอง และทำ กิจกรรมด้วยกันในกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่งโดยไม่รบกวนผู้อื่น

3. พื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ สามารถจัดได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน เช่น มุมบล็อกลอยห่างจากมุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติอยู่ติดกับมุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์อยู่ใกล้มุมศิลปะ ฯลฯ ที่สำคัญจะต้องมีของเล่นวัสดุอุปกรณ์ในมุมอย่างเพียงพอต่อการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นในมุมเล่นอย่างเสรี มักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้โอกาสเด็กได้เล่นอย่างเสรีประมาณวันละ 60 นาที การจัดมุมเล่นต่างๆ ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 3.1 ในห้องเรียนควรมีมุมเล่นอย่างน้อย 3 – 5 มุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของห้อง
 - 3.2 ควรได้มีการผลัดเปลี่ยนสื่อของเล่นตามมุมบ้าง ตามความสนใจของเด็ก
 - 3.3 ควรจัดให้มีประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้วปรากฏอยู่ในมุมเล่น เช่น เด็กเรียนรู้เรื่องผีเสื้อ ผู้สอนอาจจัดให้มีการเลี้ยงหนอน หรือมีผีเสื้อตัวฟ้าใส่กล่องไว้ให้เด็กดูในมุมธรรมชาติศึกษาหรือมุมวิทยาศาสตร์ ฯลฯ
 - 3.4 ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่น ทั้งนี้เพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของ อยากเรียนรู้ อยากเข้าเล่น
 - 3.5 ควรเสริมสร้างวินัยให้กับเด็ก โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องจัดเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างเข้าที่ให้เรียบร้อย
- ตัวอย่างมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ที่ควรจัดมี ดังนี้**

มุมบล็อก

เป็นมุมที่จัดเก็บบล็อกไม้ต้นที่มีขนาดและรูปทรงต่างๆ กัน เด็กสามารถนำมาเล่นต่อประกอบกัน เป็นสิ่งต่างๆ ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง

การจัด

มุมบล็อกเป็นมุมที่ควรจัดให้อยู่ห่างจากมุมที่ต้องการความสงบ เช่น มุมหนังสือ ทั้งนี้เพราะเสียงจากการเล่นก่อกำกับบล็อก อาจทำลายสมาธิเด็กที่อยู่ในมุมหนังสือได้ นอกจากนี้ยังควรอยู่ห่างจากทางเดินผ่านหรือทางเข้าออกของห้องเพื่อไม่ให้เกิดขวางทางเดินหรือเกิดอันตราย จากการเดินสะดุดไม้บล็อก การจัดเก็บไม้บล็อกเหล่านี้ ควรจัดวางไว้ในระดับที่เด็กสามารถหยิบมาเล่น

หรือนำเก็บด้วยตนเองได้อย่างสะดวก ปลอดภัย และควรได้ฝึกให้เด็กหัดจัดเก็บเป็นหมวดหมู่ เพื่อ
ความเป็นระเบียบสวยงาม

มุมหนังสือ

ในห้องเรียนควรมีที่เก็บสงบ สำหรับให้เด็กได้ดูรูปภาพ อ่านหนังสือนิทาน ฟังนิทาน
ผู้สอนควรได้จัดมุมหนังสือให้เด็กได้คุ้นเคยกับตัวหนังสือ และได้ทำกิจกรรมสงบๆ ตามลำพังหรือ
เป็นกลุ่มเล็กๆ

การจัด

มุมหนังสือ เป็นมุมที่ต้องการความสงบควรจัดห่างจากมุมที่มีเสียง เช่น มุมบล็อก มุม
บทบาทสมมติ ฯลฯ และควรจัดบรรยากาศสูงใจให้เด็กได้เข้าไปใช้เพื่อเด็กจะได้คุ้นเคยกับ
ตัวหนังสือและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก

มุมบทบาทสมมติ

มุมบทบาทสมมติ เป็นมุมที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กมีโอกาสได้นำเอาประสบการณ์ที่ได้รับจาก
บ้านหรือชุมชนมาเล่นแสดงบทบาทสมมติ เลียนแบบบุคคลต่างๆ ตามจินตนาการของตน เช่น เป็น
พ่อแม่ในมุมบ้าน เป็นหมอในมุมหมอ เป็นพ่อค้าแม่ค้าในมุมร้านค้า ฯลฯ การเล่นดังกล่าว เป็นการ
ปลูกฝังความสำนึกถึงบทบาททางสังคมที่เด็กได้พบเห็นในชีวิตจริง

การจัด

มุมบทบาทสมมตินี้ ควรอยู่ใกล้มุมบล็อกและอาจจัดให้เป็นสถานที่ต่างๆ นอกเหนือจาก
การจัดเป็นบ้าน โดยสังเกตการเล่นและความสนใจของเด็กว่ามีการเปลี่ยนแปลงบทบาทการเล่นจาก
บทบาทเดิมไปสู่รูปแบบการเล่นอื่นหรือไม่ อุปกรณ์ที่นำ มาจัดก็ควรเปลี่ยนไปตามความสนใจของ
เด็กเช่นกัน ดังนั้นมุมบทบาทสมมติจึงอาจจัดเป็นบ้าน ร้านอาหาร ร้านขายของ ร้านเสริมสวย
โรงพยาบาล เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันอุปกรณ์ที่นำ มาจัดให้เด็กต้องไม่เป็นอันตรายและมีความ
เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

มุมวิทยาศาสตร์

มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติศึกษาเป็นมุมเล่นที่ผู้สอนจัดรวบรวมสิ่งของต่างๆ หรือสิ่ง
ที่มีในธรรมชาติมาให้เด็กได้สำรวจ สังเกต ทดลอง ค้นพบด้วยตนเองซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาทักษะ
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับเด็ก

การจัด

มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติศึกษาเป็นมุมที่ต้องการความสงบคล้ายมุมหนังสือ จึงอาจ
จัดไว้ใกล้กันได้ และเพื่อเร้าให้เด็กสนใจในสิ่งที่นำมาแสดง ของที่จัดวางไว้จึงควรอยู่ในระดับที่เด็ก

หยิบ จับ วัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นได้โดยสะดวก และสิ่งที่นำมาตั้งแสดงนั้น ไม่ควรจะต้องแสดงของสิ่งเดียวกันตลอดปี แต่ควรจะปรับเปลี่ยนให้น่าสนใจ

มุมศิลปะ

กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาเด็กได้หลายด้าน เช่น ทางด้านกล้ามเนื้อมือ ซึ่งจะช่วยให่มือของเด็กพร้อมที่จะจับดินสอเขียนหนังสือได้เมื่อไปเรียนในชั้นประถมศึกษา นอกจากนี้ยังช่วยในการพัฒนาทางอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เด็กจะมีโอกาสทำงานตามลำพังและทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักปรับตัวที่จะทำงานด้วยกันและส่งเสริมจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นการจัดให้มีมุมศิลปะจึงเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กได้พัฒนามากขึ้น และยังสามารถสนองความสนใจ ความต้องการของเด็กวัยนี้ได้อย่างดี

การจัด

มุมศิลปะเป็นมุมหนึ่งที่เด็กต้องใช้สมาธิในการทำงาน จึงควรจัดให้อยู่ในบริเวณมุมที่ต้องการความสงบ เช่นกัน อาจจัดเป็นโต๊ะสำหรับให้เด็กทำงานศิลปะ โดยมีผ้าพลาสติกหรือกระดาษปูกันเลอะเทอะก่อนทำงาน และจัดวางอุปกรณ์ทำงานศิลปะไว้บนโต๊ะ หรือจัดให้มีกระดานขาหยั่งสำหรับเด็กเขียนภาพระบายสีน้ำ

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาณาบริเวณรอบๆ สถานศึกษา รวมทั้งจัดสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนาม จัดระวางรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณสถานศึกษาและบริเวณรอบนอกสถานศึกษาดูแลรักษาความสะอาด ปูลูกดันไม้ให้ความร่มรื่นรอบๆ บริเวณสถานศึกษา สิ่งต่างๆ เหล่านี้ เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็กบริเวณสนามเด็กเล่น ต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตร ดังนี้

สนามเด็กเล่น ควรมีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน ทราย หญ้า พื้นสำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อ รวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด ที่เล่นน้ำ บ่อทราย พร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่น เครื่องเล่นสนามสำหรับปีนป่าย ทรงตัว ฯลฯ ทั้งนี้ต้องไม่ติดกับบริเวณที่มีอันตราย ต้องหมั่นตรวจตราเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพแข็งแรงปลอดภัยอยู่เสมอและหมั่นดูแลเรื่องความสะอาด

ที่นั่งเล่นพักผ่อน จัดที่นั่งไว้ได้ต้นไม้ร่มเงา อาจใช้กิจกรรมกลุ่มย่อยๆ หรือกิจกรรมที่ต้องการความสงบ หรืออาจจัดเป็นลานนิทรรศการให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง

บริเวณธรรมชาติ ปูลูกไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัว หากบริเวณสถานศึกษามีไม่มากนักอาจปลูกพืชในกระบะหรือกระถาง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

2.1 ความหมายของการศึกษา

ศิริกุล ผลศักดิ์ (2533 : 8-13) กล่าวถึงการศึกษา หมายถึง วิชาชีพสำหรับครูหรือ ผู้ที่มีอาชีพทางการศึกษาอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วยจิตวิทยาการศึกษา ปรัชญาการศึกษา ประวัติการศึกษา หลักสูตร วิธีการสอนทั่วไปและวิธีการสอนเฉพาะ การบริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษา และอื่นๆในวันที่จะก่อให้เกิดความงอกงามในอาชีพครู

จอห์น ดิวอี้ (Gohn Dewey) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการศึกษาไว้หลายประการ เช่น

1. การศึกษา คือความเจริญงอกงาม (Education is Growth) เป็นการมองในแง่ผลที่ได้รับโดยมุ่งให้เจริญงอกงาม 4 ด้าน คือ ทางกาย ทางอารมณ์ ทางสังคม และสติปัญญา แต่ถ้าพัฒนาไปทางลบ สังคมไม่ยอมรับ ก็ไม่ถือเป็นการศึกษา

2. การศึกษา คือชีวิต (Education is Life) เป็นการมองการศึกษาในแง่การปรับตัว เพราะบุคคลจะมีชีวิตอยู่ได้นั้นก็โดยความสามารถในการปรับตัวให้กับสิ่งแวดล้อมได้โดยการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เสมอ ในการปรับตัวนั้นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้มีคุณภาพดีกว่าเดิม

3. การศึกษา คือการเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่บุคคล เป็นการมองการศึกษาในแง่ประสบการณ์ บุคคลจะเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่ตนเองเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ดี ดังนั้น โรงเรียน ชุมชน หรือบิดามารดาก็ดี ควรจัดประสบการณ์ทุกด้านแก่เด็กในทางที่พึงปรารถนาเพื่อให้เด็กอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น

4. การศึกษา คือ การดำเนินการด้วยกระบวนการทุกชนิดที่จะทำให้บุคคลพัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ พัฒนาเจตคติและพัฒนาพฤติกรรมอย่างอื่น ที่จัดเป็นค่านิยม หรือคุณธรรมที่จะเป็นผลดี และเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก (ทองคุณ หงส์พันธุ์, มปป. 28-29)

พลาโต (Plato) นักปราชญ์ชาวกรีกสมัยโบราณประมาณต้นพุทธกาล กล่าวถึงการศึกษาในหนังสือ The Republic ของเขาว่า “ การศึกษาคือเครื่องมือที่ผู้ปกครองประเทศใช้ในการเปลี่ยนแปลงนิสัยมนุษย์เพื่อก่อให้เกิดรัฐที่มีความสามานสามัคคี ” เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ถ้าพลเมืองมีการศึกษา เขาจะสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และจะสามารถเผชิญเหตุฉุกเฉินต่างๆที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ถ้าระบบการศึกษาดีแล้ว การพัฒนาปรับปรุงสิ่งใดก็ตาม ย่อมทำได้โดยง่าย แต่ถ้ารู้จักทอดทิ้งการศึกษาเสียแล้วไม่ว่ารัฐจะกระทำการอื่นใดย่อมไม่บังเกิดผล”(กัญญา สาธร, 2521. 13)

ทัลคอตท์ พาร์สัน (Talcott Parson) นักสังคมวิทยามีความเห็นว่าการศึกษาคือเครื่องมือเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีบทบาทในวงการอาชีพต่างๆของผู้ใหญ่ ถึงแม้ว่าวิชาที่เรียนจะ

ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงในการประกอบอาชีพ แต่การศึกษาที่สนับสนุนให้เด็กแข่งขันกันทำคะแนนสูงๆ ช่วยสร้างค่านิยมในการทำงานให้ประสบความสำเร็จในตัวเอง แม้เด็กจะมีบุคลิกต่างกัน แต่โรงเรียนก็ทำหน้าที่อบรมให้เด็กเป็นสมาชิกของสังคมที่มีรูปแบบตามที่สังคมปรารถนาได้เหมือนกัน กิจกรรมต่างๆ ที่หล่อหลอมเด็กให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมเรียกว่า “ กิจกรรมสังคมประกิต ” (Socialization activities)

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) นักปรัชญาการศึกษาที่มีความเห็นว่าคุณค่าของการศึกษาอยู่ที่บทบาทที่การศึกษาสามารถสร้างความปรารถนาที่จะเจริญงอกงามต่อเนื่องกันตลอดไปให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล และการที่การศึกษาให้เครื่องมือช่วยทำให้ความปรารถนาดังกล่าวเป็นความจริงขึ้นมาได้ด้วย

สรุปได้ว่า ความหมายของการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลทั้งในด้านจิตใจ นิสัย และคุณสมบัติอย่างอื่น กระบวนการศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างความสามารถในด้านต่างๆ ของบุคคลเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่ตนเอง เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

2.2 ความสำคัญของการศึกษา

การศึกษาเป็นพื้นฐานอันสำคัญยิ่งสำหรับความเจริญของสังคมและประเทศชาติประเทศจะเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วมีเสถียรภาพมั่นคง และประชาชนมีระดับการดำรงชีวิตสูงเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนในประเทศนั้นๆ การศึกษาช่วยให้บุคคลพัฒนาสติปัญญา ความสามารถของตน ช่วยให้คนรู้จักคิดเป็น รู้จักมีวิจารณญาณ มีเหตุผล รู้จักผิดชอบชั่วดีรู้จักใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาของตนเองและสังคมอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม การศึกษาช่วยให้บุคคลพัฒนาเจตคติบุคลิกภาพ และมีลักษณะนิสัยในทางที่พึงปรารถนาของสังคมสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่เป็นภาระและเป็นพิษภัยแก่สังคม

นอกจากนี้การศึกษายังช่วยให้ประชาชนมีความสามารถในการประกอบอาชีพที่สุจริตตามความถนัดและความสนใจของตน และช่วยให้คนรู้จักพัฒนาอาชีพของตนเองอีกด้วยผู้ที่ได้รับการศึกษาย่อมรู้จักดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข มีความขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด มีระเบียบวินัย ประกอบสัมมาอาชีพ รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยทั้งส่วนตนและชุมชน ตลอดจนมีศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือ มีศีลธรรม การให้การศึกษาแก่ประชาชน ก็คือ การพัฒนาประเทศนั่นเอง การที่พลเมืองไทยในชาติได้รับการศึกษาดีจึงมีส่วนช่วยให้ประเทศมีเสถียรภาพมั่นคง ทั้งทางการเมืองทางเศรษฐกิจ ทางสังคมและวัฒนธรรม (สุกัญญา ชารีวรรณ. 2521 : 20)

สรุปได้ว่า การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้บุคคลพัฒนาความสามารถของตนเอง และพัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงาม การศึกษาช่วยให้บุคคลพัฒนาความคิดมีเหตุผล รู้จักผิดชอบชั่วดี ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.3 ความมุ่งหมายของการศึกษา

ความมุ่งหมายทางการศึกษา ปรารถนาที่จะแสดงออกให้ทราบถึงอุดมการณ์หรือปรัชญาที่มุ่งหวังที่กำหนดเป็นแนวทางในการปฏิบัติการทางการศึกษา เพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามที่ต้องการ ความมุ่งหมายของการศึกษายังต้องแสดงออกให้เห็นส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ นโยบาย และแผนในการจัดการศึกษาหากว่าได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและแผนเพื่อพัฒนาจะปฏิบัติการให้มีผลตามความมุ่งหมาย ความมุ่งหมายนั้นจะมีลักษณะเด่นชัด การดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาจำเป็นต้องวางจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทราบจุดประสงค์ หรือเป้าหมายที่แน่นอน ดังนั้นเมื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะพัฒนาบุคคลให้เป็นไปตามที่สังคมพึงประสงค์แล้ว จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องวางจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่ออะไร โดยยึดแนวทางหรือปรัชญา

ความมุ่งหมายในระดับการก่อนประถมศึกษา จะมีความมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงลงไปตามที่กำหนดไว้ในระบบการศึกษา และแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ได้ระบุไว้ว่า

การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มุ่งอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนการศึกษาภาคบังคับเพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมทุกด้าน พอที่จะเข้ารับการศึกษาคือต่อไป

ความมุ่งหมายของหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา

1. เพื่อฝึกความพร้อมทางกาย ทางสังคม ทางภาษา
2. เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตเต็มที่และมีสุขภาพพลานามัยดี
3. เพื่อฝึกนิสัยที่จำเป็นสำหรับกิจวัตรประจำวันเบื้องต้น
4. เพื่อให้เกิดความอบอุ่นทางจิตใจ
5. เพื่อฝึกทักษะที่จำเป็นเบื้องต้น เช่น ทักษะการใช้มือ ตาหู
6. เพื่อให้เกิดพัฒนาการด้านต่างๆ ถูกสัดส่วนตามวัย
7. เพื่อเตรียมพร้อมที่จะเรียนในชั้นประถมศึกษาต่อไป

สรุปได้ว่า ความมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นไปตามที่สังคมพึงประสงค์ เพื่อให้บุคคลอ่านออกเขียนได้ และเพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ และให้มีบุคลิกภาพที่ดีเพื่อใช้ในการดำรงชีวิต

2.4 กระบวนการเรียนรู้

ความหมายและขอบข่ายของการเรียนรู้ การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ตลอดชีวิต คำจำกัดความที่นักจิตวิทยา มักจะกล่าวอ้างอยู่เสมอ แต่ยังไม่ถึงกับเป็นที่ยอมรับกันอย่างสากล คือคำจำกัดความของ คิมเบิล (Gregory A. Kimble) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอน จึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คิมเบิล กล่าวว่า “การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงศักยภาพแห่งพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกหรือการปฏิบัติที่ได้รับ การเสริมแรง (Learning as a relatively permanent change in behavioral potentiality that occurs as a result of reinforced practice) ” จากความหมายของการเรียนรู้ข้างต้นแยกกล่าวเป็นประเด็นสำคัญได้ 5 ประการ คือ

1. การที่กำหนดว่า การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ก็แสดงว่าผลที่เกิดจากการเรียนรู้ จะต้องอยู่ใน รูปของพฤติกรรม ที่สังเกตได้ หลังจากเกิดการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนสามารถทำสิ่งหรือเรื่องที่ไม่เคยทำมาก่อนการเรียนรู้ นั้น
2. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างถาวร นั่นก็คือพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนั้น จะไม่เป็นพฤติกรรมในช่วงสั้น หรือเพียงชั่วคราว และในขณะเดียวกันก็ไม่ใช่พฤติกรรมที่คงที่ที่ไม่เปลี่ยนแปลงอีกต่อไป
3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนไปอย่างทันทีทันใด แต่มันอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงศักยภาพ (Potential) ที่จะกระทำ สิ่งต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต การเปลี่ยนแปลงศักยภาพนี้อาจแฝงอยู่ในตัวผู้เรียน ซึ่งอาจจะยังไม่ได้แสดงออกมา เป็นพฤติกรรมอย่าง ทันทีทันใดก็ได้
4. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือการเปลี่ยนแปลงศักยภาพในตัวผู้เรียนนั้นจะเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือศักยภาพอันเนื่องมาจากสาเหตุอื่นไม่ถือเป็นการเรียนรู้

5. ประสบการณ์หรือการฝึกต้องเป็นการฝึกหรือปฏิบัติที่ได้รับการเสริมแรง (Reinforced practice) หมายความว่า เพียงแต่ผู้เรียนได้รับรางวัลหลังจากที่ตอบสนอง ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น ในแง่คำว่า “รางวัล” กับ “ตัวเสริมแรง” (Reinforce) จะให้ความหมายเดียวกัน ต่างก็หมายถึงอะไรบางอย่างที่อินทรีย์ (<http://www.novabizz.com>)

สรุปได้ว่า การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงศักยภาพแห่งพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกหรือการปฏิบัติที่ได้รับ การเสริมแรง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหา

2.4.1 ปัจจัยสำคัญในสภาพการเรียนรู้

ในสภาพการเรียนรู้ต่างๆ ย่อมประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ ด้วยกันคือ

1. ตัวผู้แทน (Learner)
2. เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เป็นตัวเร้า (Stimulus Situation)
3. การกระทำหรือการตอบสนอง Action หรือ Response

(<http://www.novabizz.com>)

2.4.2 การจัดกิจกรรม

การจัดการเรียนรู้จึงเป็นการจัดการบรรยากาศ จัดกิจกรรม จัดสื่อ จัดสถานการณ์ ฯลฯ ให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักผู้เรียนครอบคลุมอย่างรอบด้าน และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปเป็นพื้นฐานการออกแบบหรือวางแผนการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับผู้เรียน สำหรับในการจัดกิจกรรมหรือออกแบบการเรียนรู้ อาจทำได้หลายวิธีการและหลายเทคนิค แต่มีข้อควรคำนึงว่า ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง แต่ละเรื่อง ได้เปิดโอกาสให้กับผู้เรียนในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่

1. เปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้เลือกหรือตัดสินใจในเนื้อหาสาระที่สนใจ เป็นประโยชน์ต่อตัว ผู้เรียนหรือไม่
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยได้คิด ได้รวบรวมความรู้และลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองหรือไม่ ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2543) ได้นำเสนอแนวคิดในการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติได้ ดังนี้
3. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (physical participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้

ประสาทการเรียนรู้ของ ผู้เรียนตื่นตัว พร้อมทั้งจะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น การรับรู้ เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนอยู่ในสภาพที่ไม่พร้อม แม้จะมีการให้ความรู้ที่ดีๆ ผู้เรียนก็ไม่สามารถรับได้ ดังจะเห็นได้ว่า ถ้าปล่อยให้ผู้เรียนนั่งนานๆ ในไม่ช้าผู้เรียนก็จะหลับหรือคิดเรื่อง อื่นๆ แต่ถ้าให้มีการเคลื่อนไหวทางกายบ้างก็จะทำให้ประสาทการเรียนรู้ของผู้เรียนตื่นตัวและพร้อม ที่จะรับและเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดี ดังนั้น กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน จึงควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสมกับวัยและระดับความสนใจ ของผู้เรียน

4. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา (intellectual participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางสติปัญญา ต้อง เป็นกิจกรรมที่ท้าทายความคิดของผู้เรียน สามารถกระตุ้นสมองของผู้เรียนให้เกิดการเคลื่อนไหว ต้องเป็นเรื่องที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไปทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกที่จะคิด

5. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม (social participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อม รอบตัว เนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้อง อยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ มนุษย์ต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และสภาพแวดล้อมต่างๆ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ทางด้านสังคม

6. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ (emotional participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ นั้น เกิดความหมายต่อตนเองโดยกิจกรรมดังกล่าวควรเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง โดยปกติการมีส่วนร่วม ทางอารมณ์นี้มักเกิดขึ้นพร้อมกับ การกระทำอื่นๆ อยู่แล้ว เช่น กิจกรรมทางกาย สติปัญญา และ สังคม ทุกครั้งที่ครูให้ผู้เรียนเคลื่อนที่ เปลี่ยนอิริยาบถ เปลี่ยนกิจกรรม ผู้เรียนจะเกิดอารมณ์ ความรู้สึกตามมาด้วยเสมอ อาจเป็นความพอใจ ไม่พอใจ หรือเฉยๆ (<http://www.novabizz.com>)

สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (physical participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ ประสาทการเรียนรู้ของ ผู้เรียนตื่นตัวช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์คือ เป็นกิจกรรมที่ส่งผล ต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ นั้น เกิดความหมายต่อตนเองโดยกิจกรรม ดังกล่าวควรเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรงโดยปกติการมีส่วนร่วมทางอารมณ์นี้มักเกิดขึ้นพร้อมกับ การ กระทำอื่นๆ อยู่แล้ว เช่น กิจกรรมทางกาย สติปัญญา และสังคม

2.4.3 การจัดเตรียมการสอนให้จัดทำแผนการสอนตามขั้นตอนดังนี้

ธิดิมา จำปรัตน์ กล่าวว่า จะต้องมีการวัดผลประสพเชิงพฤติกรรม หัวข้อที่สอน กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ซึ่งอาจจะต้องเขียนละเอียดลงไปให้เห็นภาพเลยว่า เราต้องการให้เกิดอะไร เช่น นักศึกษาต้องทำอะไรได้ และเราจะวัดผลอย่างไรว่าผู้เรียนเกิดสิ่งนั้นจริง การทำแฟ้มสะสมงาน ก็เป็นสิ่งที่เก็บผลงานเหล่านั้นไว้ และสามารถส่งต่อไปได้ การมอบหมายงานให้ไปค้นในสิ่งที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ ก็จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในระดับหนึ่งก่อน

1. ขั้นการทบทวนความรู้เดิม เป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องที่จะเรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม
2. ขั้นการแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นนี้เป็นการแสวงหาความรู้ โดยผู้สอนจัดเตรียมข้อมูลมาให้หรือบอกแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนไปแสวงหาได้
3. ขั้นการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล / ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับข้อมูล / ความรู้ที่หามาได้ ผู้เรียนต้องสร้างความหมายของข้อมูล / ประสพการณ์ใหม่โดยใช้กระบวนการต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น ใช้กระบวนการคิด และกระบวนการกลุ่มในการอภิปรายและสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลนั้น ซึ่งอาจจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม
4. ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้อื่นไปพร้อมๆ กัน
5. ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ เป็นขั้นของการสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิม และความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนรู้เป็นระบบระเบียบ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย
6. ขั้นการแสดงผลงาน เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยผู้เรียนได้ต่อยอดหรือตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์
7. ขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้ ขั้นนี้เป็นขั้นของการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนเองไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา และความจำเป็นในเรื่องนั้นๆ ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง และมีการประยุกต์การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในด้านการประเมินนั้น ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ เป็นขั้นของการสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด เราจะประเมินผลในขั้นตอนนี้อย่างไร อาจใช้ Rubric scale ในการประเมิน ซึ่งเป็นการประเมินแบบ Summative Evaluation ส่วนการประเมินระหว่างปฏิบัติ จะเป็น

Formative Evaluation อาจใช้เป็นแบบสังเกตก็ได้ และจะต้องมีการหา interrater ระหว่างผู้ประเมิน ด้วย (<http://www.ns.mahidol.ac.th>)

สรุปได้ว่า การจัดเตรียมการสอนให้จัดทำแผนการสอนตามขั้นตอนคือขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้ขั้นการแสดงผลงาน ขั้นสรุปและจัดระเบียบความรู้ ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ขั้นการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล ขั้นการแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นการทบทวนความรู้เดิม

2.4.4 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียน ควรมีบทบาท ดังนี้

1. บทบาทของผู้สอน

- ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
- กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
- จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
- จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน
- วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

2. บทบาทของผู้เรียน

- กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง
- เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ
- ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ
- มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู

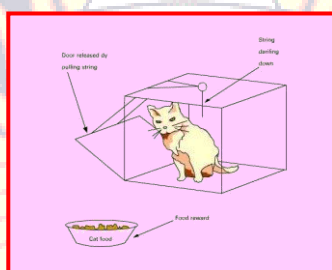
- ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง
(<http://www.dara.ac.th>)

2.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้

ทฤษฎีการสร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่อง (Associative Theory)

1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเชื่อมโยง (Connectionism Theory) มีหลักการเรียนรู้ ที่สำคัญคือ เมื่อบุคคลปะทะกับสิ่งเร้า ก็จะมีปฏิกิริยาตอบสนอง การตอบสนองอาจมีหลายวิธีการ จนกว่าจะพบวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะนำไปใช้ต่อไปเมื่อเผชิญกับสิ่งเร้าเดิมอีก ตัวอย่าง ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงได้แก่

1.2 ทฤษฎีความสัมพันธ์เชื่อมโยง ผู้ที่ทำการศึกษาทดลองในเรื่องนี้คือ ธอร์นไดน์ ได้กล่าวว่า การเรียนรู้คือการที่ผู้เรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยง ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง และได้รับความพึงพอใจที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น

ภาพที่ 1 การทดลองของธอร์นไดน์

ในการทดลอง ธอร์นไดน์ ได้สร้างกรงทดลองที่ทำด้วยไม้ ภายในกรงมีคันไม้ที่ยึดกับเชือก ซึ่งต่อไปยังประตู เพื่อให้เปิด - ปิดได้เมื่อเหยียบคัน นำแมวมาขังไว้ในกรง นอกกรงมีปลาวางให้แมวสังเกตเห็นได้ เมื่อแมวหิวมันจะพยายามหาทางออกมากินอาหาร โดยพฤติกรรมของมันจะมีลักษณะแบบลองผิดลองถูก ด้วยความบังเอิญไปเหยียบถูกคันทำให้ประตูเปิด แมวจึงออกมากินอาหารได้ ในครั้งต่อมาเมื่อแมวเห็น พฤติกรรมของมันจะไม่เป็นแบบครั้งแรกแต่จะใช้เวลาในการออกจากกรงได้เร็วขึ้นตามลำดับแสดงว่า แมวเกิดการเรียนรู้แบบสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยง

ทฤษฎีความสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไดน์ ผู้ที่ทำการศึกษาทดลองในเรื่องนี้คือ ธอร์นไดน์ ได้กล่าวว่า การเรียนรู้คือการที่ผู้เรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยง ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง และได้รับความพึงพอใจที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น ในการทดลอง ธอร์นไดน์ได้สร้างกรงทดลองที่ทำด้วยไม้ ภายในกรงมีคันไม้ที่ยึดกับเชือก ซึ่งต่อไปยังประตู เพื่อให้เปิด - ปิดได้เมื่อเหยียบคัน นำแมวมาขังไว้ในกรง นอกกรงมีปลาวางให้แมวสังเกตเห็นได้ เมื่อแมวหิวมันจะ

พยายามหาทางออกมากินอาหาร โดยพฤติกรรมของมันจะมีลักษณะแบบลองผิดลองถูก ด้วยความบังเอิญไปเหยียบถูกคันทำให้ประตูเปิด แมวจึงออกมากินอาหารได้ ในครั้งต่อมาเมื่อแมวเห็นพฤติกรรมของมันจะไม่เป็นแบบครั้งแรกแต่จะใช้เวลาในการออกจากกรงได้เร็วขึ้น ตามลำดับ แสดงว่า แมวเกิดการเรียนรู้แบบสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยง

กฎการเรียนรู้

ธอร์นไดน์ได้ตั้งกฎการเรียนรู้ที่สำคัญไว้ ดังนี้

1. **กฎแห่งผล** กฎนี้ให้ความสำคัญกับผลที่ได้หลังจากการตอบสนองแล้ว ถ้าผลที่ได้เป็นที่น่าพึงพอใจ บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมมากยิ่งขึ้นตรงกันข้าม ถ้าผลที่ได้จากการตอบสนองไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นลดลง
2. **กฎแห่งการฝึก** กฎนี้ให้ความสำคัญกับการฝึก โดยการเน้นว่าสิ่งใดก็ตามที่คนเราฝึกบ่อย ๆ เราจะทำสิ่งนั้นได้ดี ตรงกันข้ามสิ่งใดก็ตามที่เรากระทำโดยขาดการฝึก เราย่อมทำไม่ได้ดีเหมือนเดิม นักจิตวิทยาได้แบ่งลักษณะการฝึกออกเป็น 2 ประเภท คือ การฝึกติดต่อกัน และการฝึกแบบให้พักเป็นระยะ ผลการศึกษาทดลองในเรื่องลักษณะการฝึกแสดงออกตามกราฟ
3. **กฎแห่งความพร้อม** กฎแห่งความพร้อมนี้มีสาระสำคัญดังนี้ “เมื่อบุคคลพร้อมที่จะกระทำแล้วได้ทำ เขาย่อมเกิดความพอใจ” “เมื่อบุคคลพร้อมจะกระทำแล้วไม่ได้ทำ เขาย่อมเกิดความไม่พอใจ” และ “เมื่อบุคคลไม่พร้อมที่จะกระทำ แต่ต้องกระทำ เขาย่อมเกิดความไม่พอใจ” จากหลักการดังกล่าวจะเน้นเรื่องความพร้อม ทั้งทางกายและทางจิตใจด้วย

การนำแนวความคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยมมาใช้ในการศึกษา สามารถกระทำได้ ดังนี้

ความเชื่อพื้นฐาน	ตัวอย่าง	การนำมาใช้กับการศึกษา
ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม	สเปซไม่ตั้งใจเรียนเพราะบรรยากาศไม่น่าสนใจ	พัฒนาสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการสนใจเรียน
เน้นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ (สิ่งเร้าและการตอบสนอง)	สมหวังแสดงพฤติกรรมบางอย่าง เช่น คุย ทำงานอื่น แหย่เพื่อน การตอบสนองของครูและเพื่อนในชั้นจะเป็นสิ่งเร้าต่อพฤติกรรมของสมหวัง	คิดถึงสิ่งเร้าต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นตัวก่อให้เกิดการตอบสนองที่เหมาะสมของผู้เรียน
การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสมนึกเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ	อย่าเข้าใจว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นจนกว่าจะเห็นพฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไป

ความต่อเนื่องของ เหตุการณ์	ชี้แจงแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อ ต้องการได้รับความสนใจ	ถ้าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ต้องจัด เหตุการณ์เพื่อส่งเสริมหรือ ขัดขวางทันทีทันใด
หลักการเรียนรู้ที่เหมือนกัน สามารถนำไปใช้ร่วมกันได้	สมหวังแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อเรียกร้องความสนใจเปรียบได้กับ การที่หนูกดปุ่มเพื่อได้รับอาหาร	นำหลักการทดลองที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ ซึ่ง ศึกษาทดลองกับสัตว์ประเภทต่าง ๆ มาใช้ กับสภาพการเรียนรู้ในชั้นเรียน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พิมพา ตามี (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมกนัย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1. ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนวางแผนปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง การปรับปรุงอาคารเรียน การเอาใจใส่ของครูและผู้บริหาร การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมและต้องการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ร่วมกำหนดนโยบายและวางแผนการปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนและร่วมประเมินผลการทำงานของโรงเรียน

2. ผู้ปกครองต้องการร่วมกันเป็นวิทยากรพิเศษสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ แหล่งความรู้สถานประกอบการ กิจกรรมแข่งขันทางวิชาการ และต้องการเยี่ยมชมการแสดงผลงาน นักเรียนต้องการทราบความก้าวหน้าของนักเรียน ต้องการให้ครูแนะนำ การสอนการบ้าน การสอนอ่านการสอนเขียน การสอนคณิตศาสตร์ และชี้แจงเกี่ยวกับการวัดประเมินผลให้ผู้ปกครองเข้าใจ

3. ผู้ปกครองต้องการให้ปรับปรุงห้องน้ำ ก๊อกน้ำ การกำจัดขยะ การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ปรับปรุงสนามศึกษา สนามเด็กเล่น และถนนในโรงเรียน โดยผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมสนับสนุนด้านแรงงาน แสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะประสานงานให้ผู้อื่นมาช่วยร่วมบริจาคเงินและบริจาควัสดุ

4. ผู้ปกครองต้องการให้ครูเยี่ยมบ้านนักเรียนและติดต่อกับครูโดยตรง ต้องการร่วมประชุม ปรึกษาหารือเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียน การปรับปรุง ระเบียบข้อปฏิบัติของโรงเรียน การลงโทษและการยกย่องนักเรียน

5. ผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับอาหารกลางวัน งานประเพณี กิจกรรมกีฬา การดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียนและต้องการได้รับบริการเกี่ยวกับการพัฒนา

ชุมชน การจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคี การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ การฝึกอบรมวิชาชีพ การใช้สื่อ
อุปกรณ์ อาคารสถานที่ บริการด้านสุขอนามัย และข่าวสารความรู้

ธีรภัทร์ เจริญดี (2546 : 46-50) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 โดยมี
จุดประสงค์ เพื่อศึกษาการปฏิบัติและความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ
ผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11
กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 100 คน ผู้ปกครองนักเรียน 300 คน ในการวิจัย
เรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านงานวิชาการของโรงเรียน
- 2) ด้านการบริหารของโรงเรียน
- 3) ด้านการพัฒนาการเรียน
- 4) ด้านการติดต่อสื่อสารเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

บุญเทียม อังสวัสดิ์ (2542 : 87) วิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของ
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการ
ประสานงาน อยู่ในระดับปานกลางอีก 4 ด้านรองลงมาคือ ด้านการจัดสรรทรัพยากรด้านการจัด
กิจกรรมและการเรียนการสอน ด้านการวางแผน และด้านการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน การ
เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของศูนย์-อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ใน
วัดที่มีผลการประเมินอยู่ในกลุ่มสูง

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 61-70) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชน และ
โรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดที่เป็นสิ่งกำหนดกระบวนการและ
แบบแผนของการมีส่วนร่วมของชุมชน และโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ เงื่อนไข
ทางด้านบริบทของชุมชน เงื่อนไขด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน และเงื่อนไขทางด้านโรงเรียนที่
สำคัญ คือ การกำหนดความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนตรงกันระหว่างผู้ที่
เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในชุมชนซึ่งได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการ
บริหารโรงเรียน

อังศิธร พ่วงแพ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัด
การศึกษาโรงเรียนเทศบาลจังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาทั้งในภาพรวมแต่ละกลุ่ม
อาชีพและวุฒิการศึกษามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

2. ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันและวุฒิต่างกันมีลักษณะร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้ปกครองที่มีอาชีพและวุฒิต่างกันมีความต้องการและการจัดการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

4. สภาพการที่มีส่วนร่วมและความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวก

สุจิตรา เรืองวุฒิชนะพีช (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความต้องการและแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานของโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการบริหารงานโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจการนักเรียน และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านสภาพแวดล้อม และบรรยากาศของโรงเรียน ด้านวิชาการ และด้านบุคลากร ตามลำดับ

2. แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนมากที่สุด ในแต่ละด้านพบว่า ด้านวิชาการ คือ มีส่วนร่วมให้ข้อมูลแก่ทางโรงเรียนเมื่อพบปัญหาเกี่ยวกับด้านวิชาการ ด้านบุคลากร คือ มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร ด้านกิจการนักเรียนคือ มีส่วนร่วมให้ความร่วมมือ สอดส่องดูแล ความประพฤติของบุตรหลานอย่างใกล้ชิด ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศโรงเรียน คือ มีส่วนร่วมสอดส่องดูแล และให้ข้อมูลแก่ทางโรงเรียน เมื่อพบปัญหาด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโรงเรียน และความสัมพันธ์กับชุมชน คือ มีส่วนร่วมบริจาคเงิน และสิ่งของต่างๆ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อสังคม

3. ผลการเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนโดยจำแนกตามระดับชั้น พบว่า ด้านวิชาการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีความต้องการการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนสูงกว่าผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษา-ตอนต้น ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

น้ำทิพย์ เสือสารรัตน์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนอนุบาลเอกชนกรุงเทพมหานคร 3 ฐานะ คือ

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในฐานะผู้ร่วมกิจกรรม โดยเป็นผู้ปกครองอาสาในกิจกรรมพิเศษ

2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในฐานะผู้เสริมประสบการณ์แก่นักเรียน พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยจัดหาหนังสือภาพ ดูแล แนะนำให้เด็กทำการบ้าน แนะนำช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ

3. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้สนับสนุนสถานศึกษา พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนสนับสนุนในเรื่องการทำความเข้าใจ และให้ความร่วมมือตามข้อกำหนดของโรงเรียน ส่วนปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา คือ

3.1 ผู้ปกครองไม่มีเวลา

3.2 ไม่ได้แจ้งข่าวสารข้อมูล

3.3 ผู้ปกครองไม่ทราบความต้องการของโรงเรียน

สุทธธรรม เลาะวิธิ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน น กรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารให้ความคิดเห็นว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วม 4 เรื่อง เรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนา
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโรงเรียน
3. การมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษา
4. การมีส่วนร่วมในแบบสมบูรณ

ในส่วนที่ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วม เรียงจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในแบบสมบูรณ
2. การมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษา
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโรงเรียน
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนา

สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเรียงจากสูงไปต่ำ ตามลำดับ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในระดับบางส่วน
2. การมีส่วนร่วมในระดับส่วนใหญ่
3. การมีส่วนร่วมในระดับเต็มรูปแบบ

ส่วนปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน 4 เรื่อง ผู้ปกครองมีปัญหาจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้

1. ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตรปฐมวัยของโรงเรียน

2. การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองเกี่ยวกับการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่ดีของนักเรียน

3. ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับนโยบายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

4. การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองเกี่ยวกับข้อมูล ข่าวสารของโรงเรียนที่ส่งถึงผู้ปกครองเพื่อมาเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

อัมพร ยศหล้า (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชนในระดับมากซึ่งเรียงลำดับจากระดับความคาดหวังจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้

มากที่สุด

1. ด้านคุณลักษณะบทรบพาทและหน้าที่ของครู ผู้ปกครองมีความคาดหวังในระดับมากที่สุด

2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

3. ด้านการบริการให้กับนักเรียน

4. ด้านสื่อการเรียนการสอน

5. ด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอน

6. ด้านการประเมินพัฒนาการและด้านที่ผู้ปกครองมีระดับการคาดหวังน้อยที่สุด

7. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

เอี่ยมพร หนุรอด (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียนเอกชนปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนในลักษณะของผู้รับข่าวสารมากที่สุด แต่ในลักษณะของผู้เรียน ครู และ ผู้ร่วมตัดสินใจยังมีน้อย และผู้ปกครองในโรงเรียนเอกชนปฐมวัยขนาดเล็กมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

อนุสรณ์ สองเมือง (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลางยกเว้นด้านการตรวจสอบติดตาม และการประเมินประสิทธิภาพการใช้ย้งงบประมาณ และด้านการจัดหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล พบว่า

2.1 ตัวแทนชุมชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเพศชายมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง

2.2 ตัวแทนชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาและด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน โดยตัวแทนชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าอนุปริญญา มีส่วนร่วมน้อยกว่าตัวแทนชุมชนที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญาขึ้นไป

2.3 ตัวแทนชุมชนที่มีสถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยกลุ่มผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

2.4 สถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูลที่มีขนาดต่างกัน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขนาดใหญ่กว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก

2.5 สถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูลที่มีบริบทตั้งอยู่ในชุมชนต่างกัน ชุมชนมีส่วนร่วมโดยชุมชนพุทธมีส่วนร่วมมากกว่าชุมชนมุสลิม

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล สรุปได้ดังนี้

3.1 ปัญหาอุปสรรคประชากรในชุมชนมีฐานะยากจน ขาดแหล่งเงินทุนสนับสนุนสถานศึกษา ขาดการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ผู้ปกครอง ชุมชนไม่มีความรู้และไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และมองว่าหลักสูตรปัจจุบันเด็กอ่านหนังสือไม่ออกแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีน้อย สถานศึกษาไม่ใช่แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เกิดประโยชน์และสถานศึกษาไม่มีการชี้แจงงบประมาณ รายรับ รายจ่ายให้ชุมชนทราบ

3.2 ข้อเสนอแนะสถานศึกษาควรชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครองในการปฏิบัติต่อสถานศึกษา ให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ให้มากขึ้น ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และหลักสูตรต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและท้องถิ่น ควรนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการวางแผนงบประมาณ และต้องชี้แจงรายรับ รายจ่าย ประจำปีให้ชุมชนทราบ

งานวิจัยในต่างประเทศ

อับราม (Abrams. 2000 : Abstract) ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจากกรณีศึกษาในรัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า อุปสรรคของการมีส่วนร่วมประกอบด้วยชนชั้นทางสังคม วัฒนธรรมที่ต่างกันตามความแตกต่างทางเชื้อชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน รายได้

ของครอบครัว ซึ่งผู้บริหารและครูมีแนวโน้มที่จะไม่คำนึงถึงคุณค่า ละเลยและมีทัศนคติในเชิงลบ กับนักเรียน หากเป็นผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำหรือเป็นชนกลุ่มน้อย ทำให้ผู้ปกครองขาดความเข้าใจ และการให้ความรู้ทั้งที่โรงเรียนและบ้านสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันได้ โดยผู้ปกครองที่เป็นคนผิวขาวหรือผู้หญิงในชนชั้นกลางจะมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนสูงสุด ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างมีส่วนร่วม คือ เพิ่มการติดต่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองเสริมสร้างพลังอำนาจ และความร่วมมือให้ผู้ปกครองมากขึ้น บาร์นส์ (Barnes, 1995 : 315-A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของผู้ปกครองนักเรียน พบว่า การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยอุดมคติแล้ว ผู้ปกครองต้องมีบทบาทที่โรงเรียนหรือในชั้นเรียน แม้ว่าจริงๆ แล้วการมีส่วนร่วมของพวกเขาจะไม่เป็นไปตามอุดมคติ ดังกล่าว และยังไม่ได้พบว่าผู้ปกครองยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่บ้านด้วย

โกลด์ (Gold, 2000 : 295) ได้ศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเน้นการให้ความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ปกครองและนักการศึกษา ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาในรัฐฟิลาเดลเฟีย ผลการศึกษาพบว่าการจัดการของชุมชนเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ปกครอง ครอบครัว กับโรงเรียน เพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้างการอ่านออกเขียนได้ และการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชุมชน ทำให้ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับชุมชน ดังนั้น การสร้างหุ้นส่วนและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับนักการศึกษาทำให้เกิดทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรมให้แก่โรงเรียน .พินา (Pena, 2000 : Abstract) ได้ศึกษาความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของครอบครัวภายในสิ่งแวดล้อมโรงเรียน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเชื้อสายเม็กซิกันอเมริกันด้วยการสัมภาษณ์ ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการประชุมผู้ปกครองและในกิจกรรมโรงเรียน ระดับประถมศึกษา กับนักเรียน 618 คน ครูกับผู้บริหาร 31 คน และครอบครัวที่เป็นกรณีศึกษา 12 ครอบครัว พบว่า ปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วมในทัศนะผู้ปกครอง คือ ภาษาต่างกัน เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้ภาษาสเปน ขณะที่โรงเรียนและครูสอนเป็นภาษาอังกฤษทำให้ผู้ปกครองไม่เข้าใจ และเบื่อหน่าย วัฒนธรรมที่แตกต่างระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน ความคิดเห็นผู้ปกครองซึ่งคิดว่าการศึกษาคือหน้าที่รับผิดชอบของโรงเรียน จึงไม่ได้ต้องการจะแทรกแซงการทำงานของครูความไม่เข้าใจในระบบการศึกษา ขาดคนดูแลเด็กเล็กที่บ้านเวลาที่ทำงานไม่ตรงกัน ปัญหาครอบครัว และประโยชน์ของกิจกรรม ความคิดเห็นที่มีต่อครู คือ รู้สึกด้อยค่าและเหมือนถูกออกคำสั่งมากกว่าคำแนะนำ ส่วนผู้บริหารก็มีภาระงานมาก พฤติกรรมที่แสดงออกไม่จริงใจ และขาดการยอมรับในตัวผู้บริหารขณะที่ผู้บริหาร และครูเห็นว่ามีการหน้าที่เพิ่มขึ้น หากผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้นผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว พบว่า การบริหารจัดการ

การศึกษาของโรงเรียนที่ผ่านมา ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ ทั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองทั่วไป เพื่อพัฒนาสถานศึกษา เช่น การระดมทรัพยากรในการพัฒนาอาคารสถานที่ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การร่วมกิจกรรม การส่งเสริมสนับสนุนวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ส่วนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสำหรับศูนย์ปฐมวัยต้นแบบในด้านการวางแผน การประสานงาน การจัดสรรทรัพยากรและการประเมินผลเพื่อเด็กปฐมวัยนั้นยังมีน้อยมาก ทั้งนี้เพราะประชาชนไม่มีความรู้และได้รับโอกาสในการบริหารจัดการศึกษารวมถึงสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งด้วย การที่จะทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์ปฐมวัยต้นแบบเครือข่าย ให้เกิดประสิทธิภาพนั้น โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกด้านของการจัดการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

(<http://eportfolio.hu.ac.th>)

รูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย ที่พัฒนาขึ้นโดยยึดหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย มี 2 รูปแบบ คือ

1) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ตามวิถีชีวิตไทยโดยครอบครัวเป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาเด็กวัย 0-3 ปี ผ่านทางการพัฒนาพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก รูปแบบนี้ได้จัดทำสาระเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่จำเป็นและสอดคล้อง กับหลักการที่เป็นพื้นฐาน และได้พัฒนา สื่อต่างๆ ให้พ่อแม่ผู้เลี้ยงดูเด็ก ได้ศึกษาประกอบด้วยหนังสือชุดการอบรม เลี้ยงดูเด็กเล็กจำนวน 37 เล่ม เทปเสียงบรรยายสาระในหนังสือ จำนวน 37 คลิป และปฏิทินสรุปสาระสำคัญจาก หนังสือ 37 เล่ม โดยการให้บุคคลในชุมชนที่มีความสามารถทำหน้าที่จัดการศึกษาต่อเนื่อง ให้พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ได้มาศึกษาร่วมกัน จัดสัปดาห์ละครั้งต่อเนื่องกันเป็นระยะยาว โดยดำเนินการตามกระบวนการและสื่อที่ให้ไว้ตามคู่มือ การอบรมผู้เลี้ยงดูเด็ก การศึกษาในลักษณะนี้สามารถช่วยพัฒนานิสัยการเรียนรู้และกระบวนการ การเรียนรู้ของพ่อแม่ไป พร้อมๆกับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและ การปฏิบัติเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ทั้งยังช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือในครอบครัวด้วย

2) รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย เป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาเด็กวัย 3-6 ปี ผ่านทางการพัฒนา ผู้ดูแลเด็ก รูปแบบนี้ได้ กำหนดกิจกรรมประจำวันของเด็ก ซึ่งได้จัดไว้ อย่างมีหลักการและมีสัดส่วนสมดุลกันในเรื่อง ต่างๆ ที่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้าน รวมทั้งเสนอแนะวิธีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก ซึ่งมีทั้งการให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติเป็นวิถีชีวิต ได้เรียนรู้แบบธรรมชาติจากการปฏิสัมพันธ์ กับบุคคล สื่อ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ และได้เรียนรู้จากการสอนโดยตรงซึ่งผู้ดูแลเด็กสามารถเรียนรู้ได้จากการฝึก ปฏิบัติในการทำงานจริง โดยได้รับการนิเทศจากผู้นิเทศที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก ซึ่งจะนิเทศให้

ผู้ดูแลเด็กสามารถ ปฏิบัติงาน ได้ ตามคู่มือการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

ผลการทดลองนำร่องการใช้รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย สรุปได้ดังนี้

1. หลักการที่ใช้เป็นพื้นฐาน ในการพัฒนารูปแบบมีความเหมาะสม รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทยโดยครอบครัว เอื้ออำนวยให้คนในชุมชนสามารถช่วยกัน พัฒนาพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูเด็กในชุมชนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้ดี แม้ว่าผู้เลี้ยงดูเด็กจะมีพื้นฐานทางการศึกษาไม่เกินประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างไรก็ตาม ผลจากความรู้ความเข้าใจ ของพ่อแม่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ส่งผลถึงตัวเด็คนั้น ยังไม่สามารถสรุป ได้ชัดเจน จำเป็นต้องคิด ตามต่อไป

2. รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทยมีความเหมาะสม สามารถช่วยให้ผู้ดูแลเด็กจัดการศึกษาให้แก่เด็กได้ดีขึ้น แม้ว่าผู้ดูแล เด็กจะมีความรู้ที่จำกัด และมีปัญหาหลาย ประการ เช่น จำนวนเด็กมีมาก อาคารสถานที่ไม่เอื้ออำนวย วัสดุอุปกรณ์การสอนมีน้อย ผลจากการทดลองนำร่องการใช้รูปแบบเสนอแนะ 2 รูปแบบดังกล่าวนี้ว่าประสบผลสำเร็จในภาพรวม แต่ยัง ต้องการการปรับปรุงและ การดำเนินการต่อไป ในจุด ที่ยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากเวลาจำกัดงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา การพัฒนา จึงได้ดำเนินการ ต่อไป โดยปัจจุบันคณะผู้วิจัยกำลังดำเนินการ ต่อเนื่องเป็นโครงการที่ 7 เพื่อติดตามผลการใช้รูปแบบ การพัฒนา เด็กปฐมวัย ตามวิถีชีวิตไทย (<http://www.childthai.org/cic/c276.htm>)

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2530) ได้วิเคราะห์ แนวทางการจัดการศึกษาระดับอนุบาลพบว่า ในด้านนโยบายของรัฐ รัฐได้ให้ความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาก่อนวัยเรียน ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐเปิดขยายชั้นเรียนเด็กเล็ก อนุบาลชนบท และส่งเสริมให้เอกชนได้เข้าร่วมแบ่งเบาภาระของรัฐ แต่อย่างไรก็ดีปรากฏว่ามีปัญหา คือ เอกชนไม่แน่ใจนโยบายของรัฐซึ่งสนับสนุนให้เอกชนเข้ามาช่วย เพราะว่ารัฐได้เปิดดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐพร้อมกันไปด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. กลุ่มเป้าหมาย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
5. วิธีการดำเนินการวิจัย
6. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและเครื่องมือ

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการวิจัย ได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 แนวการจัดประสบการณ์และงานวิจัยพัฒนาเด็ก จิตวิทยาการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
- 1.2 ศึกษาเอกสาร ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม สำหรับเด็กปฐมวัย รูปแบบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์
- 1.3 ศึกษาตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1 กลุ่มเป้าหมาย

1. ประชากร

ครูปฐมวัย ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดเพชรบูรณ์(อบต.) โรงเรียนรัฐบาลและเทศบาลที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย

1. ครูปฐมวัยจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบลงมูลเหล็ก โรงเรียนรัฐบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์(บ้านชัยขลุ) และโรงเรียนเทศบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์(เทศบาลตำบลงมูล) จำนวน 20 คน

2. ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบลงมูลเหล็ก โรงเรียนรัฐบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์(โรงเรียน บ้านชัยขลุ) และโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลงมูล (ศูนย์พัฒนาเด็กตำบลงมูล) จำนวน 80 คน รวม 100 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจครั้งนี้ คือ

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย
 - ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาใน จังหวัดเพชรบูรณ์
2. แผนการจัดอบรมพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

4.1 แบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย และแบบสอบถามความพึงพอใจผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของแบบสอบถามและแนวการสร้างแบบสอบถาม

4.1.2 ศึกษาเอกสารหลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย กิจกรรมและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน ระดับปฐมวัย กิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดการแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ เทคนิค นวัตกรรม และวิธีการสอนของ บุคลากรที่ให้บริการทางการศึกษาและการให้บริการทั่วไปของสถานศึกษาระดับปฐมวัย

4.1.3 วิเคราะห์หลักการจัดการศึกษาของโรงเรียน และสถานศึกษา แล้วสร้างแบบสอบถามให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน กิจกรรมเสริม

หลักสูตร บุคลากรที่ให้บริการทางการศึกษา และการให้บริการทั่วไปของ สถานศึกษา โดยคำถามของแบบสอบถามในแต่ละตอน จะไม่มีความซับซ้อน แต่เข้าใจง่าย ภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่อ่านแล้วสามารถเข้าใจได้ง่าย เพื่อให้เหมาะสมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

4.1.4 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาใน จังหวัดเพชรบูรณ์
จำนวน 1 ชุด

4.1.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในการศึกษาระดับใน จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนนำไปให้บุคลากรทางการศึกษาในการศึกษาระดับในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 100 คน ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

4.1.5.1 อาจารย์รุ่งนภา วงศ์รักษ์ อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

4.1.5.2 อาจารย์วิภา เพ็ชรเจริญรัตน์ อาจารย์พิเศษประจำโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

4.1.5.3 อาจารย์อรทัย ยิ้มเครือทอง ข้าราชการครูประจำ โรงเรียนบ้านซับขลุ้ง สำนักงานการประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1

4.1.5.4 อาจารย์นพวรรณ จำนวน อาจารย์ ประจำ ภาควิชาวัดและประเมินผล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

4.1.5.5 อาจารย์สุพรรณิ เจริญพานิช ข้าราชการครูศศ. 3 โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ สำนักงานการประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์

4.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว มาหาค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ของ ปกรณ์ ประจันบาน (2552 : 48-49) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

1.00	– 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด
1.50	– 2.49 หมายถึง น้อย
2.50	– 3.49 หมายถึง ปานกลาง
3.50	– 4.49 หมายถึง มาก
4.50	– 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5.00 อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4.4 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม แล้วจัดทำฉบับที่สมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้ในการสำรวจ ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อไป

2. แบบแผนการจัดอบรมพัฒนาคู่มือ และบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย

ระยะเวลา	การดำเนินงานวิจัย การอบรมครูปฐมวัย และบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย
ระยะที่ 1	- การศึกษาบริบทในชุมชน - ประชุมทีมงานวิจัย เพื่อดำเนินแผนการดำเนินงานวิจัย - จัดสนทนากลุ่มชุมชนเพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ในปัจจุบัน - สังเกตแบบมีส่วนร่วม ศึกษาวิธีและขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดเพชรบูรณ์ - วิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้
ระยะที่ 2	- ออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยทดลองใช้ - จัดอบรมเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม - จัดอบรมการผลิตสื่อ และของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย - ติดตามผลการดำเนินการ ด้วยการสังเกตการณ์สอนของครูผู้สอน ปรับปรุง สรุปลองค์ความรู้ - อบรมหรือเผยแพร่
ระยะที่ 3	- ความพึงพอใจในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เช่น ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหาร - สรุปลดความพึงพอใจ - สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - สรุปลดการวิจัย - รายงานผลการวิจัย และพร้อมจัดพิมพ์รูปเล่มฉบับสมบูรณ์พร้อมทั้งนำเสนอเผยแพร่

4.3 การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการจัดอบรม และแบบสอบถามเพื่อประเมินการนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนางาน ของผู้เข้ารับการอบรมมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

4.3.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ และการสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจ

4.3.2 วิเคราะห์เนื้อหาที่จะวัด เลือกรูปแบบเครื่องมือที่จะวัด และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

4.3.3 สร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการจัดอบรม โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูปฐมวัย ” เกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้ในการอบรม พิธีการ วิทยากร เอกสาร สถานที่ อาหารและเครื่องดื่ม โสตทัศนูปกรณ์ ระยะเวลา และวิธีการจัดกิจกรรม ลักษณะของแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วม โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ซึ่งตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 23 ข้อ มีตัวเลือก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
พึงพอใจมาก	ให้	4	คะแนน
พึงพอใจปานกลาง	ให้	3	คะแนน
พึงพอใจน้อย	ให้	2	คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

4.3.4 นำแบบทดสอบผ่านผู้เชี่ยวชาญ

4.3.5 นำมาปรับปรุงความสมบูรณ์ด้านภาษา

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมได้จากการใช้แบบสอบถาม แบบสำรวจ ความคิดเห็น รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหา และข้อเสนอแนะครูปฐมวัย และบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 100 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

ระยะที่ 1

- การศึกษาบริบทในชุมชน
- ประชุมทีมงานวิจัย เพื่อดำเนินแผนการดำเนินงานวิจัย
- จัดสนทนากลุ่มชุมชนเพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ในปัจจุบัน
- สังเกตแบบมีส่วนร่วม ศึกษาวิธีและขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน และศูนย์

พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดเพชรบูรณ์

- วิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้

ระยะที่ 2

- ออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยทดลองใช้
- จัดอบรมเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม
- จัดอบรมการผลิตสื่อ และของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย
- ติดตามผลการดำเนินการ ด้วยการสังเกตการณ์สอนของครูผู้สอน ปรับปรุง สรุปลง

ความรู้

- อบรมหรือเผยแพร่

ระยะที่ 3

- ความพึงพอใจในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เช่น ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหาร
- สรุปลงผลความพึงพอใจ
- สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐาน

- สรุปลงผลการวิจัย
- รายงานผลการวิจัย และพร้อมจัดพิมพ์รูปเล่มฉบับสมบูรณ์พร้อมกับการนำเสนอเผยแพร่

6. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและเครื่องมือ

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม จะนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) โดยแบ่งวิจัยออกเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสำรวจ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจ

โดยในส่วนข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครู และบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัยต่อการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูปฐมวัย ซึ่งลักษณะคำถามจะมีคำตอบให้เลือก 3 ระดับ คือ ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย เห็นด้วยซึ่งมีการให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่

1. หาค่าร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สูตรของ (นิสารัตน์ ศิลปะเดช.2542 : 144)

$$P = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ
f แทน จำนวน ความถี่ที่ต้องการหาค่าร้อยละ
n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. หาคะแนนเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของคะแนน
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนเฉลี่ยทั้งหมด
n แทน จำนวนผู้ปกครองในกลุ่มเป้าหมาย

3. การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ของคะแนน โดยใช้สูตร (ล้วน
สายยศ และอังคณา สายยศ.2538 : 76)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N แทน จำนวนผู้ปกครองทั้งหมด
 x^2 แทน คะแนนแต่ละช่องยกกำลังสอง
 $\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละช่องยกกำลังสอง
 $(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทุกช่องทั้งหมดยกกำลังสอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้โดยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N แทนค่า จำนวน บุคลากรทางการศึกษา

$\bar{X}$ แทนค่า ค่าเฉลี่ยของคะแนน

P แทนค่า ค่าเฉลี่ยร้อยละ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงการหาค่าร้อยละของแบบสอบถามความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 100 คน

ตอนที่ 2 แสดงการหาค่าร้อยละของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 85 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 แสดงการหาค่าร้อยละของแบบสอบถามความคิดเห็นของครูปทุมวัย และบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการพัฒนากระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูปทุมวัย ประกอบด้วย 5 ตอน ดังนี้

- 1.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 1.2 ความคิดเห็นของครู และผู้ปกครอง เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
- 1.3 ความคิดเห็นของครู และผู้ปกครอง เกี่ยวกับบุคลากรที่ให้บริการทางการศึกษา
- 1.4 ความคิดเห็นของครู และผู้ปกครอง เกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 1.5 ความคิดเห็นของครู และผู้ปกครอง เกี่ยวกับการให้บริการทั่วไป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูปทุมวัย และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปทุมวัยของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การ

จัดการเรียนการสอนบุคลากรที่ให้บริการทางการศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการบริหาร
ทั่วไป ผู้ศึกษาได้นำผลการศึกษาลำดับ ดังนี้

(ประเมินครูปฐมวัย ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษา)

1.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลในตารางที่ 1 สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับความ
คิดเห็นของครูปฐมวัย และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ
สถานศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ ปรากฏผลในตารางที่ 2-5 ดังนี้

**ตารางที่ 1 แสดงสถานภาพของครูปฐมวัย และบุคลากรทางการศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน
100 ชุด**

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	34	34.00
หญิง	66	66.00
2. อายุ		
20-30 ปี	33	33.00
31-40 ปี	56	56.00
สูงกว่า 40 ปี	11	11.00
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ระดับประถมศึกษา	10	10.00
มัธยมศึกษา	24	24.00
อนุปริญญา/ประกาศนียบัตร	26	26.00
วิชาชีพชั้นสูง		
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	38	38.00
ปริญญาโท	2	2.00
4. อาชีพ		
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	21	21.00
พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	42	42.00
ค้าขาย	22	22.00

อื่น ๆ	15	15.00
5. รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 10,000 บาท	47	47.00
10,001 – 20,000 บาท	42	42.00
20,001 – 30,000 บาท	9	9.00
สูงกว่า 30,000 บาท	2	2.00

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูปฐมวัย และบุคลากรทางการศึกษา เป็นชาย ร้อยละ 34.00 เป็นหญิง ร้อยละ 66.00 ซึ่งมีอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 56.00 รองลงมาคืออายุ 20-30 ปี ร้อยละ 33.00 และอายุสูงกว่า 40 ปี ร้อยละ 11.00 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 38.00 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 2.00 ส่วนใหญ่มีอาชีพ พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 42.00 รองลงมาคืออาชีพค้าขาย ร้อยละ 22.00 อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 21.00 และอื่นๆ ร้อยละ 15.00 ระดับรายได้ ส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 47.00 รองลงมาคือรายได้ 10,001 -20,000 บาท ร้อยละ 42.00 และรายได้ 20,000 - 30,000 บาท ร้อยละ 9.00 และมีรายได้สูงกว่า 30,000 ร้อยละ 2.00

1.2 ความคิดเห็นของครูปฐมวัย และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นของครูปฐมวัย และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียน
การสอนระดับปฐมวัย ดังนี้

ข้อที่	การจัดการศึกษา	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
		(N=100)					
1	ควรจัดประสบการณ์ที่ มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อม ทางด้านร่างกาย	96	96.00	1	1.00	3	3.00
2	ควรจัดประสบการณ์ที่ มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อม ทางด้านอารมณ์- จิตใจ	96	96.00	3	3.00	1	1.00
3	ควรจัดประสบการณ์ที่ มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อม ทางด้านสังคม	94	94.00	2	2.00	4	4.00
4	ควรจัดประสบการณ์ที่ มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อม ทางด้านสติปัญญา	96	96.00	1	1.00	3	3.00
5	มุ่งเตรียมความพร้อมตาม แผนการจัด ประสบการณ์ใน ระดับปฐมวัย	96	96.00	-	-	4	4.00
6	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในรูปแบบเน้นเด็กเป็นสำคัญ	80	80.00	1	1.00	19	1.00
7	มีการประเมินพัฒนาการ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	74	74.00	3	3.00	23	23.00

8	จัดการเรียนการสอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	66	66.00	13	13.00	21	21.00
9	มีวิธีการจัดกิจกรรม ด้านศิลปะ เช่น ปั้น วาด พับ นึก ตัดปะ ฯลฯ	99	99.00	-	-	1	1.00
10	การเรียนการสอนแบบบูรณาการ	95	95.00	-	-	1	1.00
11	การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและครูประจำชั้นผ่านสมุดพฤติกรรม	100	100.00	-	-	-	-

จากตารางที่ 2 พบว่าครูปฐมวัย และบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย เห็นด้วยว่ามีการติดต่อสื่อสารระหว่าง ผู้ปกครองและครูประจำชั้นผ่านสมุดพฤติกรรม ร้อยละ 100.00 ควรมีการจัดกิจกรรมด้านศิลปะ เช่น ปั้น วาด พับ นึก ตัดปะ ฯลฯ ร้อยละ 99.00 มีการจัดประสบการณ์ที่มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสติปัญญา และมุ่งเตรียมความพร้อมตามแผนการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย ร้อยละ 96.00 ลำดับต่อมาควรมีการเตรียมความพร้อมด้านสังคม ร้อยละ 94.00 ส่วนที่ไม่แน่ใจในว่าการประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาภาคเรียนละ 1 ครั้ง ร้อยละ 23.00 มีการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ร้อยละ 21.00 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบเน้นเด็กเป็นสำคัญ ร้อยละ 19.00 แสดงว่า ครู และผู้ปกครองในสถานศึกษามีความคิดเห็นส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนในเรื่องการเตรียมความพร้อมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา สำหรับประเด็นของการประเมินพัฒนาการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล อาจยังไม่เข้าใจในเรื่องของการประเมินและพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยที่แตกต่างกัน

1.3 ความคิดเห็นของครูปฐมวัย และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับบุคลากรที่ให้บริการทางการศึกษา

ตารางที่ 3 แสดงความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับบุคลากรที่ให้บริการทางการศึกษา ดังนี้

ข้อที่	การจัดการศึกษา	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
		(N=100)					
1	ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน	95	95.00	1	1.00	4	4.00
2	ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ปกครอง	94	94.00	3	3.00	3	3.00
3	สามารถเลือกใช้สื่อและเอกสารประกอบการสอนได้อย่างเหมาะสม	91	91.00	2	2.00	7	7.00
4	มีความรู้ความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดทักษะทางกระบวนการคิด	90	90.00	3	3.00	7	7.00
5	ครูมีกิจกรรมรายสัปดาห์	88	88.00	3	3.00	9	9.00
6	ครูมีความรักเด็ก อารมณ์ดี	96	96.00	2	2.00	2	2.00
7	ครูมีความเอาใจใส่ต่อเด็ก	97	97.00	2	2.00	1	1.00
8	ครูมีความกระตือรือร้น ว่องไว	99	99.00	-	-	1	1.00
9	ครูมีปฏิภาณ ไหวพริบ	88	88.00	2	2.00	10	10.00
10	ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงาน	91	91.00	3	3.00	6	6.00
11	ครูแต่งกายสุภาพเรียบร้อย	90	90.00	2	2.00	8	8.00
12	ครูมีความรู้และเข้าใจใน	99	99.00	-	-	1	1.00

	พัฒนาการของเด็ก						
13	ครูมีทักษะและประสบการณ์ ในการทำงาน	92	92.00	-	-	8	8.00

จากตารางที่ 3 ปรากฏผลดังนี้ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาเห็นว่าครูควรมีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการเด็ก และมีความกระตือรือร้นกระตือรือร้น ร้อยละ 99.00 ครูควรมีความเอาใจใส่ต่อเด็ก ร้อยละ 97 ครูควรรักเด็ก และอารมณ์ดี ร้อยละ 96.00 รวมทั้งมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ร้อยละ 95.00 ตามลำดับ ครูแต่งกายสุภาพเรียบร้อยและใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ทักษะการคิด ร้อยละ 90.00 ครูมีกิจกรรมรายาหรือร้อย ร้อยละ 88.00 ตามลำดับ ส่วนที่ไม่แน่ใจว่าครูมีทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน และการแต่งกาย ร้อยละ 8.00 ครูมีกิจกรรมรายาหรือร้อย ร้อยละ 9.00 ครูมีความรู้ความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดทักษะทางกระบวนการคิด ร้อยละ 7.00 ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงานและครูมีความรู้และความเข้าใจในการพัฒนาการของเด็ก ร้อยละ 6.00 ตามลำดับ แสดงว่าครู และผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า บุคลากรที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ควรมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความกระตือรือร้นกระตือรือร้น และมีความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาการของเด็กเป็นอันดับที่ 1

1.4 ความคิดเห็นของครูปฐมวัย ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรม

เสริมหลักสูตร

ตารางที่ 4 แสดงความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ข้อที่	การจัดการศึกษา	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
		(N=100)					
1	จัดกิจกรรมตามหน่วยการเรียนรู้โดยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง	92	92.00	-	-	8	8.00
2	จัดพาเด็กไปทัศนศึกษาสถานที่สำคัญตามหน่วยการเรียนรู้	90	90.00	2	2.00	8	8.00
3	พาเด็กไปปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา	98	98.00	-	-	2	2.00
4	มีการสอนภาษาอังกฤษเป็นกิจกรรมเสริม	96	96.00	1	1.00	3	3.00
5	มีการสอนภาษาจีนเป็นกิจกรรมเสริม	87	87.00	3	3.00	10	10.00
6	มีการสอนดนตรี -นาฏศิลป์สำหรับเด็ก	97	97.00	1	1.00	2	2.00
7	มีการสอนปลูกพืชผักสวนครัว	95	95.00	1	1.00	4	4.00
8	มีโครงการแม่ครัวตัวน้อย (สอนเด็กทำอาหารง่ายๆ)	92	92.00	4	4.00	4	4.00
9	มีชมรม เพื่อส่งเสริมความถนัดของนักเรียน	94	94.00	2	2.00	4	4.00

10	สวดเทรทและปลุกฝัง คุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็ก	96	96.00	-	-	4	4.00
----	---	----	-------	---	---	---	------

จากตารางที่ 4 ปรากฏผลดังนี้ครูปฐมวัย ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาเห็นด้วยกับการพาเด็กไปปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ร้อยละ 98.00 ควรมีการสอนดนตรี- นาฏศิลป์สำหรับเด็ก ร้อยละ 97.00 มีการสวดเทรทและปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็ก รวมทั้งการสอนภาษาอังกฤษระดับปฐมวัยให้แก่เด็กคิดเป็น ร้อยละ 96.00 ส่วนที่ไม่แน่ใจว่า มีการสอนภาษาจีนเป็นกิจกรรมเสริม ร้อยละ 10.00 มีจัดกิจกรรมตามหน่วยการเรียนรู้โดยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงและพาเด็กไปทัศนศึกษานอกสถานที่สำคัญตามหน่วยการเรียนรู้ ร้อยละ 8.00 และไม่เห็นว่ามีความสำคัญ ร้อยละ 4.00 แสดงให้เห็นว่า ครู และผู้ปกครองให้ความสำคัญกับกิจกรรมเสริมที่เป็นเรื่องของวัฒนธรรม และศาสนาแก่เด็กปฐมวัยเป็นอันดับที่ 1

1.5 ความคิดเห็นของครูปฐมวัย ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการให้บริการทั่วไป

ตารางที่ 5 แสดงความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับการให้บริการทั่วไป ดังนี้

ข้อที่	การจัดการศึกษา	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
		(N=100)					
1	ให้บริการรับ – ส่ง	92	92.00	1	1.00	7	7.00
2	ความสะดวกในการรับ -ส่ง นักเรียนหน้าโรงเรียน	92	92.00	3	3.00	5	5.00
3	ให้บริการประกันอุบัติเหตุ ของนักเรียน	98	98.00	-	-	2	2.00
4	ให้บริการอาหารกลางวัน อาหารว่าง นม	95	95.00	-	-	5	5.00
5	ให้บริการให้ความรู้ในการ เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยแก่ผู้ปกครอง	87	87.00	1	1.00	12	12.00
6	ให้บริการตรวจสอบสภาพปีละ 2 ครั้ง	91	91.00	1	1.00	8	8.00
7	มีสนามเด็กเล่นและเครื่อง เล่นที่เหมาะสม	79	79.00	6	6.00	15	15.00
8	มีสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนที่ สะอาด	91	91.00	2	2.00	7	7.00
9	สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ที่ร่มรื่น	94	94.00	1	1.00	5	5.00
10	มีสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนที่ปลอดภัย	94	94.00	1	1.00	5	5.00

จากตารางที่ 5 ปรากฏผลดังนี้ ครูปฐมวัย ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาเห็นด้วยที่มีบริการประกันอุบัติเหตุของนักเรียนคิดเป็น ร้อยละ 98.00 ควรจัดให้มีการบริการอาหารกลางวัน อาหารว่าง นม ร้อยละ 95.00 ควรมีสภาพแวดล้อม ในโรงเรียนที่ร่มรื่นปลอดภัย ร้อยละ 94.00 ส่วนที่ไม่แน่ใจว่ามีสนามเด็กเล่นที่เหมาะสม ร้อยละ 15.00 และการบริการให้ความรู้ในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยแก่ผู้ปกครอง ร้อยละ 12.00 การให้บริการตรวจสุขภาพปีละ 2 ครั้ง ร้อยละ 8.00 และไม่เห็นด้วยในเรื่องความสะดวกในการรับส่งนักเรียนหน้าโรงเรียน ร้อยละ 3.00 แสดงว่า ครู และผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการป้องกันอุบัติเหตุ ความปลอดภัย และการเสริมสร้างสุขภาพของเด็กเกี่ยวกับอาหารเสริมเป็นสำคัญ

ตอนที่ 2 การประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาในการอบรม
พิธีกร วิทยากร เอกสาร สถานที่ อาหารและเครื่องดื่ม โสตทัศนูปกรณ์ ระยะเวลา และวิธีการจัด
กิจกรรม โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การพัฒนากระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับ
ครูปฐมวัย” ที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม จำนวน 85 ชุด จากผู้ตอบแบบสอบถาม 100 คน คิดเป็น
ร้อยละ 85.00

2.1 ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 85 คน

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจากการได้รับการอบรม

รายการ	จำนวน/คน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	4	4.7
หญิง	81	95.2
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	0	0.00
21 ปี – 30 ปี	19	22.3
31 ปี – 40 ปี	21	24.7
41 ปี – 50 ปี	33	38.8
51 ปี ขึ้นไป	12	14.1
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	29	34.1
ปริญญาตรี	44	51.7
ปริญญาโท	12	14.1
ปริญญาเอก	0	0.00
อื่น ๆ	0	0.00
4. หน่วยงานต้นสังกัด		
ภาคเอกชน	22	25.8
ภาครัฐ	48	56.4
อื่นๆ (ศูนย์เด็ก / อบต.)	15	17.6
5. ประสบการณ์ทำงาน		

1 ปี – 5 ปี	20	23.5
6 ปี – 10 ปี	18	21.1
11 ปี – 15 ปี	26	30.5
16 ปี ขึ้นไป	21	24.7

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 95.2 และมีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31 ปี-30 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 โดยมีระดับการศึกษาสูงสุดคือปริญญาตรีมีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมาคือระดับปริญญาโทมีจำนวน 12 คนคิดเป็นร้อยละ 14.1 ในส่วนของหน่วยงานต้นสังกัด ส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนภาครัฐจำนวน 48 คนคิดเป็นร้อยละ 56.4 รองลงมาเป็นภาคเอกชนมีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 และประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่ผู้เข้ารับการอบรมมีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในระหว่าง 11-15 ปีขึ้นไปมีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 รองลงมาคือระหว่าง 16 ปีขึ้นไปมีจำนวน 21 คนคิดเป็นร้อยละ 24.7

2.2 ผลการประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูปฐมวัย”

ตารางที่ 7 แสดงความพึงพอใจ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ

เรื่องที่ประเมิน	X ⁻	S.D	สรุปผล
๑. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่			
๑.๑ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพและเป็นมิตร	4.39	0.62	มาก
๑.๒ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ หรือตอบข้อซักถามได้เป็นอย่างดี	4.46	0.59	มาก
๑.๓ เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.38	0.64	มาก
๑.๔ การให้บริการของเจ้าหน้าที่ประสานงานการฝึกอบรม	4.21	0.62	มาก
๑.๕ เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกตลอดเวลาการเข้าอบรม	4.29	0.63	มาก
รวม	21.73	3.1	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ของผู้เข้ารับการอบรม ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ รวมทุกข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.73 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ หรือตอบข้อซักถามได้เป็นอย่างดี

ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 รองลงมา คือ ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพและเป็นมิตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39

2.3 ผลการประเมินความพึงพอใจโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูปฐมวัย”

ตารางที่ 8 แสดงความพึงพอใจ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการที่ได้รับที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ

เรื่องที่ประเมิน	X ⁻	S.D	สรุปผล
๒. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ			
๒.๑ กำหนดระยะเวลา สถานที่ โครงการที่อบรมอย่างชัดเจน	4.20	0.63	มาก
๒.๒ มีการแจ้งรายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการที่จะอบรมให้ทราบล่วงหน้า	4.20	0.63	มาก
๒.๓ เอกสารประกอบการอบรมมีความถูกต้อง ชัดเจน	4.14	0.82	มาก
๒.๔ เนื้อหาที่อบรมตรงกับความต้องการ	4.04	0.78	มาก
๒.๕ ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการจัดอบรม	4.27	0.66	มาก
รวม	20.85	3.52	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ของผู้เข้ารับการอบรม ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการที่ได้รับที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ. รวมทุกข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.85 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการจัดอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 รองลงมา คือ ด้านกำหนดระยะเวลา สถานที่ โครงการที่อบรมอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20

2.4 ผลการประเมินความพึงพอใจโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูปฐมวัย”

ตารางที่ 9 แสดงความพึงพอใจ ด้านด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้รับที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ

เรื่องที่ประเมิน	$\bar{X}$	S.D	สรุปผล
๓. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
๓.๑ สื่อ/ วัสดุอุปกรณ์ประกอบการอบรมทันสมัย / พร้อมใช้งาน	4.39	0.60	มาก
๓.๒ ความเหมาะสมในการจัดอาหารและเครื่องดื่ม	4.35	0.65	มาก
๓.๓ มีป้ายบอกทางการจัดอบรมชัดเจน	4.46	0.63	มาก
๓.๔ ความเหมาะสมของสถานที่ในการจัดการอบรม	4.45	0.63	มาก
๓.๕ สถานที่จอดรถมีเพียงพอ	4.59	0.60	มากที่สุด
รวม	22.24	3.11	ปานกลาง

ตารางที่ 9 พบว่า ความพึงพอใจ ที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ของผู้เข้ารับการอบรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้รับที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ รวมทุกข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.24 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านสถานที่จอดรถมีเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 รองลงมา คือ ด้านป้ายบอกทางการจัดอบรมชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46

2.5 ผลการประเมินความพึงพอใจโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูปฐมวัย”

ตารางที่ 10 แสดง ความพึงพอใจ ด้านด้านการบรรยายของวิทยากรที่ได้รับที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ

เรื่องที่ประเมิน	$\bar{X}$	S.D	สรุปผล
๔. ด้านการบรรยายของวิทยากร			
๔.๑ วิทยากรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่บรรยาย	4.64	0.57	มากที่สุด
๔.๒ วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	4.59	0.56	มากที่สุด
๔.๓ การบรรยายของวิทยากรตรงประเด็นและน่าติดตาม	4.64	0.53	มากที่สุด
๔.๔ วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมแสดงความคิดเห็นและซักถาม	4.44	0.61	มาก
รวม	18.31	2.27	น้อย

ตารางที่ 10 พบว่า ความพึงพอใจ ที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ของผู้เข้ารับการอบรม ด้านการบรรยายของวิทยากรที่ได้รับที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ รวมทุกข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.31 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านวิทยากรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถความเชี่ยวชาญในประเด็นที่บรรยาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 รองลงมา คือ ด้านวิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59

2.6 ผลการประเมินความพึงพอใจโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “กระบวนการจัดการเรียนรู้สำหรับครูปฐมวัย”

ตารางที่ 11 แสดงความพึงพอใจ ด้านความรู้ที่ได้รับจากการอบรมที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ

เรื่องที่ประเมิน	X ⁻	S.D	สรุปผล
๕. ด้านความรู้ที่ได้รับจากการอบรม			
๕.๑ ความรู้ที่ได้ในการอบรมครั้งนี้	4.55	0.57	มากที่สุด
๕.๒ การนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้บุคคลอื่นเข้าใจ	4.49	0.61	มากที่สุด
๕.๓ การนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเป็นครูปฐมวัยในอนาคต	4.52	0.61	มากที่สุด
๕.๔ การประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการอบรมในครั้งนี้ต่อเด็กปฐมวัย	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	18.56	1.79	น้อย

ตารางที่ 11 พบว่า ความพึงพอใจ ที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ของผู้เข้ารับการอบรม ด้านความรู้ที่ได้รับจากการอบรมที่ได้รับที่มีต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ. รวมทุกข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.56 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการอบรมในครั้งนี้ต่อเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 รองลงมา คือ ด้านความรู้ที่ได้ในการอบรมครั้งนี้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55

ตอนที่ 3 แสดงข้อมูลจากการสังเกต กระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูปฐมวัยจากสถานศึกษา 4 แห่ง ดังนี้

1. การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน

1) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนดงมูลเหล็ก ตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นศูนย์ฯ ที่มีครูพี่เลี้ยงจำนวน 2 คน มีเด็กจำนวน 120 คน แบ่งเป็น 2 ห้องเรียน มีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ และมีการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้ (กลุ่มตัวอย่าง ครู 1 คน เด็ก 60 คน)

เวลา(ประมาณ) กิจกรรม

8.00 น.

-ครูจัดเตรียมและทำความสะอาดห้องเรียน

-เด็กทยอยมาที่ศูนย์พัฒนาเด็ก โดยครูคอยรับเด็กที่บริเวณทางเข้า

มีการพูดคุยกับเด็กทุกคนที่มาถึง รวมถึงการทักทายผู้ปกครอง

- 9.00 น. -ครูนำเด็กไปเข้าแถวเคารพธงชาติบริเวณร่มไม้หน้าอาคารเรียน
โดยเข้าร่วมกันทั้ง 2 ห้อง
- 9.15 น. -ครูและเด็กร้องเพลงและเต้นประกอบเพลง
- ครูและเด็กเข้ามาในห้องเรียนและให้เด็กนำเก้าอี้มานั่งเป็นรูป
ครึ่งวงกลม
- ครูนำเก้าอี้มานั่งบริเวณหน้าห้อง และนำภาพต้นไม้มาให้เด็กดู
และสนทนากับเด็กเกี่ยวกับต้นไม้
- ครูเล่านิทานเรื่องต้นไม้ให้เด็กฟัง โดยใช้หนังสือเล่มใหญ่
ประกอบการเล่า
- 9.25 น. -ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับนิทานที่เล่า โดยใช้คำถาม เช่น “เด็กๆ
คิดว่า ก่อนหินกับแมงมุมใครจะเป็นผู้เก็บแอปเปิ้ลได้ก่อน”
- ครูให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เกี่ยวกับต้นไม้ โดยจัด 4
กิจกรรมได้แก่ การพิมพ์ภาพจากนิ้วมือ การปั้นแป้งโด การวาด
ภาพระบายสี และการขุดสีจากใบไม้ โดยจัดให้เด็กเข้าทำ
กิจกรรมเป็นกลุ่มๆ ละ เท่ากัน และหมุนเวียน จนเด็กทำกิจกรรม
ครบทั้ง 4 กิจกรรม
- ครูให้เด็กที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนมาร้อยเชือกโดยใช้หลอดกาแฟ
ที่ตัดเป็นท่อนๆ เพื่อรอเพื่อน
- ให้เด็กเล่นอิสระตามมุมในห้องเรียน
- เด็กเล่นอิสระนอกห้องเรียนและเครื่องเล่นสนาม
- 11.00 น. -เด็กรับประทานอาหารกลางวัน
- 12.00 น. -นอนพักผ่อน

2) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ตำบลสะเดียง อำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นศูนย์ฯ ที่มีครูพี่เลี้ยงจำนวน 3 คน มีเด็กจำนวน 68 คน แบ่งเป็น 2 ห้องเรียน มี
การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

เวลา(ประมาณ) กิจกรรม

- 9.00 น. -ครูนำเด็กไปเข้าแถวเป็นวงกลมภายในอาคารเรียนบริเวณ

ที่ใช้ทำกิจกรรม ร่วมกัน และนำเด็กร้องเพลงพร้อมกับทำ

ประกอบ

-ให้เด็กทำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยให้เด็กเข้าแถวเป็น
รูปวงกลม และให้เด็กเคลื่อนไหวโดยการท่ากายบริหารเป็น
ผู้นำผู้ตาม

9.30 น.

-ครูและเด็กเข้ามาในห้องเรียน

-ครูให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยครูแบ่งเด็กออกเป็น 3
กลุ่มแล้วให้ทำกิจกรรม คือ 1) วาดภาพระบายสีน้ำด้วยฟู่กัน 2)
ร้อยลูกปัดและ ร้อยหลอด และ 3) ฉีกปะกระดาษลงใน
รูปดอกไม้

-เมื่อเด็กทำงานในกลุ่มของตนเองเสร็จแล้วก็ให้หมุนเวียนทำให้
จนครบทั้ง 3 กลุ่ม

10.00 น.

-เมื่อเด็กทำเสร็จแล้วก็นำไปส่งครู แล้วครูก็เก็บไว้ในกล่องผลงาน

-ให้เด็กเล่นอิสระตามมุมต่างๆ ในห้องเรียน มุมบทบาทสมมุติ
มุมหนังสือ

10.30 น.

-ให้เด็กรับประทานอาหารว่างได้แก่ ผลไม้

10.45 น.

-ครูจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยให้เด็คนั่งเป็นแถวตอน

4 แถว แล้วครูนำดอกไม้มาให้เด็กดู 3-4 ชนิด และสนทนากับ
เด็กเกี่ยวกับดอกไม้โดยใช้คำถามเช่น “ชื่อดอกอะไร” “มีสีอะไร”

-ครูให้อาสาสมัคร

3-4 คน ออกมาดมดอกไม้แล้วก็ให้บอก

เพื่อนๆ ว่ามีกลิ่นเป็นอย่างไร

-ครูให้เด็กเล่นเกมดอกอะไรหายไป โดยการนำผ้ามาคลุมดอกไม้

ทั้งหมดแล้วครูก็หยิบดอกไม้ชนิดหนึ่งออกไป แล้วเปิดให้เด็กดู
พร้อมกัน และให้เด็กลองทายว่าดอกอะไรหายไป ประมาณ
5 ครั้ง

11.00 น.

-ครูให้เด็กเล่นเกมการศึกษาโดยให้เด็กเล่นอย่างอิสระ และเครื่อง
เล่นสนาม

11.30 น.

-เด็กรับประทานอาหารกลางวัน

12.00 น.

-นอนพักผ่อน

3) โรงเรียนบ้านซำขลุง ตำบลศาลาตาย อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นโรงเรียนที่มีครูจำนวน 2 คน มีเด็กจำนวน 25 คน จัดการเรียนการสอนโดยแบ่งเป็น 1 ห้องเรียน มีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้ (กลุ่มตัวอย่าง ครู 1 คน เด็ก 25 คน)

เวลา(ประมาณ) กิจกรรม

- 10.00 น. -ครูให้เด็กทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยครูให้เด็กระบายสีเขียนลงในภาพผลไม้ที่ครูพิมพ์เป็นรูปไว้ให้ โดยครูจัดให้เด็กนั่งทำงานเป็นกลุ่มๆ ละ 3-4 คน
- เมื่อเด็กทำงานเสร็จครูก็เขียนชื่อเด็กที่ผลงานและเก็บผลงานของเด็กไว้
- 10.30 น. -ครูให้เด็กฝึกปะกระดาษลงในรูปสัตว์ที่ครูเตรียมไว้ โดยทำเป็นกลุ่มๆ ละ 1 รูป เป็นรูปขนาดใหญ่
- เมื่อเด็กกลุ่มใดทำงานเสร็จครูก็เก็บผลงานเด็กไว้ แล้วครูให้เด็กร้อยเชือกโดยใช้หลอดกาแฟ ลูกบิด และรูปสัตว์ที่เป็นกระดาษแข็งและเจาะรูบริเวณรอบๆ
- 11.00 น. -ให้เด็กนั่งเป็นครึ่งวงกลมใหญ่ทั้งห้อง แล้วครูก็นำกล้วยน้ำว้าสุก 1 หวีมาให้เด็กดู แล้วสนทนากับเด็กโดยใช้คำถาม เช่น “ผลไม้คืออะไร” “กล้วยมีสีอะไร”
- ครูส่งกล้วยให้เด็กดู โดยส่งเวียนให้เด็กได้จับทุกคน และใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กลองดมดู ลองบีบดู
- ครูแจกกล้วยสุกให้เด็กคนละ 1 ผล แล้วให้เด็กปอกกล้วยกินและถาม เด็กว่ามีรสชาติอย่างไร
- 11.30 น. -เด็กรับประทานอาหารกลางวัน
- 12.00 น. -นอนพักผ่อน

4) เทศบาลตำบลงิ้ว ตำบลงิ้ว อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์ มีครูพี่เลี้ยงจำนวน 4 คน มีเด็กจำนวน 96 คน แบ่งเป็น 2 ห้องเรียน มีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้ (กลุ่มตัวอย่าง 1 ห้องเรียน ครูพี่เลี้ยง 2 คน เด็ก 45 คน)

เวลา (ประมาณ) กิจกรรม

- 8.30 น. -ครูนำเด็กไปเข้าแถวเคารพธงชาติบริเวณหน้าอาคารเรียน
โดยเข้ารวมกันทั้งหมด
- ออกกำลังกายหน้าเสาธงแล้วให้เด็กเข้าแถวแยกเข้าห้องเรียน
2 ห้อง
- 8.45 น. -ครูและเด็กเคลื่อนไหวประกอบจังหวะแบบเคลื่อนที่ และไม
เคลื่อนที่ เคลื่อนไหวตามคำสั่งที่ครูกำหนด
- 9.30 น. -ครูจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยจัดให้เด็กนั่งเป็นแถว
2 แถว สนทนาพูดคุยเกี่ยวกับเรื่อง
- 10.30 น. -ครูจัดกิจกรรมศิลปะเป็น 3 กลุ่ม
- กลุ่มที่ 1 พิมพ์ภาพจากก้านกล้วย
- กลุ่มที่ 2 พิมพ์ภาพจากใบไม้
- กลุ่มที่ 3 พิมพ์ภาพจากกระดาษที่ขยำ
- 11.00 น. -ให้เด็กเล่นตามมุมในห้องเรียนที่ครูจัดให้ เล่นอิสระ
- 11.30 น. -เด็กรับประทานอาหารกลางวัน
- 12.00 น. -นอนพักผ่อน

โดยบันทึกจากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัย หลังได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับความรู้ด้านกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม และการผลิตสื่อ และสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน พบรายละเอียดดังนี้

การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

- 1) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนดงมูลเหล็ก ตำบลมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
สถานที่ที่เป็นอาคารซีเมนต์ชั้นเดียว

ก่อนการอบรม

1. มีการจัดป้ายนิเทศ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยบริเวณ ประตูหน้าต่าง และผนังห้องเรียน
2. มีการจัดบริเวณในการแขวนของใช้ส่วนตัวของเด็ก
3. จัดโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพียงพอกับจำนวนนักเรียนเหมาะสมดี
4. มีการจัดมุมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ เช่น มุมบทบาทสมมติ มุมศิลปะ มุมของเล่น สรรค์สร้าง มุมหนังสือ โดยจัดชั้นวางของเล่นจัดผนังห้องเรียน

5. จัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน

หลังการอบรม

1. มีการ พัฒนาขึ้นในเรื่องของการจัดมุมประสบการณ์ อุปกรณ์มีจำนวนเพิ่มขึ้น เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน มีการทำป้ายระบุชื่อมุมต่าง ๆ วัสดุ อุปกรณ์ที่จัดตามมุมต่าง ๆ จัดเป็นหมวดหมู่ ชัดเจนขึ้น เช่น มุมศิลปะ มุมวิทยาศาสตร์ มุมหุ่น นิทาน มุมหนังสือ ฯ
2. มีการปรับและตกแต่งป้ายนิเทศเพิ่มมากขึ้น เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เกี่ยวกับพยัญชนะ วันทั้ง 7 วัน เดือน 12 เดือน โดยปรับระดับให้อยู่ในระดับสายตาเด็ก
3. มีการจัด ป้ายนิเทศเพื่อนร่วมชั้น และป้ายนิเทศแสดงผลงานนักเรียนเพิ่มขึ้น
4. การจัดมุมประสบการณ์เด็ก ๆ ให้ความสนใจ และเข้าใจวิธีในการเล่นและเก็บของเข้าที่เป็นระเบียบดี
5. บทบาทของครูมีการเตรียมการสอนและอุปกรณ์เหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก
6. มีการจัดทำสวนพฤกษศาสตร์ในศูนย์ฯ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ พืชสมุนไพร เป็นต้น
7. มีป้ายชื่อพืช/ต้นไม้ ดอกไม้ โดยใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติของเด็กปฐมวัย

2) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ตำบลสะเดียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

สถานที่ - เป็นอาคารปูนซีเมนต์ชั้นเดียว แบ่งเป็นห้องเรียน ดังนี้ ส่วนที่ 1 สำหรับจัดโต๊ะอาหารกลางวัน และอาหารว่างสำหรับเด็กปฐมวัย และส่วนที่ 2 จัดเป็นห้องเรียน 2 ห้อง ห้องครัว 1 ห้อง ส่วนที่ 3 จัดเป็นห้องน้ำ 2 ห้อง ห้องเอกสาร 2 ห้อง

ก่อนการอบรม

1. สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นพื้นดินอัดแน่น มีหญ้าขึ้นรกในรอบๆศูนย์เด็ก
2. สภาพแวดล้อมภายในมีการจัดป้ายนิเทศ ตามผนังอาคารบางส่วน
3. การจัดมุมเสริมประสบการณ์ยังไม่ชัดเจน เนื่องจากขาดอุปกรณ์ในการจัดวางสื่อ ของเล่น ตามมุมเสริมประสบการณ์ เช่น ต้นไม้ ตุ๊กตา เป็นต้น

หลังการอบรม

1. มีการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องตามตารางกิจกรรมประจำวัน โดยสามารถนำวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ ในท้องถิ่นมาประยุกต์ประกอบการเรียนการสอนได้ดีมาก

2. การจัดสภาพแวดล้อมภายใน มีการจัดทำที่แขวนอุปกรณ์ของใช้ส่วนตัวของเด็กเป็นสัดส่วนมากขึ้น
3. การจัดมุมเสริมประสบการณ์ชัดเจนขึ้นโดยการประยุกต์นำกล่องกระดาษ ตะกร้า พลาสติก มากำหนดตำแหน่งเป็นมุมต่าง ๆ และจัดสื่อ อุปกรณ์ของเล่นตามมุมได้เหมาะสม เช่น มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ มุมนิทาน มุมหุ่น มุมหนังสือ มุมศิลปะ ฯลฯ
4. จัดมุมหนังสือโดยการนำผ้ามาทำเป็นกระเป๋าหนังสือ เพื่อใส่หนังสือ เมื่อถึงกิจกรรมเล่นตามมุม กิจกรรมศิลปะ ใช้โต๊ะสี่เหลี่ยมในการให้เด็กดำเนินกิจกรรม
5. อุปกรณ์ สื่อ ตามมุมจัดเหมาะสม และมีการนำวัสดุท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมดี
6. มีการทำป้ายนิเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของเด็ก เพิ่มมากขึ้น ป้ายนิเทศเพื่อนร่วมชั้น และป้ายนิเทศแสดงผลงานศิลปะของเด็ก ๆ รวมทั้งชั้นวางรองเท้าที่มีสัญลักษณ์ให้เด็กด้วย
7. มีการจัดแสดงศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมดี
8. มีการจัดทำสวนพฤกษศาสตร์ไว้ให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้
9. มีสนามเด็กเล่นที่กว้างขวาง และเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย
10. มีการจัดทำสวนสมุนไพรไว้ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

3) โรงเรียนบ้านซับขลุ่ย ตำบลซับขลุ่ย อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

สถานที่ - เป็นอาคารเอนกประสงค์ จัดแบ่งเป็น 1 ห้องเรียน

ก่อนการอบรม

1. การจัดป้ายนิเทศ ตกแต่งตามผนังอาคารพอสมควร แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่องของป้ายนิเทศประจำหน่วยการสอน
2. ตกแต่งห้องเรียนตามประตู หน้าต่าง เพดาน ด้วยโมบายเหมาะสมดี
3. สื่อ อุปกรณ์ ของเล่น บางส่วนจัดไว้ในตู้ บางส่วนจัดในกล่องเพื่อเตรียมย้ายมาให้เด็กเล่น ไม่ได้จัดมุมประสบการณ์ที่ชัดเจน เนื่องจากจำนวนเด็กมาก และขาดชั้นไม้ในการจัดวางสื่ออุปกรณ์
4. จัดที่แขวนอุปกรณ์ของใช้ส่วนตัวเด็กตามผนังตู้ ขอบผนังอาคารเรียน

หลังการอบรม

1. พัฒนาการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับตารางกิจกรรมประจำวันดี มีการจัดทำป้ายนิเทศเพิ่มมาก และลดระดับมาอยู่ระดับสายตา
2. กิจกรรมสื่อ ประกอบการสอน มีการนำของจริง และประยุกต์ใช้วัสดุในท้องถิ่นเหมาะสมดี

3. เด็กมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ และอุปกรณ์ในการเรียนรู้โดยการนำของจริงมาประกอบการสอนได้เป็นอย่างดี

4. สื่อ อุปกรณ์ มุมศิลปะ มีหลากหลายให้เด็กเลือกปฏิบัติ

5. มีการจัดป้ายนิเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้

6. มีการจัดป้ายนิเทศเพื่อนร่วมชั้น และป้ายนิเทศแสดงผลงานนักเรียน

7. มีป้ายนิเทศเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องภาษา ตัวเลข คณิตศาสตร์ วัน เดือน ปี คำขวัญ เป็นต้น

8. การจัดมุมเสริมประสบการณ์ทำได้เพิ่มขึ้น แต่ไม่ได้จัดตามมุมภายในห้อง เนื่องจากจำนวนเด็กมาก และขาดอุปกรณ์ เช่น ชั้นไม้ ตู้ไม้ ในการจัดอุปกรณ์ประกอบมุมต่างๆ จึงประยุกต์โดยใช้กล่องกระดาษใบใหญ่ ตะกร้าพลาสติก ใส่อุปกรณ์ สื่อ ของเล่น ตามมุมแทน และยกมาตั้งตามจุดเมื่อถึงเวลาดำเนินกิจกรรม

4) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนดงขุย ตำบลดงขุย อำเภอนาดูน จังหวัดขอนแก่น

สถานที่ เป็นอาคารชั้นเดียวก่อด้วยปูน ประกอบด้วยห้องเรียน 2 ห้อง

มีห้องน้ำแยกต่างหาก ห้องอาหาร ห้องครัว สนามเด็กเล่น

ก่อนการอบรม

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องตามตารางกิจกรรมประจำวัน เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และปฏิบัติด้วยตนเอง

2. อุปกรณ์ศิลปะ และการจัดกิจกรรมศิลปะที่หลากหลาย

3. มีการจัดป้ายนิเทศตามผนังอาคาร

4. มีป้ายนิเทศแสดงกิจกรรมนักเรียน

5. มุมเสริมประสบการณ์ยังไม่ได้จัดให้ชัดเจน สื่อ อุปกรณ์จัดไว้ในตู้อุปกรณ์ เมื่อจะใช้จะนำออกมาตามกิจกรรมที่ปฏิบัติ

หลังการอบรม

1. มีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กดี

2. มีการจัดป้ายนิเทศที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับ ภาษาอังกฤษ ก-ฮ เรือสี วัน เดือน ปี คณิตศาสตร์ ตัวเลข จำนวนนับ เป็นต้น

3. มีป้ายนิเทศแสดงเพื่อนร่วมชั้นเรียนและป้ายนิเทศแสดงผลงานนักเรียน งานศิลปะ

4. ระเบียบป้ายนิเทศปรับให้อยู่ในระดับสายตาผู้เรียนดี

5. มีการจัดมุมเสริมประสบการณ์โดยจัดเป็นชั้นไม้ช่อง ๆ มีป้ายชื่อระบุมุม และสื่ออุปกรณ์ประในแต่ละมุม ชัดเจน
6. ตำแหน่งที่ตั้งของมุม และชั้นสื่อ นิยมจัดชิดผนังอาคาร และ เว้นพื้นที่กลางห้องไว้ดำเนินการกิจกรรม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติ

เรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
2. เพื่อศึกษารูปแบบวิธีการสอน เทคนิค และองค์ประกอบในการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย
3. เพื่อให้ความรู้และส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาได้ใช้ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้และประยุกต์ ในการจัดประสบการณ์สำหรับสถานศึกษาระดับปฐมวัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรม และประสบการณ์ระดับปฐมวัยให้กับเด็กปฐมวัย
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาครู ผู้ปกครอง บุคลากรทางการศึกษาและเด็กปฐมวัยให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพตามจุดประสงค์
3. ครูได้ทราบข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนอนุบาลเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กและผู้ปกครอง ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย

1. ครูปฐมวัยจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบลดงมูลเหล็ก โรงเรียนรัฐบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์(บ้านชัยขลุง) และ โรงเรียนเทศบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ (เทศบาลตำบลขุย) จำนวน 20 คน
2. ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบลดงมูลเหล็ก

โรงเรียนรัฐบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 (โรงเรียนบ้านชัยขลุ้ง) และโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลคงขุย (ศูนย์พัฒนาเด็กตำบลคงขุย) จำนวน 80 คน รวม 100 คน

ระยะเวลาในการทดลอง

ในการศึกษาครั้งนี้ดำเนินการศึกษา พ.ศ. 2554 โดยมีการดำเนินการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน จัดวางแผนการดำเนินงาน และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งดำเนินการระหว่างวันที่ 1 เดือนตุลาคม พ.ศ.2553 ถึงวันที่ 30 เดือนกันยายน พ.ศ.2554

ตัวแปรที่ศึกษา

- 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กระบวนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
- 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย
 - ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์
2. แผนการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัย

วิธีดำเนินการสำรวจ

ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม สำรวจ ความคิดเห็น รวมทั้งปัญหา ของครูและผู้ปกครอง ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษา และการอบรมกระบวนการเรียนรู้ระดับปฐมวัยของสถานศึกษาใน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 100 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการดังนี้

หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 จากความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัด เพชรบูรณ์ ตามกระบวนการเรียนรู้ระดับปฐมวัย พบว่าครูและผู้ปกครองเห็นด้วยกับการที่โรงเรียนมุ่งการ คิดเตรียมความพร้อมตามแผนการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นความพร้อมทางด้านร่างกาย, อารมณ์-จิตใจ, สังคม, สติปัญญา โดยผ่านการจัดกิจกรรมด้านศิลปะ เช่น การปั้น วาด พับ ฉีก ตัดปะ ฯลฯ อีกทั้งเห็นด้วยที่มีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและครูประจำชั้นผ่านสมุดพฤติกรรม เพราะจะเป็น การชี้แจงและแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงพฤติกรรมและพัฒนาการในด้านต่างๆ ของนักเรียนทำให้ได้รับ ความร่วมมือในการพัฒนาให้เด็กมีความพร้อมทั้งที่บ้านและโรงเรียน ไปในทิศทางเดียวกันและความคิด เห็นที่ผู้ปกครองไม่แน่ใจคือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ เน้นเด็กเป็นสำคัญและการประเมิน พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

สำหรับด้านบุคลากรที่ให้บริการด้านการศึกษา พบว่าครูและผู้ปกครองเห็นด้วยที่โรงเรียนมีครูที่มีความ เอาใจใส่ต่อเด็ก มีความรักเด็ก มีบุคลิกภาพร่าเริง เช่น การแต่งกายเรียบร้อย มีอารมณ์ดี มีมารยาท มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียนและผู้ปกครอง ส่วนที่ไม่แน่ใจของคือ ประสบการณ์ในการทำงานและครูมี ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการของนักเรียนดีเพียงไร

ส่วนด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่าครูและผู้ปกครองเห็นด้วยที่โรงเรียนมีการพาเด็กไปปฏิบัติ กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดีเป็นการ เสริมสร้างพัฒนาการทางด้านสังคมให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี อีกทั้งมีการสอดแทรกในเรื่องการสอนดนตรี – นาฏศิลป์ เพื่อมุ่งเน้นให้เด็กได้มีการพัฒนาการทางด้านอารมณ์-จิตใจ ที่ดีเด็กจะร่าเริง ยิ้มง่าย สนุกกับ กิจกรรมต่างๆ ที่ตนเองชอบ และที่ไม่แน่ใจคือทางโรงเรียนมีการจัดการสอนภาษาจีนเป็นกิจกรรมเสริมใน ด้านการให้บริการทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพบว่าครูและผู้ปกครองเห็นด้วยที่โรงเรียนมีการจัดให้บริการ ประกันอุบัติเหตุเป็นการให้บริการที่มีความสำคัญ เพราะเด็กมีโอกาสเกิดอุบัติเหตุได้ตลอดเวลา ดังนั้นการ ป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจะทำให้บรรเทาความเดือดร้อนของผู้ปกครองได้เป็นอย่างมาก อีกทั้ง โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น ปลอดภัย เพื่อให้ให้นักเรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และ จากการส่งข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวผ่านสารสัมพันธ์ เดือนละ 1 ครั้ง ให้ผู้ปกครองทราบข่าวสารการทำ กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน การเสริมและสนับสนุนนักเรียนในการทำกิจกรรมต่างๆ การชี้แจงการพัฒนา

การปรับปรุงโรงเรียนในแง่มุมที่หลากหลาย ทำให้ผู้ปกครองได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน ส่วนที่ไม่
แน่ใจ คือ ขนาดของสนามเด็กเล่น และการจัดให้มีการบริการตรวจสอบสภาพปีละ 2 ครั้ง

ตอนที่ 2 จากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ
กระบวนการเรียนรู้ระดับปฐมวัย สรุปโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

ตอนที่ 3 จากการสังเกตพฤติกรรมการสอนตามกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยใน
สถานศึกษา

การอภิปรายผล

จากผลการสำรวจครั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญที่จะนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่าในการจัดการเรียนการสอน
ครูและผู้ปกครองเห็นด้วยกับการที่โรงเรียนมีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและครูประจำชั้นผ่านสมุด
พฤติกรรม มีการจัดกิจกรรมด้านศิลปะ และมีการจัดประสบการณ์ที่มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมทางด้าน
ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญาให้กับเด็กตามแผนการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย มีการ
จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และมีการจัดกระบวนการเรียนรู้อยู่ในรูปแบบเน้นเด็กเป็นสำคัญ
ซึ่งตรงกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2543 : 2) ได้กล่าวถึงภาพรวมของ ขอบข่ายหลักการ
จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นหลักการจัดการศึกษาที่ได้ผ่านการศึกษาค้นคว้ามาแล้วและควรจะได้
นำมาใช้ ในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยนี้ ซึ่งกล่าวไว้ว่าในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยควรจัดโดย
มุ่งพัฒนาเด็กโดยองค์รวมโดยผ่านการเล่น ซึ่งเด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ
สังคม สติปัญญา และจัดกิจกรรมในรูปแบบ กิจกรรมที่บูรณาการและเป็นกิจกรรมที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ
และเขาวา เดชะคุปต์ (2542 : 68) ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมเด็กให้พัฒนาทั้งทางร่างกาย
อารมณ์ สังคมและสติปัญญาไปพร้อมๆ กันนั้น

การจัดประสบการณ์ จะจัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จาก
ประสบการณ์ตรง โดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ ซึ่งประกอบด้วย การจัดประสบการณ์
การเล่น การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง เน้นเด็กเป็นสำคัญสนองความต้องการ ความ
สนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ดังที่ประทุม คุณกมุต (2546) ได้
ศึกษาความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสะเมิง พบว่า การจัดการเรียนการสอน คิดว่าโรงเรียนควรจัดการเรียน
การสอนที่พัฒนานักเรียนทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ อย่างสมดุล และสอดคล้องกับที่ สาย
สุดา ตาบัง (2545) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรี
พบว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแผน การจัดกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรี ส่งเสริม

และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ทำให้พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นทั้ง 3 ด้าน คือด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความคิดละเอียดลออ โดยมีสิ่งสำคัญที่สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น คือ แผนการจัดกิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรีเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการทำกิจกรรม และการเลือกกิจกรรมที่ตนเองสนใจและในขณะที่ยอม เอ มะลิทธิ์ (2546) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อโรงเรียนอนุบาลเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ พบว่าผู้ปกครองของนักเรียนอนุบาลมีความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านผลการพัฒนาเด็ก การบริการ งานวิชาการและการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กมาก ส่วนความพึงพอใจที่มีต่อปัจจัย ด้านการบริหารจัดการทั่วไป และความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนมีปานกลาง ส่วนบุคลากรที่ให้บริการทางการศึกษาครูและผู้ปกครองเห็นด้วยว่าครูควรมีความเอาใจใส่ต่อเด็ก ครูแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ครูมีความรักเด็ก อารมณ์ดี ครูมีกิจกรรมรายาที่เรียบร้อย ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ต่อนักเรียนและผู้ปกครอง ดังที่ ยุพิน จันทรสุขสถิต (2545) ได้ศึกษาเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือก โรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลของผู้ปกครองในเขตอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าเกณฑ์ในการ ตัดสินใจเลือกโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลของผู้ปกครองที่ใช้มากที่สุด คือครูมีความรู้ ความสามารถด้าน การศึกษาปฐมวัยโดยตรง การจัดประสบการณ์ การจัดผลประเมินผลโดยการสังเกตพัฒนาการทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของนักเรียน ครูผู้สอนเป็นผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านการแต่งกาย และกิจกรรมรายา บริเวณโรงเรียนและห้องน้ำสะอาด ร่มรื่น สวยงาม น่ายุ่มากที่สุด มีห้องครัวและโรง อาหารให้นักเรียนเป็นสัดส่วน การแจ้งข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหว และการจัดกิจกรรมต่างๆ ของ โรงเรียน และพิศมน์ กองคำ (2546) ได้ศึกษาการพัฒนาครูอนุบาลตามความคาดหวังของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้บริหารคาดหวังมากในการพัฒนาครูอนุบาล ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ครูมีความกระตือรือร้น ยิ้มแย้มแจ่มใส มีกิจวัตรจากสุภาพอ่อนโยน มีความขยันแข็ง ในการปฏิบัติงานและมีความสามารถควบคุมอารมณ์ ด้านความรู้ความสามารถ ได้แก่ สามารถจัด ประสบการณ์เด็กก่อนประถมศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรก่อนประถมศึกษา มี ความรู้ด้านจิตวิทยาและสติปัญญาพัฒนาการเด็กด้าน คุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ มีความยุติธรรม รู้จักใช้ ทรัพยากรอย่างประหยัด มีความรับผิดชอบตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต และรู้จักสร้างความสามัคคีใน หมู่คณะ เช่นเดียวกับธนุ มีสัจย์ (2542) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูดีเด่นระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสารภี พบว่า ครูดีเด่นระดับก่อนประถมศึกษา มี พฤติกรรมการสอน ดังนี้ มีการเตรียมการสอนและจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนมีวิธีที่หลากหลาย จัด ในลักษณะบูรณาการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้านเทคนิคการใช้สื่อมีการใช้สื่อหลายรูปแบบ โดยมีทั้งสื่อที่ ผลิตเองและสื่อสำเร็จรูป แต่ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการใช้สื่อมากเท่าที่ควร การวัดและ การประเมินพัฒนาการของเด็กมีความสม่ำเสมอโดยการสังเกต สัมภาษณ์ และจดบันทึกความก้าวหน้าของ

นักเรียน แต่ยังขาดการวิเคราะห์พฤติกรรมที่ทำให้เด็กเกิดการพัฒนา ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับดีแต่ยังขาดการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องเป็นรายบุคคล ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานประกอบด้วยโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนที่ดี ครูมีความรักความศรัทธาในอาชีพครู มีพื้นฐานทางครอบครัวที่ดี มีความรักความเมตตาและเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียน ใฝ่ศึกษาหาความรู้และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ให้ความสำคัญสนับสนุนช่วยเหลือและนิเทศครูสำหรับ พันนรา ปัญญา (2542) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย เรื่องการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัย สำหรับผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก พบว่าผู้ดูแลเด็กที่ผ่านการฝึกอบรมเรื่อง การจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัย ได้นำความรู้ไปจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านอารมณ์และจิตใจ และการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญาในระดับมากและมากที่สุด

สำหรับกิจกรรมเสริมหลักสูตรครูและผู้ปกครองเห็นด้วยว่าทางโรงเรียนพาเด็กไปปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา การสอนดนตรี – นาฏศิลป์ มีการสอดแทรกและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็ก มีการสอนภาษาอังกฤษเป็นกิจกรรมเสริมและมีการสอนปลูกพืชผักสวนครัว สอดคล้องกับโสภา สามแก้ว (2541) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนบ้านหนองปิด สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพริ้ว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้ปกครองเห็นด้วยมากกับงานด้านวิชาการ คือ การจัดการเรียนการสอน การจัดสอนซ่อมเสริม การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนและการดำเนินการวัดผลและประเมินผล ส่วนงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนควรส่งเสริมในการจัดงานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม งานประเพณีต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาชุมชน โรงเรียนควรให้ชุมชนเป็นแหล่งความรู้

ในการให้บริการทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ผู้ปกครองเห็นด้วยกับการให้บริการประกันอุบัติเหตุ การให้บริการอาหารกลางวัน อาหารว่าง นม การมีสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ร่มรื่นและปลอดภัย พร้อมทั้งมีการให้ข่าวสารความเคลื่อนไหวในโรงเรียนแก่ผู้ปกครองผ่านสารสัมพันธ์ เดือนละ 1 ครั้ง โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นและปลอดภัย สอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐทรี สีนันทนา (2546) ได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมประจำวัน สำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา พบว่าผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนให้ความสำคัญด้านการจัดกิจกรรมหลัก โดยเฉพาะเรื่องประเภทและรูปแบบของกิจกรรมสื่ออุปกรณ์ และการดูแลของครูประจำชั้นมากที่สุด การจัดบริการอาหารสำหรับเด็ก การดูแลรักษาความปลอดภัยสำหรับเด็ก และการประเมินผลตามสภาพจริงมากที่สุด และมีความต้องการให้โรงเรียนติดต่อสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครอง

2. การจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยจากการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ครู และผู้ปกครองให้ความสนใจ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมตลอดการจัดอบรม เนื่องจาก ครูมุ่งเน้นการพัฒนาตนเองเพื่อนำ

ความรู้ไปสู่การพัฒนาเด็กในชั้นเรียน โดยความพึงพอใจของการอบรมอยู่ในระดับดีมาก – ดีมากที่สุด การได้รับความรู้ตามเทคนิควิธี มีความหลากหลาย สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ระดับปฐมวัย

3. การส่งเสริมความรู้ และความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้และปฏิบัติการในการจัดประสบการณ์สำหรับสถานศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า

การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

1) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนดงมูลเหล็ก ตำบลมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

สถานที่ - เป็นอาคารซีเมนต์ชั้นเดียว

ก่อนการอบรม

1. มีการจัดป้ายนิเทศเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยบริเวณประตูหน้าต่างและผนังห้องเรียน

2. มีการจัดบริเวณในการแขวนของใช้ส่วนตัวของเด็ก

3. จัดโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพียงพอกับจำนวนนักเรียนเหมาะสมดี

4. มีการจัดมุมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ เช่น มุมบทบาทสมมติ มุมศิลปะ มุมของเล่นสรรค์สร้าง มุมหนังสือ โดยจัดชั้นวางของเล่นชนิดผนังห้องเรียน

5. จัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน

หลังการอบรม

1. มีการพัฒนาขึ้นในเรื่องของการจัดมุมประสบการณ์ อุปกรณ์มีจำนวนเพิ่มขึ้น เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน มีการทำป้ายระบุชื่อมุมต่าง ๆ วัสดุ อุปกรณ์ที่จัดตามมุมต่าง ๆ จัดเป็นหมวดหมู่ ชัดเจนขึ้น เช่น มุมศิลปะ มุมวิทยาศาสตร์ มุมหุ่น นิทาน มุมหนังสือ ฯ

2. มีการปรับและตกแต่งป้ายนิเทศเพิ่มมากขึ้น เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เกี่ยวกับพยัญชนะ วัน ทั้ง 7 วัน เดือน 12 เดือน โดยปรับระดับให้อยู่ในระดับสายตาเด็ก

3. มีการจัดป้ายนิเทศเพื่อนร่วมชั้น และป้ายนิเทศแสดงผลงานนักเรียนเพิ่มขึ้น

4. การจัดมุมประสบการณ์เด็ก ๆ ให้ความสนใจ และเข้าใจวิธีในการเล่นและเก็บของเข้าที่เป็นระเบียบดี

5. บทบาทของครูมีการเตรียมการสอนและอุปกรณ์เหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก

6. มีการจัดทำสวนพฤกษศาสตร์ในศูนย์ฯ เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ พืชสมุนไพร เป็นต้น

7. มีป้ายชื่อพืช/ต้นไม้ ดอกไม้ โดยใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติของเด็กปฐมวัย

2) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ตำบลสะเดียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

สถานที่ - เป็นอาคารปูนซีเมนต์ชั้นเดียว แบ่งเป็นห้องเรียน ดังนี้ ส่วนที่ 1 สำหรับจัดโต๊ะอาหารกลางวัน และอาหารว่างสำหรับเด็กปฐมวัย และส่วนที่ 2 จัดเป็นห้องเรียน 2 ห้อง ห้องครัว 1 ห้อง ส่วนที่ 3 จัดเป็นห้องน้ำ 2 ห้อง ห้องเอกสาร 2 ห้อง

ก่อนการอบรม

1. สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นพื้นดินอัดแน่น มีหญ้าขึ้นรกในรอบๆศูนย์เด็ก
2. สภาพแวดล้อมภายในมีการจัดป้ายนิเทศ ตามผนังอาคารบางส่วน
3. การจัดมุมเสริมประสบการณ์ยังไม่ชัดเจน เนื่องจากขาดอุปกรณ์ในการจัดวางสื่อ ของเล่น ตามมุมเสริมประสบการณ์ เช่น ชั้นไม้ ตู้ไม้ เป็นต้น

หลังการอบรม

1. มีการพัฒนาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องตามตารางกิจกรรมประจำวัน โดยสามารถนำวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ ในท้องถิ่นมาประยุกต์ประกอบการเรียนการสอนได้ดีมาก
2. การจัดสภาพแวดล้อมภายใน มีการจัดทำที่แขวนอุปกรณ์ของใช้ส่วนตัวของเด็กเป็นสัดส่วนมากขึ้น
3. การจัดมุมเสริมประสบการณ์ชัดเจนขึ้นโดยการประยุกต์นำกล่องกระดาษ ตะกร้าพลาสติก มากำหนดตำแหน่งเป็นมุมต่าง ๆ และจัดสื่อ อุปกรณ์ของเล่นตามมุมได้เหมาะสม เช่น มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ มุมนิทาน มุมหุ่น มุมหนังสือ มุมศิลปะ ฯลฯ
4. จัดมุมหนังสือโดยการนำผ้ามาทำเป็นกระเป๋าผนัง เพื่อใส่หนังสือ เมื่อถึงกิจกรรมเล่นตามมุมกิจกรรมศิลปะ ใช้โต๊ะสี่เหลี่ยมในการให้เด็กดำเนินกิจกรรม
5. อุปกรณ์ สื่อ ตามมุมจัดเหมาะสม และมีการนำวัสดุท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมดี
6. มีการทำป้ายนิเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของเด็ก เพิ่มขึ้น ป้ายนิเทศเพื่อนร่วมชั้น และป้ายนิเทศแสดงผลงานศิลปะของเด็ก ๆ รวมทั้งชั้นวางรองเท้าที่มีสัญลักษณ์ให้เด็กด้วย
7. มีการจัดแสดงศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมดี
8. มีการจัดทำสวนพฤกษศาสตร์ไว้ให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้
9. มีสนามเด็กเล่นที่กว้างขวาง และเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย
10. มีการจัดทำสวนสมุนไพรไว้ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

3) โรงเรียนบ้านซับขลุ้ง ตำบลซับขลุ้ง อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

สถานที่ - เป็นอาคารเอนกประสงค์ จัดแบ่งเป็น 1 ห้องเรียน

ก่อนการอบรม

1. การจัดป้ายนิเทศ ตกแต่งตามผนังอาคารพอสมควร แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่องของป้ายนิเทศประจำหน่วยการสอน
2. ตกแต่งห้องเรียนตามประติมากรรม หน้าต่าง เพดาน ด้วยโมบายเหมาะสมดี
3. สื่อ อุปกรณ์ ของเล่น บางส่วนจัดไว้ในตู้ บางส่วนจัดในกล่องเพื่อเตรียมย้ายมาให้เด็กเล่น ไม่ได้จัดมุมประสบการณ์ที่ชัดเจน เนื่องจากจำนวนเด็กมาก และขาดชิ้นไม้ในการจัดวางสื่อ อุปกรณ์
4. จัดที่แขวนอุปกรณ์ของใช้ส่วนตัวเด็กตามผนังตู้ ขอบผนังอาคารเรียน

หลังการอบรม

1. พัฒนาการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับตารางกิจกรรมประจำวันดี มีการจัดทำป้ายนิเทศเพิ่มมากขึ้น และลดระดับมาอยู่ระดับสายตา
2. กิจกรรมสื่อ ประกอบการสอน มีการนำของจริง และประยุกต์ใช้วัสดุในท้องถิ่นเหมาะสมดี
3. เด็กมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ และอุปกรณ์ในการเรียนรู้โดยการนำของจริงมาประกอบการสอนได้เป็นอย่างดี
4. สื่อ อุปกรณ์ มุมศิลปะ มีหลากหลายให้เด็กเลือกปฏิบัติ
5. มีการจัดป้ายนิเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้
6. มีการจัดป้ายนิเทศเพื่อนร่วมชั้น และป้ายนิเทศแสดงผลงานนักเรียน
7. มีป้ายนิเทศเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องภาษา ตัวเลข คณิตศาสตร์ วัน เดือน ปี คำขวัญ เป็นต้น
8. การจัดมุมเสริมประสบการณ์ทำได้เพิ่มขึ้น แต่ไม่ได้จัดตามมุมภายในห้อง เนื่องจากจำนวนเด็กมาก และขาดอุปกรณ์ เช่น ชั้นไม้ ตู้ไม้ ในการจัดอุปกรณ์ประกอบมุมต่าง ๆ จึงประยุกต์โดยใช้กล่อง กระดาษใบใหญ่ ตะกร้าพลาสติก ใส่อุปกรณ์ สื่อ ของเล่น ตามมุมแทน และยกมาตั้งตามจุดเมื่อถึงเวลาดำเนินกิจกรรม

4) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนดงขุย ตำบลดงขุย อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

สถานที่ - เป็นอาคารชั้นเดียวก่อด้วยปูน ประกอบด้วยห้องเรียน 2 ห้อง มีห้องน้ำแยกต่างหาก ห้องอาหาร ห้องครัว สนามเด็กเล่น

ก่อนการอบรม

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องตามตารางกิจกรรมประจำวัน เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และปฏิบัติด้วยตนเอง

2. อุปกรณ์ศิลปะ และการจัดกิจกรรมศิลปะที่หลากหลาย
3. มีการจัดป้ายนิเทศตามผนังอาคาร
4. มีป้ายนิเทศแสดงกิจกรรมนักเรียน
5. มุมเสริมประสบการณ์ยังไม่ได้จัดให้ชัดเจน สื่อ อุปกรณ์จัดไว้ในตู้อุปกรณ์ เมื่อจะใช้จะนำ

ออกมาตามกิจกรรมที่ปฏิบัติ

หลังการอบรม

1. มีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กดี
2. มีการจัดป้ายนิเทศที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับ ภาษา พยัญชนะ ก – ฮ เรือสี วัน เดือน ปี คณิตศาสตร์ ตัวเลข จำนวนนับ เป็นต้น
3. มีป้ายนิเทศแสดงเพื่อนร่วมชั้นเรียนและป้ายนิเทศแสดงผลงานนักเรียน งานศิลปะ
4. ระดับป้ายนิเทศปรับให้อยู่ในระดับสายตาผู้เรียนดี
5. มีการจัดมุมเสริมประสบการณ์โดยจัดเป็นชั้นไม้ช่อง ๆ มีป้ายชื่อระบุมุม และสื่อ อุปกรณ์ประ
ในแต่ละมุม ชัดเจน
6. ตำแหน่งที่ตั้งของมุม และชั้นสื่อ นิยมจัดชิดผนังอาคาร และ เว้นพื้นที่กลางห้องไว้ดำเนิน
กิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ในการจัดการเรียนการสอน ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดการเรียนการสอนหลากหลาย
ขึ้นและเน้นการพัฒนา ฝึกทักษะ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และเกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งทาง
โรงเรียนควรจัดหาอุปกรณ์ สื่อการสอนที่หลากหลายเพิ่มเติม และต้องมีการพัฒนาบุคลากร โดยส่งเข้ารับ
การอบรมเทคนิควิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มากขึ้น เพื่อจะได้นำมาปรับใช้ในการเรียนการสอน
ได้ดียิ่งขึ้น และจากการศึกษาพบว่าผู้ปกครองยังไม่เข้าใจนโยบายและหลักสูตรที่ทางโรงเรียนได้ยึดเป็น
แนวทางในการจัดการเรียนการสอนในบางเรื่อง ถึงแม้ว่าทางโรงเรียนมีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครอง
กับทางโรงเรียนผ่านทางสมุดพฤติกรรมรายวันและสารสัมพันธ์แล้วก็ตาม จึงควรต้องมีการชี้แจงให้
ผู้ปกครองทราบในเรื่องที่ปกครองยังไม่เข้าใจ โดยผ่านการประชุมผู้ปกครองที่แยกตามระดับชั้นในแต่ละ
ภาคเรียน
2. ในด้านบุคลากรที่ให้บริการเกี่ยวกับการจัดการศึกษานั้น จากการศึกษ พบว่าครูควรพัฒนาใน
เรื่องของความสามารถตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้เกิดทักษะทางกระบวนการคิดซึ่งสอดคล้องกับ
พระราชบัญญัติการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงควรต้องมีการพัฒนาครูโดยส่งเข้ารับการอบรมกับ

หน่วยงานภายนอก และในโครงการพัฒนาบุคลากรซึ่งทางโรงเรียนได้จัดทำอยู่แล้วแต่ควรเน้นในเรื่องของการพัฒนาทักษะทางการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และพัฒนาความสามารถของครูในการตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดทักษะทางกระบวนการคิด และมีการพัฒนาให้ความรู้และติดตามข่าวสาร การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ให้ทันสมัยอยู่เสมอเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการสอน และควรต้องเพิ่มสัดส่วนของครูที่เหมาะสมกับเด็กในแต่ละห้อง

3. ในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร จากการศึกษาพบว่าผู้ปกครองไม่แน่ใจว่ามีการสอนภาษาจีนเป็นกิจกรรมเสริม และจัดกิจกรรมตามหน่วยการเรียนรู้โดยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงและจัดพาเด็กไปทัศนศึกษาสถานที่สำคัญตามหน่วยการเรียนรู้ จึงควรมีการจัดและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบรายละเอียดของการจัดกิจกรรมนั้น โดยผ่านทางสารสัมพันธ์

4. การให้บริการทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ควรมีการจัดการจราจรด้านหน้าโรงเรียนให้เกิดความคล่องตัวมากขึ้น เนื่องจากผู้ปกครองจอดรถรับ-ส่งนักเรียน ไม่เป็นระเบียบ จึงทำให้จราจรติดขัด ทางโรงเรียนควรต้องออกจดหมายขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเพื่อที่จะได้แก้ไขและจัดระเบียบการจราจรให้ดีขึ้น

5. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียนอนุบาลเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นที่ต้องการของผู้ปกครอง

6. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองในการรับบริการการศึกษาของโรงเรียนเพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาใช้ปรับปรุงการให้บริการทางศึกษาของโรงเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริการในสถานศึกษาระดับปฐมวัย
2. การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับปฐมวัย
3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานของปัญหาครูปฐมวัยในการจัดการศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ระดับปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทาง ในการกำหนดรูปแบบและออกแบบการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย
2. ครูปฐมวัยที่เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาองค์ความรู้และเทคนิคการจัดกิจกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ในกิจกรรมการเรียนการสอนและในรายงานวิชาชีพของตน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2546). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ :

กระทรวงศึกษาธิการกรมอนามัย .

_____. (ม.ป.ป.). หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ

คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2539). แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2539). แนวการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2544). ร่างคู่มือบริหารจัดการหลักสูตร โครงการพัฒนาหลักสูตรและการบริหาร
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. โรงพิมพ์กรมศาสนา.

_____. (2545). สารพินคำ ถามคำตอบเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544.

กรุงเทพฯ คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2546). ผังมโนทัศน์และสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.

กรุงเทพฯ คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2546). ผังมโนทัศน์และสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์.

กรุงเทพฯ คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2533). คู่มือประเมินพัฒนาการเด็กระดับอนุบาลปีที่ 1-3 จัดทำโดยฝ่ายก่อนประถมศึกษา.

กองโรงเรียนสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน : กรุงเทพฯ ศรีเมือง
การพิมพ์.

_____. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพมหานครที่ :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว .

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). ร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว

พ.ศ.2549-2558. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ. ถ่ายเอกสาร.

กระทรวงสาธารณสุข. (2547). คู่มือผู้ดูแลเด็กเพื่อการพัฒนาศูนย์เด็กน้าอยู่. พิมพ์ครั้งที่ 3 :

กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

บรรณานุกรม (ต่อ)

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยและสถาบันแห่งชาติเพื่อพัฒนาเด็กและครอบครัว.

(2539). แนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนาครอบครัว. มหาวิทยาลัยมหิดล.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2540). รายงานการวิจัย เรื่องบทบาทของครูปฐมวัยในทศวรรษ

หน้า (2541–2550). วารสารการศึกษาปฐมวัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 3.

_____. (2542ข). การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

_____. (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอดิสัน เพรสโปรดักส์.

_____. (2547). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรส โปรดักส์.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2532). คู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด.

_____. (2537). คู่มือครูประกอบแผนการจัดประสบการณ์ ระดับอนุบาลศึกษาตามอย่างไรช่วยให้เด็ก...คิดเป็น. กรุงเทพฯ ครูสภาลาดพร้าว.

_____. (2540). คู่มือการประเมินพัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ ครูสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2546). เอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรการอบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนอนุบาลเอกชน. กรุงเทพฯ ครูสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). ขั้นตอนการพัฒนาของเด็กปฐมวัย ตั้งแต่ปฏิสนธิถึง 5 ปี.

กรุงเทพฯ ครูสภาลาดพร้าว.

_____. (2542). หลักการและข้อเสนอแนะการประเมินผลเด็กปฐมวัยของสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ บริษัท ที.พี. พรินท์ จำกัด.

_____. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

_____. (2543). การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย: ตามแนวคิดไฮสโคป. กรุงเทพฯ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

_____. (2544). นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี). พ.ศ. 2545-2549 กรุงเทพฯ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- คำแก้ว ไกรสรพงษ์. (2534). คู่มือการสอนแบบมอนเตสซอรี. กรุงเทพมหานคร : ที่โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- จันรอล เงินคำ. (2543). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นันทนา ภาคบงกช. (2531). เอกสารประกอบการศึกษาวิชา ปว.541 การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อัดสำเนา.
- ณัฐทรี สินธุนาวา. (2546). ความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก ระดับก่อนประถมศึกษา. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิตนา แยมมณี และคณะ. (2535). หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย. โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แยมมณี และคนอื่นๆ. (2535). วิทยาการด้านความคิด. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์ จำกัด.
- ธนู มีสัจย์. (2542). พฤติกรรมการสอนของครูดีเด่นระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสารภี. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธีระ สุมิตร และพรอนงค์ นิยมคำ. (2530). รอลให้ถึงอนุบาลก็สายเสียแล้ว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2536). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- นิตยา ชงกักดี. (ม.ป.ป.). เอกสารคำแนะนำการเลี้ยงดูลูกหลาน (อายุ ๖-๑๒ ปี). ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยโรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เบญจมาภรณ์ กรณวัลลิ์ แปลและเรียบเรียง. (2540). คู่มือตรวจสอบพัฒนาการของลูกน้อย. กรุงเทพฯ : พิมพ์สมิตจำกัด.
- ปิยะลักษณ์ สิมะ แสงยาภรณ์ แปลเรียบเรียง. (2536). โลกของคนตัวเล็ก (เด็บบ่อยวัยเยาว์ ๓-๖ ปี). กรุงเทพฯ พิมพ์ดีจำกัด.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ประทุม คุณกะมุต. (2546). ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประมวญ ดิฉินสัน. (2530). บ้านเด็ก การพัฒนาเด็กตามแบบมอนเตสซอรี. นิตยสารลูกรัก กรุงเทพฯ อักษรสัมพันธ์.
- _____. (2535). เมื่อลูกรักได้ครูดี. กรุงเทพฯ บริษัทต้นอ่อน จำกัด.
- พรารพรรณ เหลืองสุวรรณ. (2537). ปฐมวัยศึกษา : กิจกรรมและสื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะพัฒนาการและการเรียนรู้. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิศมัย กองคำ. (2546). การพัฒนาครูอนุบาลตามความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พนันรา ปัญญา. (2542). การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง การจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัยสำหรับผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรพิมล ศิริเจริญพร. (2546). การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่ 8 จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภมร เอมะสิทธิ์. (2546). ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อโรงเรียนเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เขาวพา เดชะคุปต์. (2542). การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : แม็ค จำกัด.
- เขาวพา เดชะคุปต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : แม็ค จำกัด.
- เขาวพา เดชะคุปต์. (2542). กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ:เอพี กราฟฟิกส์ ดีไซน์.
- รุ่ง พูลสวัสดิ์. (2547). หลักบริหารการศึกษาในโรงเรียน. เชียงใหม่.
- วัฒนา ปุญญฤทธิ์. (2542). การจัดสภาพแวดล้อมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏพระนคร.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ศรียา นิยมธรรม. (2534). การเรียนร่วมสำหรับเด็กปฐมวัย ภาควิชาการศึกษาพิเศษ.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุขเสถียร พยอมยงค์. (2545). แนวทางการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในอำเภอแม่อรม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภาพร ลีแอล. (2551). การศึกษาความสามารถทางมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์เล่นน้ำ เล่นทราย. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมบัติ จักรสมศักดิ์. (2541). สภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียน สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สายสุดา ตาบัง. (2545). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมศูนย์ศิลปะ
เสรี. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- โสภา สามแก้ว. (2541). ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนบ้านหนองปิด สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2522). ปฏิรูปการศึกษา : ก้าวอย่างมั่นใจ.
โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). เอกสารประกอบการอบรม
ครูโรงเรียนเอกชน ระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร.
- อารี รังสินันท์. (2532). การสังเกตและการฝึกงานของเด็ก. กรุงเทพฯ : จุฬินไทย.
- Bloom, B.S. (1964). *Stability and Change in Human Characteristics*. New York : John wiley.
- Bredenkamp, S.& Copple, C.Editors. (1997). *Developmentally Appropriate Practice in Early
Childhood Programs Revised Edition*. NAEYC : Washington D.C.
- Charlesworth, Rosalind. (1996). *Understanding Child Development*. New York : Delmar.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Cherry, Harkness, B. and Kuzma K. (1987). **Nursery School & Day Care Center Management**

Guide 2nd ed. Belmont California : David S.Lake Publishers.

Gullo, Dominic F. (1994). **Understanding Assessment and Evaluation in Early Childhood**

Education. New York : Teachers College Press.

Hirsch, E. (1984). **The Block Book.** Washington, DC. NAEYC.

Lowenfeld, V. (1954). **Your Child and His Arts.** New York : Macmillan.

Peterson, Evelyn A. (1996). **Early Childhood planning.** Methods, and Materials Boston : Allyn
And Bacon.

Sobut, Mary A. (1991). **Complex Early Childhood Curriculum Resource ; The Center for
Applied Research in Education.** New York.

<http://www.krukeng.info/forum>

<http://203.158.253.5/wbi/Education/จิตวิทยาทั่วไป/unit908.htm#top>

<http://www.novabizz.com>

<http://www.ns.mahidol.ac.th>

<http://www.dara.ac.th>

<http://www.eportfolio.hu.ac.th>

<http://www.childthai.org/cic/c276.htm>

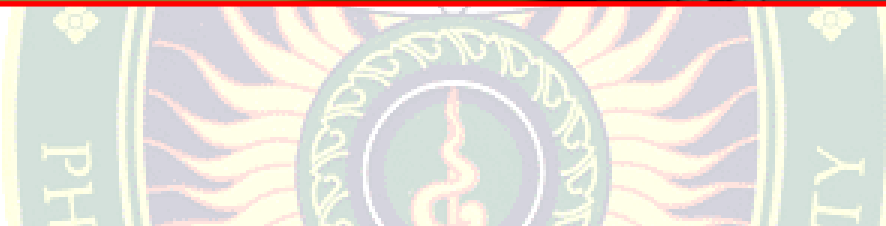

ภาคผนวก

กิจกรรมนันทนาการ

กิจกรรมนันทนาการ

กิจกรรมศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกที่

กิจกรรมศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกที่

แบบประเมินการจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรื่อง “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้”

ในระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๗.๐๐ น.

ณ ห้องประชุม ๒ ชั้น ๔ อาคารศูนย์ภาษาและคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ตอนที่ ๑. สถานภาพทั่วไป

๑. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ต่ำกว่า ๒๐ ปี

☐ ๒๐ ปี - ๓๐ ปี

☐ ๓๑ ปี - ๔๐ ปี

☐ ๔๑ ปี - ๕๐ ปี

☐ ๕๑ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

☐ อื่น ๆ

๔. หน่วยงานต้นสังกัด

☐ ภาคเอกชน (ระบุสถานที่).....

☐ ภาครัฐ (ระบุสถานที่).....

☐ อื่น ๆ (ระบุสถานที่).....

๕. ประสบการณ์การทำงาน หรือประกอบอาชีพ

☐ ๑ - ๕ ปี

☐ ๖ ปี - ๑๐ ปี

☐ ๑๑ ปี - ๑๕ ปี

☐ ๑๖ ปีขึ้นไป

ตอนที่ ๒ แบบประเมินผลการจัดการโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ”

คำสั่ง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดง ความคิดเห็นของท่าน

ระดับคะแนนที่กำหนดมีความหมาย ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด หรือดีมาก
 ๔ หมายถึง มีความเหมาะสมมาก หรือดี
 ๓ หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง หรือพอใช้
 ๒ หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย หรือควรปรับปรุง
 ๑ หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด หรือต้องปรับปรุง

เรื่องที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๕	๔	๓	๒	๑
๑. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่					
๑.๑ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพและเป็นมิตร					
๑.๒ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ หรือตอบข้อซักถามได้เป็นอย่างดี					
๑.๓ เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย					
๑.๔ การให้บริการของเจ้าหน้าที่ประสานงานการฝึกอบรม					
๑.๕ เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกตลอดเวลาการเข้าอบรม					
๒. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ					
๒.๑ กำหนดระยะเวลา สถานที่ โครงการที่อบรมอย่างชัดเจน					
๒.๒ มีการแจ้งรายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการที่จะอบรมให้ทราบล่วงหน้า					
๒.๓ เอกสารประกอบการอบรมมีความถูกต้อง ชัดเจน					
๒.๔ เนื้อหาที่อบรมตรงกับความต้องการ					
๒.๕ ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการจัดอบรม					
๓. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
๓.๑ สื่อ/ วัสดุอุปกรณ์ประกอบการอบรมทันสมัย / พร้อมใช้งาน					
๓.๒ ความเหมาะสมในการจัดอาหารและเครื่องดื่ม					
๓.๓ มีป้ายบอกทางการจัดอบรมชัดเจน					

๓.๔ ความเหมาะสมของสถานที่ในการจัดการอบรม					
๓.๕ สถานที่จัดครดมีเพียงพอ					
เรื่องที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๕	๔	๓	๒	๑
๔. ด้านการบรรยายของวิทยากร					
๔.๑ วิทยากรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่บรรยาย					
๔.๒ วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้					
๔.๓ การบรรยายของวิทยากรตรงประเด็นและน่าติดตาม					
๔.๔ วิทยากรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมแสดงความคิดเห็นและซักถาม					
๕. ด้านความรู้ที่ได้รับจากการอบรม					
๕.๑ ความรู้ที่ได้ในการอบรมครั้งนี้					
๕.๒ การนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้บุคคลอื่นเข้าใจ					
๕.๓ การนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเป็นครูปฐมวัยในอนาคต					
๕.๔ การประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการอบรมในครั้งนี้ต่อเด็กปฐมวัย					

ตอนที่ ๓ การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๑. การจัดอบรมในครั้งต่อไปท่านต้องการเข้ารับการอบรมเรื่องใด (ระบุชื่อเรื่องจำนวน ๓ เรื่อง โดยให้ท่านเรียงลำดับเรื่องตามความต้องการ)

๑.๑

๑.๒

๑.๓

๒. ถ้ามีการจัดอบรมในครั้งต่อไปท่านต้องการให้จัดอบรมในช่วงวันใด

☐ วันเวลาราชการ

☐ วันเสาร์และวันอาทิตย์

☐ อื่น ๆ.....

๓. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....
....
.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ – นามสกุล

นางสรวงพร กุศลสง

Miss. SROUNGORN KUSOLSONG

2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน

3101000501748

3. ตำแหน่งทางวิชาการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ตำบลสะเดียง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
รหัสไปรษณีย์ 67000 โทรศัพท์ และโทรสาร 056-717147 Hometoy@hotmail.com

5. ประวัติการศึกษา

5.1 สำเร็จการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ.2527

5.2 สำเร็จการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานุปฐัมภ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2538

6. ประวัติการทำงาน

- เริ่มรับราชการ เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2530 ตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 3 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้

- โอนมารับราชการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2541 จนถึงปัจจุบัน

7. ผลงานวิจัยที่สำคัญ

ปีที่ทำ	ชื่อเรื่องวิจัย	สถานภาพ	แหล่งทุน	จำนวนทุนวิจัย
2550	การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ส่งผลต่อทักษะการคิดของนักศึกษาสายครุศาสตร์ (คบ.5ปี)	หัวหน้าโครงการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	23,000 บาท
2550	การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งเพื่อการท่องเที่ยวบ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์	ผู้ร่วมวิจัย	สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.)	75,300 บาท
2552	โครงการหลักสูตรการฝึกอบรมการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาระดับปฐมวัยสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น	หัวหน้าโครงการ	องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	-
2551-2552	การจัดกิจกรรมสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ท้องถิ่นประกอบการจัดทำสารนิทัศน์เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย	หัวหน้าโครงการ	สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย	10,000 บาท
2553	การพัฒนางานศิลปะจากวัสดุรีไซเคิล เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	หัวหน้าโครงการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	15,000 บาท
ปีงบประมาณ 2554	- การพัฒนาความรู้ระดับปฐมวัยสู่ท้องถิ่น	หัวหน้าชุดโครงการ	งบแผ่นดินผ่านการพิจารณาโดย (วช.)	316,900 บาท

ปีที่ทำ	ชื่อเรื่องวิจัย	สถานภาพ	แหล่งทุน	จำนวนทุนวิจัย
ปีงบประมาณ 2554	1. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำหรับครูปฐมวัย	หัวหน้าชุด โครงการ	งบแผ่นดินผ่านการ พิจารณาโดย (วช.)	70,000 บาท
ปีงบประมาณ 2554	2. การศึกษาแหล่งเรียนรู้ทาง ธรรมชาติเพื่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย	ผู้ร่วมวิจัย	งบแผ่นดินผ่านการ พิจารณาโดย (วช.)	70,000 บาท
ปีงบประมาณ 2554	3. การพัฒนาตำรับอาหารสำหรับเด็ก ปฐมวัย	ผู้ร่วมวิจัย	งบแผ่นดินผ่านการ พิจารณาโดย (วช.)	700,000 บาท
ปีงบประมาณ 2554	- การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมะขาม เพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชน	ผู้ร่วมวิจัย	งบแผ่นดินผ่านการ พิจารณาโดย (วช.)	810,000 บาท
	1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก จากกระดาศไบมะขาม	หัวหน้า โครงการ	สำนักงาน คณะกรรมการ อุดมศึกษา (สกอ.)	126,426 บาท
	การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมุขบ้าน ดัว เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของ ชุมชน ตำบลบ้ายดัว อำเภอห่อหมก สั๊ก จังหวัดเพชรบูรณ์	หัวหน้า โครงการ	มหาวิทยาลัยนเรศวร	195,681 บาท